

СХВАЛЕНО
педагогічною радою школи
протокол №1 від 31.08.2022

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор школи
Тетяна ПАСІЧНИК
Наказ №84 від 06.09.2022

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ЧЕРКАСЬКОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ШКОЛИ №27
І-ІІІ СТУПЕНІВ
імені М. К. Путейка
Черкаської міської ради
Черкаської області
на 2022 – 2023 навчальний рік

Зміст

Розділ 1. Призначення школи та засоби його реалізації.....	3
Розділ 2. Опис «моделі» випускника школи.....	8
Розділ 3. Цілі та задачі освітнього процесу школи.....	9
Розділ 4. Освітні програми школи.....	10
4.1. Освітня програма I рівня: 1-2, 3-4 класи (Нова українська школа за редакцією Р.Б. Шияна).....	10
4.2. Освітні програми II рівня.....	90
4.2.1. Освітня програма для 5-А, 5-Б класів НУШ.....	94
4.2.2. Освітня програма для 6-9 класів.....	95
4.3. Освітня програма III рівня: 10-11 класи.....	96
Розділ 5. Навчальний план Черкаської спеціалізованої школи №27 I-III ступенів ім. М.К. Пугейка Черкаської міської ради Черкаської області.....	99
Розділ 6. Особливості організації освітнього процесу та застосування в ньому педагогічних технологій.....	115
Розділ 7. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.....	120
Розділ 8. Опис інструментарію оцінювання.....	123
Розділ 9. Якість проведення навчальних занять.....	128
Розділ 10. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми.....	130

Розділ 1.

Призначення школи та засоби його реалізації

1. Освітня програма загальної середньої освіти I-III рівня (початкова, базова та профільна середня освіта) Черкаської спеціалізованої школи №27 I-III ступенів Черкаської міської ради Черкаської області на 2022-2023 навчальний рік розроблена на підставі Конституції України, закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, Статутом школи; законом України «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану» (прийнятий Верховною Радою України реєстр. №7325, опубліковано 19.06.2022); постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 р. № 711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні»; наказу МОН України від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану»; наказу Державної служби України з надзвичайних ситуацій № 03-1870/ 162-2 від 14.06.2022 року «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти».

Здобуття загальної середньої освіти у Черкаській спеціалізованій школі № 27 I – III ступенів ім. М.К. Путька Черкаської міської ради Черкаської області відповідно до статті 9 Закону України „Про освіту“ організовується за такими формами: - інституційна – очна (денна); - індивідуальна – екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж. Забезпечення освітнього процесу у школі під час надзвичайних ситуацій природного та техногенного походження, карантину, інших обставин, які унеможливають відвідування закладу, відбувається з використанням технологій дистанційного навчання відповідно Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 р. № 1115 „Деякі питання організації дистанційного навчання».

Освітня програма визначає:

1. загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів;
2. очікувані результати навчання здобувачів освіти;
3. форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
4. вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4-х класів закладу загальної середньої освіти складає:

- для 1-х класів: 23 години на тиждень;
- для 2-х класів: 25 годин на тиждень;
- для 3-х класів: 26 годин на тиждень;
- для 4-х класів: 26 годин на тиждень.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9-х класів закладу загальної середньої освіти складає:

- для 5-х класів 28 годин на тиждень;
- для 6-х класів 31 годину на тиждень;
- для 7-х класів 32 години на тиждень;
- для 8-х класів 33 години на тиждень;
- для 9-х класів 33 години на тиждень.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 10-11-х класів складає:

- для 10-х класів 33 години на тиждень;
- для 11-х класів . 33 години на тиждень.

Навчальні плани першого, другого та третього рівня освіти встановлюють погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

Головною метою функціонування навчального закладу є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання упродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

Головними завданнями навчального закладу є:

- забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;
- виховання громадянина України;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- формування і розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення;

- виховання у здобувачів освіти поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина; - розвиток особистості здобувача освіти, його здібностей і обдаровань, наукового світогляду; - реалізація права здобувачів освіти на вільне формування політичних і світоглядних переконань;

- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я здобувачів освіти;

- генерація нових знань та розвиток відчуття соціальної справедливості;

- створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину і суспільство. Саме виховання компетентної, відповідальної за своє життя людини і є головним завданням школи.

Заклад освіти несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за:

- безпечні умови освітньої діяльності;

- дотримання державних стандартів освіти;

- дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;

- дотримання фінансової дисципліни.

У відповідності до чинного законодавства Черкаська спеціалізована школа № 27 I – III ступенів ім. М.К. Путька Черкаської міської ради Черкаської області здійснює освітній процес відповідно до рівнів освіти:

- початкова освіта;

- базова середня освіта;

- профільна середня освіта.

Основними засобами досягнення мети, виконання завдань та реалізації призначення школи є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм, а також

- уведення в навчальний план предметів і курсів, факультативів, які сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд («Риторика» - курс для 1-4 кл.; факультативи: з предмету «Зарубіжна література» «У світі пригод», для учнів 6-А, 6-Б кл.; з предмету «Географія» «Сім чудес світу» для учнів 7-А, 7-Б кл., з предмету «Англійська мова» «Use your English» для учнів 8-А, 8-Б кл., «Англійська граматика» для учнів 10-11 кл., «Країнознавство і культура англійськомовних країн» для учнів 10-11 кл., з математики «Готуємось до ЗНО» для учнів 11-А кл.

- надання здобувачам освіти можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальної – участь у предметних та міжпредметних конкурсах різних рівнів, участь у олімпіадах з навчальних дисциплін, роботі МАН; трудової – участь у всіх акціях по благоустрою та озелененню території школи та міста, екологічних акціях міського, обласного, Всеукраїнського рівнів (1 – 11 класи); просвітницькій - при школі створений на функціонує історико-етнографічний музей бойової та трудової слави нашого народу; художньо-естетичної – у школі функціонують гуртки:

№ з/п	Спрямування діяльності гуртка	Назва гуртка	Клас	Керівник гуртка
1	Декартивно-прикладне мистецтво	«Умілі ручки»	1-2	Корченкова Альона Сергіївна
2	Хореографічне мистецтво	«Ази хореографічного мистецтва»	1-2	Добрянська Олександра Ігорівна
3	Спортивне	«Рух – це життя»	3-4	Косенко Роман Володимирович
4	Науково-дослідницьке	МАН	9-11	Нераденко Тетяна Миколаївна
5	Науково-дослідницьке	«Основи програмування»	10	Доброхліб Сергій Вячеславович
6	Науково-дослідницьке	«Шкільний історичний клуб»	6-11	Попов Максим Максимович
7	Військово-патріотичне	«Захист України»	10-11	Давиденко Костянтин Петрович

Освітні програми, реалізовані у школі, спрямовані на:

- формування у здобувачів освіти сучасної наукової картини світу;
- виховання працьовитості, любові до природи;
- розвиток в учнів національної самосвідомості;
- формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;
- інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;
- рішення задач формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;
- виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей населення регіону, України та інших народів в умовах багатонаціональної держави;

- формування потреби здобувачів освіти до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

У школі щоденно о 9 годині 00 хвилин має проводитись загальнонаціональна хвилина мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (стаття 2 Указу Президента України №143 від 16 березня 2022 року «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», лист Міністерства освіти і Науки України від 16.03.2022 №1/3472-22).

У школі створені та функціонують: предметні методичні об'єднання, творчі групи, психологічна служба. Ефективному управлінню якості освітньої діяльності в школі сприяють система ІСУО, програма КУРС Школа, електронний журнал «Ошкола».

Черкаська спеціалізована школа № 27 I – III ступенів ім. М.К. Путька Черкаської міської ради Черкаської області – школа рівних можливостей для всіх; школа, в якій навчаються поряд обдаровані діти в тій чи іншій галузі та «звичайні»; школа, яка намагається дати можливості для розвитку кожній дитині та розвинути її так, щоб вона була успішною в житті; школа компетентнісного розвитку і самовдосконалення з ідеалом вільної, життєлюбної, талановитої особистості, щоб дитина, навчаючись в школі, змогла набути всі життєві компетенції в тому обсязі, в якому вони їй потрібні для її успішного становлення, школа відкритого освітнього простору, де до навчання, розвитку виховання школярів долучаються не лише вчителі, а й батьки, представники громадськості. Сучасний підхід до стратегії розвитку освіти наголошує, що якість освіти є найефективнішим засобом для задоволення освітніх потреб суспільства, сім'ї, дитини. Якість оцінюється моральними та ринковими категоріями, і це не тільки якість кінцевих результатів, але й усіх процесів, які впливають на кінцевий результат. Тому управління школою зосереджене на управлінні якістю освіти. А це означає співвіднесення результатів роботи школи з метою, яку колектив школи поставив перед собою. Школа працює на засадах «педагогіки партнерства».

Основні принципи цього підходу:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Розділ 2.

Опис «моделі» випускника школи

Випускник Черкаської спеціалізованої школи № 27 I – III ступенів ім. М.К. Путейка Черкаської міської ради Черкаської області – це

- **особистість:** - цілісна, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення; - компетентна у ставленні до життя – реалізує себе через самопізнання, саморозуміння та інтелектуальну культуру; - добре проінформована; - прагне до самоосвіти та вдосконалення; - свідомо ставиться до свого здоров'я та довкілля; - мислить креативно, використовуючи увесь свій творчий потенціал

- **патріот** – з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини; готовий брати активну участь у суспільно-культурному житті громади, держави;

- **свідомий громадянин**, готовий відповідати за свої вчинки;

- **інноватор** – здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя.

Випускник початкової школи має знання, уміння та навички, передбачені стандартом початкової освіти. Він упевнений у собі, старанний, працелюбний, самостійний, дисциплінований, вмотивований на досягнення успіху, вміє слухати і чути, критично мислити і має почуття самоконтролю, навички навчальної діяльності, культуру поведінки і мови, основи особистої гігієни і здорового способу життя.

Випускник базової середньої школи володіє певними якостями і вміннями на рівні вимог державних освітніх стандартів успішно засвоює загальноосвітні програми з усіх предметів шкільного навчального плану; має систему розумових навичок (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікацію, визначення головного); володіє основами комп'ютерної грамотності; знає свої громадянські права і вміє їх реалізувати; оцінює свою діяльність з погляду моральності та етичних цінностей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; веде здоровий спосіб життя; готовий до форм і методів навчання, використовуваних у старших класах.

Випускник профільної середньої школи має міцні знання на рівні вимог державних освітніх стандартів, що забезпечує вступ до закладу вищої професійної освіти та подальше успішне навчання; володіє іноземною мовою (англійською) на профільному рівні та другою іноземною (німецькою) на рівні стандарту; має високий рівень комп'ютерної грамотності (програмування, навички технічного обслуговування); володіє культурою інтелектуальної діяльності; знає і поважає культуру України та інших народів; поважає свою й чужу гідність, права, свободи інших людей; дотримується правил культури поведінки і спілкування; має почуття соціальної відповідальності; веде здоровий спосіб життя; володіє способами отримання інформації; прагне

духовного і соціального добробуту. Наш випускник – свідомий громадянин і патріот своєї країни, готовий до сміливих і успішних кроків у майбутнє.

Освітній процес у школі спрямований на формування у випускника школи ключових компетентностей, необхідних для успішної життєдіяльності:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- готовність до вибору професії відповідно до своїх здібностей та можливостей, потреб ринку праці.

Усі згадані компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них здобувачі освіти набувають під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі уміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

Розділ 3.

Цілі та задачі освітнього процесу школи.

Враховуючи призначення і матеріально-технічну базу, школа працює над досягненням таких цілей та задач:

- забезпечити засвоєння здобувачами освіти обов'язкового мінімуму змісту початкової, базової, профільної (повної) загальної освіти на рівні вимог державних освітніх стандартів;
- гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;

- створити основу для адаптації здобувачів освіти до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- формувати позитивну мотивацію у здобувачів освіти до навчальної діяльності;
- забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я здобувачів освіти;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників шляхом своєчасного та якісного проходження курсів перепідготовки;
- проведення атестації та сертифікації педагогів;
- цілеспрямоване удосконалення навчально-матеріальної бази школи.

Розділ 4.

Освітня програма I рівня: 1-2 класи, 3-4 класи (Нова українська школа за редакцією Р.Шияна).

Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти. Початкова освіта здобувається з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Програму побудовано із урахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;

- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування в учнів початкової школи таких ключових компетентностей

№ з/п	Ключові компетентності	Очікувані результати
1	Вільне володіння державною мовою	Передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях.
2	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	Передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування.
3	Математична компетентність	Передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, Моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.
4	Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	Передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження.

5	Інноваційність	Передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.
6	Екологічна компетентність	Передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства.
7	Інформаційно-комунікаційна компетентність	Передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях.
8	Навчання впродовж життя	Передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі.
9	Громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей	Передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя.
10	Культурна компетентність	Передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості.

11	Підприємливість та фінансова грамотність	Передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.
----	--	--

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **наскрізні вміння**:

- читання з розумінням;
- вміння висловлювати власну думку усно і письмово;
- критичне та системне мислення;
- творчість та ініціативність;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- вміння конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми;
- співпрацювати з іншими особами.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Реалізація освітніх галузей у початковій школі.

У **1- А, 1-Б, 2-А, 2-Б, 3-А, 3-Б, 4-А, 4-Б класах, що навчаються за програмами для школи І рівня (за ред. Р.Б. Шияна),** освітня галузь «Мовно-літературна» представлена навчальним предметом «Українська мова» та інтегрованим курсом «Я досліджую світ».

Освітня галузь «Іншомовна освіта» реалізується окремим предметом «Англійська мова».

Освітня галузь «Математична» реалізуються через окремий предмет «Математика» та інтегрований курс «Я досліджую світ».

Освітні галузі «Природнича, технологічна, інформатична, соціальна, здоров'язбережувальна, громадянська та історична» представлені інтегрованим курсом «Я досліджую світ».

В рамках інтегрованого предмета «Я досліджую світ» відбувається орієнтовний розподіл

годин між освітніми галузями: мовно-літературною, математичною, природничою, технологічною, інформатичною, соціальною і здоров'язбережувальною, громадянською та історичною.

Освітня галузь «Мистецька» реалізується двома окремими предметами «Музичне мистецтво» і «Образотворче мистецтво».

Освітня галузь «Фізкультурна» реалізується окремим предметом «Фізична культура».

Інформатична галузь у 2-4-х класах реалізується в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» (за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р. Б. Шияна)

Мета і завдання кожної з означених галузей передбачають реалізацію предметних змістових ліній.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків: у 1 кл. – 35 хвилин, у 2 – 4 кл. – 40 хвилин.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Мовно-літературна освітня галузь
Рідномовна освіта
Результати навчання
1 – 2-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
Сприймає усну інформацію, перепитує, виявляючи увагу, доречно реагує	Учень / учениця: - з увагою <i>сприймає</i> усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції); - перепитує співрозмовника для уточнення почутої інформації; - <i>сприймає</i> монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою
Відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети; на основі почутого малює/добирає ілюстрації; передає інформацію графічно	Учень / учениця: - <i>використовує</i> фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації; - <i>малює або добирає</i> ілюстрації, створює мапу думок до почутого; - <i>передає</i> інформацію в таблицях, схемах із допомогою вчителя / вчительки
Виокремлює цікаву для себе	Учень / учениця:

інформацію; передає її іншим особам	<ul style="list-style-type: none"> - <i>розповідає</i> про те, що зацікавило в усному повідомленні; - <i>ставить запитання</i> до усного повідомлення для отримання додаткової інформації; - <i>обговорює</i> з іншими інформацію, яка зацікавила
Розпізнає ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяє їх голосом у власному мовленні; пояснює, чому зацікавила інформація	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розпізнає</i> ключові слова і фрази в усному висловлюванні; - <i>виділяє</i> голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні; - <i>пояснює</i> на основі власного досвіду, чому якась інформація зацікавила
Висловлює думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; намагається пояснити свої вподобання; звертається до дорослих за підтвердженням правдивості інформації	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>висловлює</i> думку, що подобається в почутому, а що – ні; - <i>обгрунтовує</i> свої вподобання; - <i>обирає</i>, до кого з дорослих можна звернутися за підтвердженням правдивості почутої інформації; - <i>пояснює</i>, як сприйняття тексту залежить від способу його презентації (логічний наголос, темп, міміка, жест) і враховує це у своєму мовленні
Висловлює власні погляди щодо предмета обговорення; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; правильно вимовляє загальноживані слова	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>підтримує й ініціює</i> діалог на теми, які викликають зацікавлення; - <i>спостерігає за діалогом</i>, де висловлюються різні погляди на предмет обговорення, <i>підтримує</i> одну з точок зору; - <i>пояснює</i> значущість уважного ставлення до інших та потребу подивитися на річ по-різному; - <i>розповідає</i> про те, що його / її вразило, схвилювало; <i>переповідає</i> події із власного життя, правильно вимовляючи й наголошуючи загальноживані слова; - <i>підтримує аргументами</i> власні думки або спростовує їх.
Розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі вербальні та невербальні засоби для передачі емоцій та настрою; розпізнає образні вислови і пояснює, що вони допомагають уявити; створює прості медіатексти	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розпізнає</i> емоції співрозмовника і пояснює власну реакцію на них; - <i>уживає</i> відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо); - <i>поповнює</i> власний словниковий запас; - <i>вирізняє</i> в художніх текстах (казках, оповіданнях, віршах) образні вислови й пояснює, які саме образи вони допомагають уявити
Розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розповідає</i> про власні почуття та емоції від прослуханого та побаченого; - <i>звертається, вітається, прощається</i>, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, <i>використовує</i> ввічливі слова

2. Змістова лінія «Читаємо»	
1	2
Обирає книжку для читання; пояснює власний вибір	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>обирає</i> тексти (книжки) для читання, може пояснити власний вибір; - <i>пояснює</i>, з яких елементів складається книжка і яку інформацію вони передають; - <i>описує</i> обкладинки книжок, які подобаються; - <i>добирає</i> тексти на запропоновану тему
Передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; читає вголос правильно, свідомо, цілими словами, нескладні за змістом і формою тексти; розуміє фактичний зміст прочитаного	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту за заголовком та ілюстраціями; - <i>читає</i> правильно та виразно вголос різні тексти (вірші, народні і літературні казки, оповідання, графічні та інформаційні тексти) залежно від мети читання; - <i>ставить запитання</i> за змістом тексту для уточнення свого розуміння; - <i>розповідає</i>, про що текст, <i>відповідає</i> на запитання за змістом прочитаного; - <i>знаходить</i> у тексті незнайомі слова, робить спроби пояснити їхнє значення, виходячи з контексту; - <i>добирає</i> потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми)
Пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також простого медіатексту	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> послідовність подій у художньому тексті; - <i>розповідає</i> про вчинки улюблених персонажів; - <i>словесно моделює</i> власну поведінку на прикладі вчинків персонажів; - <i>пояснює</i> вчинки персонажів на основі змісту тексту та власного досвіду; - <i>розрізняє</i> головне і другорядне в тексті; - <i>пояснює</i> зв'язок між окремими повідомленнями в тексті; - <i>визначає</i> графічні елементи тексту, досліджує зв'язок між ними; - <i>визначає</i> тему і головну думку в тексті; - <i>досліджує</i> особливості казки, вірша, оповідання, загадки, скоромовки, забавлянки тощо
Розповідає про свої власні почуття та емоції від прочитаного тексту	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>розповідає</i> про свої враження (почуття та емоції) від змісту прочитаного художнього тексту; - <i>зіставляє</i> пережиті під час читання почуття та емоції із власним емоційно-чуттєвим досвідом
Висловлює власні вподобання щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів, намагається пояснити, що подобається, а що ні	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, що в творі подобається, а що ні (вчинки, мовлення персонажа, описи тощо); - <i>пояснює</i> зв'язок тексту із власним досвідом, навколишнім світом та раніше прочитаними текстами; - <i>пояснює</i> роль ілюстрацій, таблиць, графіків, схем для глибшого розуміння змісту тексту; - <i>висловлює</i> думку про те, як факти, ідеї прочитаного можуть допомогти в конкретних життєвих ситуаціях;

	- <i>обирає</i> , до кого з дорослих можна звернутися за підтвердженням правдивості прочитаної інформації
На основі тексту малює/добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно	Учень / учениця: - <i>малює або добирає</i> ілюстрації до художнього тексту, створює аплікації, ліпить (напр., персонажів казок тощо); - <i>представляє інформацію</i> графічно (схеми, таблиці, діаграми); - <i>добирає</i> відповідні твори мистецтва, співзвучні з текстом
Експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій)	Учень / учениця: - <i>фантазує</i> на основі прочитаного: придумує іншу кінцівку літературного твору, змінює місце подій, додає нових персонажів; - <i>читає за ролями</i> фрагменти літературного твору
3. Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
1	2
Пише рукописними буквами, зливо, розбірливо; створює невеликі та нескладні за змістом висловлювання, записує їх; правильно записує слова, які пишуться так, як вимовляються	Учень / учениця: - <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомлення (записка, лист, вітальна листівка); - <i>обирає</i> для написання висловлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо); - <i>створює</i> невеликі висловлення на добре відому тему з різною метою спілкування; <i>записує</i> їх розбірливо, рукописними буквами; - <i>записує</i> окремі слова та речення, дотримуючись опрацьованих правил щодо оформлення речення на письмі, а також слів, які пишуться так, як вимовляються
Обмінюється короткими письмовими повідомленнями	Учень / учениця: - <i>створює</i> прості тексти за допомогою цифрових пристроїв (питання, вибачення, подяка, побажання, прохання, поздоровлення, запрошення, порада, згода, відмова тощо); - <i>використовує</i> доречно поширені графічні зображення смайлів
Перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма самостійно чи за допомогою вчителя; обговорює створений текст і вдосконалює його за допомогою інших осіб	Учень / учениця: - <i>відновлює</i> деформований текст; - <i>перевіряє</i> , чи є в написаному тексті помилки на вивчені правила, виправляє їх; - <i>удосконалює</i> з допомогою вчителя/ вчительки власний текст (лексика, будова речення, форми слова)
4. Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
1	2
За допомогою вчителя виявляє очевидні ідеї у простих текстах, медіатекстах	Учень / учениця: - <i>обговорює</i> зміст і форму простого медіатексту (світлина, фотоколаж, листівка, мультфільм), <i>виявляє</i> (з допомогою вчителя/ вчительки) очевидні ідеї у простих медіатекстах;

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>спостерігає</i> за використанням кольору, музики, анімації в медіатексті; - <i>визначає</i>, кому і для чого призначений медіатекст; - <i>визначає</i> тему і головну думку простих візуальних медіатекстів
Висловлює думки щодо простого медіатексту	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>висловлює</i> власні думки і почуття з приводу прослуханих/ переглянутих простих медіатекстів (світлина, мультфільми, комп'ютерні ігри, реклама тощо); - <i>висловлює</i> власні думки і почуття з приводу прочитаних простих медіатекстів (комікси, дитячі журнали, реклама тощо)
Створює прості медіатексти	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>створює</i> прості аудіальні медіапродукти (презентує роботу групи, робить оголошення зі сцени, повідомляє новини через гучномовець тощо) з допомогою вчителя / вчительки, зважає на мету й аудиторію; - <i>створює</i> прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) з допомогою вчителя / вчительки, зважає на мету й аудиторію
5. Змістова лінія «Досліджуємо мовлення»	
1	2
Спостерігає за мовними одиницями та явищами, відкриває деякі закономірності співвідношення звуків і букв, значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні; спостерігає за власним мовленням та мовленням інших осіб, удосконалює власне мовлення за допомогою інших осіб	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>аналізує</i> звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки); - <i>порівнює</i> власне мовлення з мовленням інших (швидкість, вимова звуків і наголошування слів); - <i>обирає</i> букви на позначення звуків на письмі, враховуючи правила позначення твердості – м'якості приголосних звуків, звука [й] в різних позиціях слова, подовжених приголосних звуків; - <i>знаходить</i> у висловленні і пояснює роль синонімів, антонімів, багатозначних слів, споріднених слів; - <i>знаходить</i> у художніх текстах виражальні засоби мови і пояснює їхню роль; - <i>знаходить</i> у тексті речення різних видів (питальні, розповідні, спонукальні; окличні й неокличні) і доводить доцільність їх використання для досягнення мети спілкування); - <i>утворює</i> відповідні граматичні форми слів для поширення або ускладнення речення; - <i>знаходить</i> слова в орфографічному словнику, щоб перевірити написане; - <i>розрізняє</i> різні види текстів (розповідь, опис) і пояснює їх призначення

Експериментує звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів	Учень / учениця: - <i>творює</i> нові слова на основі запропонованих (замінює звуки, міняє послідовність складів, замінює або об'єднує частини слова); - <i>творює</i> власні художні тексти малих жанрів (загадки, лічилки, мирилки тощо) на основі відомих; - <i>знаходить</i> у мовленні персонажа слова, які його вирізняють з-посеред інших персонажів; <i>пояснює</i> , як використання деяких слів характеризує персонажа
6. Змістова лінія «Театралізуємо»	
1	2
Відтворює емоції літературних персонажів під час інсценізації	Учень / учениця: - <i>використовує</i> голос і мову тіла (міміку, жести, рухи) для відтворення емоцій персонажів казок, байок тощо
Імпровізує з репліками під час інсценізації	Учень / учениця: - <i>імпровізує</i> з інтонацією, тембром та силою голосу, відтворюючи репліки персонажів казок, віршів, народних пісень тощо
Створює прості медіапродукти з допомогою інших осіб	Учень / учениця: - <i>передає своє враження</i> від побаченого в малюнках, у листах подяки; - <i>створює</i> в групі афішу, реквізит, костюми, маски, декорації
Висловлює власні погляди щодо предмета обговорення; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; правильно вимовляє загальноживані слова	Учень / учениця: - <i>обговорює</i> враження від драматизації з позиції глядача, зосереджуючи увагу на тому, наскільки обрані інтонації відповідають ролі; - <i>ділиться</i> театральним <i>досвідом</i> та <i>описує</i> власні почуття, використовуючи доречно тематичну групу слів «театр»
Аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів	Учень / учениця: - <i>описує</i> власні почуття від виконання ролі з позиції учасника драматизації, зосереджуючи увагу на тому, наскільки обрані інтонації допомагали створити образ

Іншомовна освіта
Результати навчання
1-2-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання (рівень Pre-A1)
1	2
1. Змістова лінія «Сприймання на слух»	

Розуміє короткі, прості запитання, твердження, прохання/вказівки та реагує на них вербально та/або невербально	Учень / учениця: - <i>реагує</i> на короткі, прості запитання, твердження, вказівки та інструкції, якщо вони вимовляються повільно й чітко, супроводжуються відеорядом (наочністю) чи жестами для полегшення сприймання та повторюються за необхідності; - <i>розпізнає</i> знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке
Розпізнає знайомі слова і фрази під час сприймання усної інформації	Учень / учениця: - <i>розпізнає</i> числа, ціни, дати та дні тижня у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке
2. Змістова лінія «Зорове сприймання»	
Розпізнає знайомі слова з опорою на наочність	Учень / учениця: - <i>розпізнає</i> знайомі слова, що супроводжуються малюнками; - <i>сприймає</i> короткі, прості інструкції у знайомому контексті; - <i>здогадується</i> про значення слів, якщо вони супроводжуються малюнком або символом
3. Змістова лінія «Усна взаємодія»	
Запитує та повідомляє інформацію про себе та повсякденні справи, вживаючи короткі сталі вирази та використовуючи за потребою жести	Учень / учениця: - <i>запитує</i> інших та <i>відповідає</i> на запитання про себе та повсякденну діяльність; - <i>вітається</i> та <i>прощається</i> ; - <i>уточнює</i> інформацію
4. Змістова лінія «Усне висловлювання»	
Описує себе та свій стан короткими фразами	Учень / учениця: - <i>описує</i> себе та власний досвід, вживаючи прості слова та формульні вирази; - <i>виражає</i> свої почуття та думки, вживаючи прості слова та супроводжуючи їх невербально
5. Змістова лінія «Писемна взаємодія»	
Надає найпростішу інформацію про себе у письмовій формі (записка, анкета)	Учень / учениця: - <i>надає</i> елементарну інформацію в анкеті, використовуючи прості фрази, з опорою на наочність, модель; - <i>використовує</i> найпростіші формули ввічливості (вітання, подяка, прощання) у записці
6. Змістова лінія «Писемне висловлювання»	
Пише короткими фразами про себе	Учень / учениця: - <i>пише</i> про себе простими фразами з опорою на наочність, модель; - <i>записує</i> прості слова, які відображають його / її емоційний стан (сум, радість) та вподобання
7. Змістова лінія «Онлайн взаємодія»	

Пише короткі фрази в режимі реального часу у разі потреби з використанням словника	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>встановлює</i> базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання; - <i>розміщує</i> прості онлайн вітання, вживаючи елементарні сталі вирази; - <i>розміщує</i> онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна обрати з меню та / або скористатись онлайн перекладачем
--	---

Математична освітня галузь
Результати навчання і пропонувані зміст
1 - 2-й клас

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія «Лічба»	
лічить об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах ста та упорядковує їх	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>лічить</i> за правилами лічби об'єкти навколишнього світу (розташовані послідовно, по колу, хаотично; двійками, п'ятірками, десятками); <i>лічить</i> до 100 в прямому і зворотному порядку
Розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>уживає</i> в мовленні порядкові числівники при встановленні порядкового номера об'єкта відносно іншого; <i>відтворює</i> в різних видах діяльності ймовірні та фактичні результати лічби об'єктів, що їх оточують (малює, викладає мозаїку, створює аплікацію, співає, складає власні лічилки тощо)
Визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> істотні, спільні та відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; - <i>порівнює</i> і <i>впорядковує</i> об'єкти навколишнього світу за однією або декількома ознаками; - <i>об'єднує</i> об'єкти у групу за спільною ознакою; - <i>розбиває</i> об'єкти на групи за спільною ознакою
Зіставляє одержаний результат з прогнозованим	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>прогнозує</i> результат лічби об'єктів навколишнього світу, доступних для спостереження; - <i>припускає</i>, як і на скільки рівних частин треба поділити об'єкти / групи об'єктів; - <i>зіставляє</i> одержаний результат лічби об'єктів з прогнозованим; - <i>виконує</i> перевірку правильності лічби довільним способом; - <i>робить висновок</i> про достовірність передбаченого результату
2. Змістова лінія «Числа. Дії з числами»	
1	2
Лічить об'єкти, позначає	Учень / учениця:

<p>числом результат лічби; порівнює числа в межах ста та упорядковує їх</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>читає і записує</i> натуральні числа (мінімум до 100) та нуль – словами і цифрами; - <i>утворює</i> натуральні числа прилічуванням і відлічуванням одиниці; - <i>досліджує</i>, що одна і та ж цифра в записі числа набуває різних значень залежно від своєї позиції; - <i>порівнює</i> натуральні числа в межах 100, позначає результат порівнювання за допомогою знаків $>$, $<$, $=$; - <i>співвідносить</i> кількість об'єктів навколишнього середовища з відповідним натуральним числом і навпаки; - <i>ділить</i> конкретні об'єкти / групи об'єктів навпіл, на три, чотири рівні частини (яблуко, торт, піца, квадрат, цукерки, зошити, книжки та ін.) у процесі гри або імітуючи життєві ситуації, <i>описує</i> за допомогою відповідних моделей; - <i>демонструє</i>, що таке цілий предмет і його частини – половина, третина, чверть
<p>Перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) у схему, таблицю, схематичний рисунок</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>знаходить</i> потрібну інформацію, використовуючи зокрема й засоби ІКТ; - <i>перетворює</i> інформацію (почуту, побачену, прочитану) у схематичний рисунок, схему, таблицю, числовий вираз
<p>Обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>з'ясовує</i>, яка інформація потрібна для розв'язування проблемного завдання, в тому числі й сюжетних задач (яка інформація наявна, якої інформації немає і яку треба знайти); - <i>описує (коментує) послідовність</i> дій стосовно розв'язання проблемного завдання (в тому числі сюжетної задачі) за допомогою дорослого або самостійно
<p>Обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>оперує</i> числами в межах 100, розв'язуючи різні життєві проблеми (шукає номер квартири (будинку), місця в кінотеатрі, у вагоні потяга, автобусі, літаку, номер кабінету в різних установах, номер телефону тощо); - <i>обчислює</i> суму (додає), різницю (віднімає), добуток (множить), частку (ділить) зручним для себе способом у межах 100, зокрема й користуючись предметами або засобами, які їх замінюють); - <i>знаходить</i> значення математичних виразів; - <i>обчислює</i> значення виразів зі змінною; - <i>застосовує</i> різні способи виконання арифметичних дій з числами (додавання, віднімання, множення, ділення) під час розв'язування завдань та конкретних життєвих проблем, описаних у математичних задачах

Встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії	Учень / учениця: - <i>розуміє</i> залежність результатів арифметичних дій від зміни одного з компонентів
Прогнозує результат виконання арифметичних дій	Учень / учениця: - <i>прогнозує</i> результат обчислень; - <i>переконається</i> в достовірності обчислення, здійснивши перевірку зручним для себе способом, робить відповідний висновок
Перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки	Учень / учениця: - <i>знаходить</i> помилки у математичних обчисленнях, <i>усуває</i> їх, виконуючи необхідні дії
Визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації	Учень / учениця: - <i>знаходить</i> необхідні (суттєві) дані для виконання завдання; - <i>розуміє</i> , що для відповіді на запитання може бракувати числових даних
Обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне запитання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх)	Учень / учениця: - <i>визначає</i> числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне запитання; - <i>розв'язує</i> проблемні ситуації з опорою на прості математичні моделі
Визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації	Учень / учениця: <i>з'ясовує</i> , чи існує інший шлях розв'язування проблемної ситуації (з допомогою дорослого або самостійно), <i>робить</i> відповідний висновок
3. Змістова лінія «Вимірювання величин»	
1	2
Вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів	Учень / учениця: - <i>здійснює</i> вимірювання величин, маючи вільний доступ до необхідних вимірювальних приладів (лінійка, термометр, годинник, мензурка) та різного роду нестандартних мірок / підручних засобів (стрічка, сірникова коробка, пісковий годинник, склянка, ложка тощо); - <i>знає</i> одиниці вимірювання величин та співвідношення між ними; - <i>записує</i> результати вимірювання основних величин у сантиметрах (см), дециметрах (дм), метрах (м); кілограмах (кг), центнерах (ц); градусах Цельсія (С°), годинах (год), хвилинах (хв); літрах (л); - <i>вимірює</i> довжини предметів або відрізків); - <i>будує</i> відрізки заданої довжини); - <i>визначає</i> час з точністю до п'яти хвилин; - <i>позначає</i> час на зображенні/ макеті циферблату годинника зі стрілками;

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>використовує</i> календар для опису і розв'язання повсякденних проблем; - <i>вимірює</i> місткість посудини за допомогою літрової мірки
Аналізує проблемні ситуації зі свого життя; визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розв'язує</i> проблемні ситуації зі свого життя, що містять групи пов'язаних між собою величин (довжини, маси, температури, часу, місткості (об'єму)); - <i>оперує</i> грошима, здійснюючи покупки у крамницях (справжніх та уявних), продаж і покупки на шкільних ярмарках та ін.; - <i>порівнює</i> об'єкти навколишнього світу за довжиною, масою, місткістю (об'ємом); - <i>розуміє</i>, які одиниці вимірювання величини доцільно використовувати в конкретному випадку; - <i>порівнює</i> іменовані числа, подані в одиницях довжини, маси, місткості (об'єму), часу, температури; - <i>перетворює</i> іменовані числа, виражені в одиницях двох найменувань; <p><i>виконує</i> дії додавання і віднімання з іменованими числами, поданими в однакових одиницях вимірювання</p>
4. Змістова лінія «Просторові відношення. Геометричні фігури»	
1	2
Орієнтується на площині і в просторі; описує або зображає схематично розміщення, напрямок і рух об'єктів	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>встановлює відносно</i> розміщення об'єктів на площині та у просторі (лівіше, правіше, вище, нижче тощо), використовуючи математичну мову; <p><i>демонструє вміння</i> переміщувати об'єкти в заданих напрямках: справа наліво, зліва направо, зверху вниз, знизу вгору; <i>коментує</i> виконувані дії, вживаючи у мовленні відповідні математичні терміни</p>
Розпізнає знайомі геометричні площинні та об'ємні фігури серед об'єктів навколишнього світу, на малюнках	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розрізняє</i> геометричні площинні та об'ємні фігури за їх істотними ознаками; - <i>відтворює</i> досліджувані геометричні форми (вирізає, наклеює, малює, моделює та ін.), використовуючи для цього не лише готові геометричні фігури, а й упізнані у предметах навколишнього світу; - <i>знаходить</i> відомі площинні та об'ємні фігури серед предметів навколишнього середовища, на малюнках; - <i>наводить приклади</i> предметів у навколишньому світі, які мають форму площинної чи об'ємної фігури; - <i>розрізняє</i> прямі і непрямі кути, зображає їх на аркуші в клітинку за допомогою косинця; - <i>будує</i> прямокутник / квадрат на аркуші в клітинку
Конструює площинні та об'ємні фігури з підручного матеріалу, створює макети реальних та уявних об'єктів	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>моделює</i> геометричні фігури з підручного матеріалу (шнурків, олівців, паличок тощо); - <i>конструює</i> знайомі площинні та об'ємні фігури з підручного матеріалу (пластиліну, глини, соломки, конструктора тощо);

	- <i>створює</i> макети реальних та уявних об'єктів
5. Змістова лінія «Робота з даними»	
1	2
Аналізує проблемні ситуації свого життя; визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>збирає</i> дані, що відображають повсякденні проблеми, на основі запропонованого опитувальника (два-три запитання); - <i>впорядковує, порівнює, групує</i> дані, застосовуючи прості моделі; - <i>зчитує</i> дані з таблиць, піктограм, схем

Природнича освітня галузь
Результати навчання
1-2-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія «Я пізнаю природу»	
Обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>вирішує</i>, що він / вона хотів / хотіла б дослідити; - <i>визначає</i>, які органи чуття знадобляться для обраного дослідження; - <i>пояснює</i> різницю між спостереженням за природою і «спогляданням» природи
Обирає та пояснює дії для дослідження об'єктів природи; визначає можливі результати спостережень/досліджень	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, навіщо він / вона виконує певні дії, спостерігаючи за природними об'єктами / явищами або експериментуючи з ними; - <i>передбачає</i>, якого результату досліджень він / вона очікує; - <i>висловлює здогад</i> про ймовірний результат
Пропонує/обирає послідовність кроків під час спостереження/експерименту	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>описує</i> послідовність дій в експерименті / спостереженні; - <i>добирає</i> найпростіші матеріали та прилади, які можна застосувати
Досліджує обрані природні явища та об'єкти, використовуючи надані прилади, моделі	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>проводить</i> (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди; - <i>застосовує</i> за потреби найпростіші матеріали та прилади, зокрема лінійку, лупу, терези, термометр
Описує, що нового дізнався, спостерігаючи та експериментуючи	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>описує</i> етапи розвитку рослин; - <i>описує</i>, як вода перетворюється на пару або лід / сніг, як тане лід / сніг, утворюється роса / іній / туман / дощ / паморозь; - <i>описує</i> зміни, що відбуваються з повітрям (розширення під час нагрівання і стискання під час

	<p>охолодження);</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє складники ґрунту (пісок, глина, каміння тощо); - розрізняє звуки за джерелом, гучністю; - розрізняє музикальні звуки, звуки мовлення і шуми; - пояснює, що люди сприймають звуки по-різному; - описує, як виникають «сонячні зайчики»; - пояснює, чому утворюється тінь; - розрізняє об'єкти, які випромінюють світло, прозорі та непрозорі об'єкти; - пояснює, що люди бачать світ по-різному
Описує та пояснює те, про що дізнався; радіючи пізнанню нового, розуміє, що помилки є невід'ємною частиною пізнання	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження та експериментування; - пояснює, що помилки можуть допомогти у дослідженні
Знаходить інформацію про природу	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовує інформацію з відомих та запропонованих іншими джерел (книги, фільми тощо); - запитує, щоб довідатися більше про природу; - визначає, якої інформації не вистачає для дослідження; - вказує на інформацію, яку не розуміє
Зображує інформацію про навколишній світ у вигляді малюнка, таблиці	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фіксує здобуту інформацію / дані словами, малюнками, символами, за допомогою цифрових аудіо-, відео-, фотопристроїв; - записує результати дослідів (наприклад, у таблицю)
Розрізняє проблеми в навколишньому світі, пов'язані з діяльністю людини	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - співвідносить об'єкти та явища живої і неживої природи з їхніми зображеннями / описами і навпаки; - вирізняє істотну інформацію про природу
Розуміє проблему в навколишньому світі; розмірковує, що відомо про цю проблему, як її розв'язати	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на основі власного досвіду знаходить підтвердження правдивості відомостей про природу, висловлює свою думку про це; - розрізняє фантастичне уявлення про об'єкти природи і факти про них на основі доступних джерел; - запитує в дорослих про правдивість здобутої інформації
Знаходить спільні і відмінні ознаки об'єктів; групує об'єкти навколишнього світу за однією або кількома ознаками	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розпізнає об'єкти довкілля (за кольором, смаком, формою, звуком тощо); - розрізняє живі і неживі природні об'єкти; - розрізняє дикорослі й культурні рослини; - розрізняє дерева, кущі, трав'янисті рослини; - порівнює листяні і хвойні, вічнозелені і листопадні рослини; - розпізнає за деякими ознаками комах, павуків, раків, риб, жаб, птахів і звірів;

	<ul style="list-style-type: none"> - порівнює свійських і диких тварин; - спостерігає за перелітними і осілими птахами своєї місцевості й описує їхню поведінку; - досліджує свій організм
2. Змістова лінія «Я у природі»	
1	2
Виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює, чому потрібно їх враховувати у життєдіяльності людини	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає та описує місце свого проживання; - описує Україну, її найважливіші географічні об'єкти, показує розташування України на карті; - описує об'єкти природи своєї місцевості за певними ознаками; - спостерігає за добовими та сезонними змінами у природі; - називає пори року та відповідні їм місяці; тривалість доби і року; - описує поведінку тварин у різні пори року; - описує життєвий цикл рослин у різні пори року; - установлює взаємозв'язок між порою року і погодою; - розуміє прогноз погоди на радіо і телебаченні, дослухається до цих прогнозів (наприклад, одягається відповідно до них); - описує вплив Сонця на сезонні явища в природі, пояснює причини змін пір року; - розповідає про форму Землі; - пояснює значення сонячного світла для живих організмів; - розповідає про можливі загрози з боку тварин (небезпечні і хворі тварини), рослин (отруйні частини рослин) та грибів (отруйні гриби), пояснює, як діяти в разі загрози
Дбає про чистоту навколишнього світу, доглядає за рослинами і тваринами	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дотримується правил поведінки в доквіллі і пояснює ці правила іншим; - вирощує рослини вдома, у школі; - доглядає за домашніми тваринами, піклується про диких тварин; - не завдає шкоди тваринам і рослинам під час дослідів та експериментів; - не смітить, пояснює про негативні наслідки викидання сміття у лісах, парках, забруднення водойм; - сортує сміття (папір, пластик, скло, метал); - розповідає про тривалість розпаду поліетилену, пластику і зменшує споживання цих матеріалів у своєму побуті; - пояснює загрозу для доквілля дій людини (випалювання стерні, спалювання сміття, забруднення повітря та води)
Пояснює необхідність збереження природних ресурсів і намагається це	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснює, чому і як потрібно ощадно використовувати природні ресурси – воду, тепло, електроенергію;

робити	- <i>пояснює</i> , як бережливе ставлення до їжі, одягу, книжок, предметів побуту зберігає природу
3. Змістова лінія «Я в рукотворному світі»	
1	2
Наводить приклади використання винаходів людства в побуті	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>розпізнає</i> природні та рукотворні (штучні) об'єкти; - <i>порівнює</i> рукотворні (штучні) об'єкти за певними властивостями; - <i>розрізняє</i> природне і створене людиною довкілля; - <i>пояснює</i>, як використовувати штучні матеріали (пластмасу, гуму, скло, метал, папір) на основі їхніх властивостей; - <i>описує</i>, з чого виготовляють папір, скло тощо; - <i>пояснює</i> вплив штучних матеріалів та рукотворних об'єктів на довкілля; - <i>наводить</i> приклади того, як рукотворні (штучні) об'єкти (серед них і механізми) допомагають людині; - <i>описує</i> деякі найважливіші винаходи людства
Пропонує різні способи використання об'єктів навколишнього світу	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>пропонує</i> способи повторного використання рукотворних об'єктів

Технологічна освітня галузь

Результати навчання

1-2-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія «Технічна творчість та техніка»	
<p>За допомогою дорослих або самостійно добирає конструкційні матеріали та технології для виготовлення виробу</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розпізнає</i> конструкційні матеріали візуально та на дотик; - <i>добирає</i> конструкційні матеріали для виготовлення виробу з готових елементів (використання металевих, дерев'яних чи пластмасових конструкторів; готових елементів з паперу, пластику, деревини, пінопласту та інших для макетування); - <i>добирає</i> конструкційні матеріали відповідно до їх властивостей для виготовлення виробу: папір, пластилін, полімерна глина чи солоне тісто, тканина, нитки; неткані, природні та інші матеріали; - <i>розрізняє</i> види паперу, картону, ниток та <i>визначає</i> сфери їх застосування
<p>За допомогою дорослих або самостійно планує власну діяльність з виготовлення виробу, прогнозує кінцевий результат</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>прогнозує</i>, яким має бути виріб; - <i>планує</i> послідовність технологічних операцій з допомогою дорослих (використання технологічних карт)
<p>Моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів за допомогою дорослих; виготовляє та оздоблює виріб за допомогою дорослих</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>моделює</i> та конструює виріб з деталей конструктора, користуючись графічним зображенням схем, за власним задумом самостійно чи з допомогою дорослих; - <i>задумує</i> конструкцію виробу та конструює його з елементів конструкторів або інших готових елементів (коробки, банки, пластикові пляшки тощо); - <i>створює</i> задані форми (на підставі лише обрисів силуету) з використанням Танграму; - <i>створює</i> виріб за зразком (шаблоном) та власним задумом самостійно чи із допомогою дорослих із використанням паперу, картону, ниток, нетканих чи природних матеріалів (предметні та сюжетні аплікації з природного матеріалу, нескладні сюжетні композиції, вироби в техніці оригамі, макети виробів із штучних матеріалів та картону, вироби об'ємної форми з паперу); - <i>демонструє</i> вміння різати нитки, папір, картон ножицями по прямій, кривій та ламаній лініях за запропонованим зразком (шаблоном); - <i>розміщує</i> елементи виробу на площині; - <i>розкриває</i> послідовність дій та <i>дотримується</i> її під час виготовлення виробів із природних матеріалів, під час виготовлення та оздоблення об'ємних виробів, самостійно або з допомогою дорослих; - <i>аргументує</i> послідовність та доцільність виготовленого виробу; - <i>оздоблює</i> виріб за зразком та власним задумом бісером, лелітками, тасьмою, стрічками та іншими матеріалами

Виконує прості технологічні операції	Учень / учениця: - виконує знайомі <i>технологічні операції</i> з конструкційними матеріалами з допомогою дорослих та самостійно (склеювання, складання, зв'язування тощо); - <i>пояснює</i> вибір моделі, яку він / вона сконструював / -ла, спираючись на запитання дорослих
2. Змістова лінія «Світ технологій»	
1	2
Читає та аналізує графічні зображення за допомогою дорослих та використовує їх у процесі роботи	Учень / учениця: - <i>аналізує</i> зображення схем технологічної послідовності за допомогою дорослих та дотримується їх у процесі роботи (використання технологічних карт, графічних зображень, малюнків); - <i>розмічає</i> прямі лінії на папері і картоні; - самостійно чи з допомогою дорослих <i>креслить</i> розгортки прямокутної форми
Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань	Учень / учениця: - <i>дотримується</i> безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань (використання клею, ножиць, шпильок, гачків тощо); - <i>організовує</i> безпечне робоче місце з допомогою дорослих
Під час виготовлення виробів намагається ощадно використовувати матеріали; за допомогою дорослих готує залишки до вторинної обробки	Учень / учениця: - <i>бере до уваги</i> необхідність економного використання конструкційних матеріалів; - самостійно чи під керівництвом дорослих <i>створює виріб</i> , повторно використовуючи матеріали (вироби з пластику, паперу, тканини, фольги та інше); - <i>аргументує</i> доцільність вторинного використання матеріалів та використовує їх для виготовлення виробів самостійно чи із допомогою дорослих
Оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності за допомогою дорослих	Учень / учениця: - самостійно чи з допомогою дорослих <i>демонструє</i> результати власної діяльності; - <i>описує</i> , спираючись на запитання дорослих, чого хотів / -ла досягти
3. Змістова лінія «Світ ремесел»	
1	2
Спостерігає за процесом виготовлення виробу народними майстрами	Учень / учениця: - <i>зіставляє</i> та <i>розрізняє</i> вироби, виготовлені традиційними та сучасними ремеслами (гончарство, ткацтво, витинанка, різьблення та інше); - <i>пояснює</i> важливість відродження та збереження традиційних ремесел
Спостерігає за процесом виготовлення виробу народними майстрами; створює виріб за допомогою дорослих або	Учень / учениця: - <i>виготовляє</i> та <i>оздоблює</i> виріб із допомогою дорослих чи самостійно, застосовуючи елементи традиційних та сучасних ремесел (використання різних технік для виготовлення та оздоблення виробів: витинанка, вишивка та інше)

самостійно згідно із зразком чи власним задумом, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел	
4. Змістова лінія «Побут»	
1	2
Виконує практичні завдання в побуті; організовує робоче місце за допомогою дорослих	Учень / учениця: - виконує найпростіші дії щодо самостійності у побуті (упорядкування особистих речей); - спільно з дорослими <i>організовує</i> та <i>прибирає</i> робоче місце відповідно до власних потреб та визначених завдань (організація особистого побуту)
За допомогою дорослих планує дії та виконує їх у власному побуті	Учень / учениця: - разом із дорослими <i>планує та реалізовує</i> найпростіші трудові дії (ремонтує іграшки, книжки, доглядає за рослинами і тваринами, готує страви за рецептами, доглядає за одягом та взуттям); - дотримується правил поведінки за столом, користується столовим посудом за призначенням; - <i>володіє початковими навичками</i> сервірування столу
За допомогою дорослих розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу	Учень / учениця: - спільно з дорослими <i>розраховує</i> приблизну кількість необхідних матеріалів для виконання простого завдання; - самостійно <i>робить припущення</i> про потрібну кількість матеріалів для виконання простого завдання

Інформатична освітня галузь
Результати навчання
1 - 2-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія «Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)»	
Пояснює сприйняття інформації різними органами чуття на основі власних спостережень	Учень / учениця: - <i>досліджує</i> сприйняття інформації різними органами чуття; - <i>робить</i> висновок щодо виду інформації та способу її сприйняття; - <i>формулює</i> прості інформаційні запити
Розрізняє та фіксує дані, аналізує та впорядковує прості послідовності	Учень / учениця: - <i>відображає</i> відповіді на запитання за допомогою спеціальних знаків і символів; - <i>групує</i> повідомлення за типами даних, що в них містяться (зображення, тексти, відео, звук тощо); - <i>зберігає, змінює та видаляє</i> дані на одному з відомих носіїв; - <i>розрізняє</i> носії за їх призначенням; - <i>читає та пояснює</i> запропоновані прості схеми і / або інформаційні знаки й табло в місцях перебування; - <i>відповідає</i> на запитання за даними таблиці, схеми;

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>знаходить</i> зайві чи пропущені елементи, помилки у послідовності; - <i>впорядковує</i> предмети за заданими ознаками (наприклад, впорядкування списку учнів за датою народження, прізвищ за алфавітом тощо)
Визначає об'єкти, їх властивості та значення властивостей за підтримки вчителя; розрізняє моделі та їх відповідники у реальному світі, створює прості моделі	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>користується</i> готовими моделями для пояснення і розв'язання проблем; - <i>визначає</i> з допомогою вчителя / вчительки найістотніші властивості об'єктів для побудови моделей; - <i>знаходить</i> схожі і відмінні властивості об'єктів; - <i>поділяє</i> властивості за значущістю (істотні та неістотні); - <i>створює</i> об'єкти за зразком; - <i>групує</i> об'єкти, <i>дає</i> назву групі; - <i>переводить</i> проблему з однієї форми представлення в іншу за запропонованим шаблоном / інструкцією; - <i>створює</i> модель об'єкта
Розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>цікавиться</i> походженням інформації; - <i>виокремлює</i> факти в текстах і повідомленнях; - <i>розпізнає</i> в тексті хибні чи правдиві висловлювання; - <i>розрізняє</i> припущення і фантазію, правду і неправду у простих медіатекстах; - <i>робить</i> власні припущення стосовно розвитку подій
2. Змістова лінія «Моя цифрова творчість»	
1	2
Створює план дій, наводить приклади повторення та виконання дій за визначеним завданням у повсякденній діяльності	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>встановлює</i> логічну послідовність подій або дій; - <i>переказує</i> послідовність подій та дій (у тексті, явищах тощо); - <i>оцінює</i> ризик порушення послідовності дій (наприклад, під час переходу дороги на перехресті)
Складає простий план із точних та однозначних вказівок до дій виконавців, виявляє в ньому помилки, оцінює відповідність очікуваному результату	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>діє</i> за запропонованим планом, <i>вирізняє</i> пункти плану; - <i>укладає</i> послідовність дій (алгоритм), які потрібно виконати для досягнення мети у повсякденній діяльності; - <i>укладає</i> план дій для виконавця із точними та однозначними вказівками; - <i>формулює</i> очікуваний результат; - <i>змінює</i> послідовності дій для отримання іншого результату; - <i>погоджується</i> або <i>спростовує</i> факт досягнення результату; - <i>виправляє</i> помилки у плані
Складає ціле із запропонованих частин, пояснює, як заміна окремих частин приводить до іншого цілого	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>виокремлює</i> частини від цілого; - <i>складає</i> ціле із запропонованих частин; - <i>виокремлює</i> у складному завданні прості завдання, <i>пропонує</i> порядок їхнього розв'язування; - <i>експериментує</i> із заміною частин; - <i>ризикує</i> під час виконання незнайомих завдань

<p>Використовує готові та створює прості інформаційні продукти (текст, зображення, звуки) для отримання, передачі інформації або представлення власних ідей, результатів діяльності</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>використовує, створює, змінює</i> текст за допомогою цифрових пристроїв та програм; - <i>створює</i> прості малюнки за допомогою цифрових пристроїв та програм; - <i>презентує</i> ідеї та / або результати своєї діяльності за допомогою малюнків, текстів, музики тощо; - <i>читає</i> електронні тексти, <i>додає</i> до них позначки і закладки; - <i>заповнює</i> пропуски в таблиці, виконуючи прості розрахунки; - <i>робить</i> фотографії, <i>знімає</i> відео, <i>фіксує</i> звуки, <i>слухає</i> тексти з альтернативних джерел (аудіокниги); - <i>використовує</i> основні інструменти для створення та редагування простих інформаційних продуктів
<p>3. Змістова лінія «Комунікація та співпраця»</p>	
<p>1</p>	<p>2</p>
<p>Самостійно та відповідально виконує визначені завдання; працює в команді з іншими особами для досягнення спільної мети</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>перевіряє</i> результати праці, своєї та інших, за запропонованими критеріями; - <i>обґрунтовує</i> причини своїх рішень; - з допомогою інших <i>формулює</i> висновки щодо розв'язання чи нерозв'язання проблеми; - <i>діє</i> за узгодженими правилами під час спільної роботи з інформацією; - <i>встановлює послідовність</i> із запропонованих дій для виконання роботи у групі; - <i>виконує</i> різні ролі у групі
<p>4. Змістова лінія «Я і цифрові пристрої»</p>	
<p>1</p>	<p>2</p>
<p>Використовує цифрові пристрої вдома, в школі, на вулиці та пояснює їх призначення</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійно <i>добирає</i> необхідні цифрові пристрої для навчання; - <i>досліджує</i> можливості пристроїв; - <i>експериментує</i> з їхніми функціями; - <i>визначає</i> переваги цифрових пристроїв для збирання, зберігання і відображення даних; - <i>описує</i> призначення доступних цифрових пристроїв; - <i>вмикає / вимикає, перезавантажує</i> доступні пристрої
<p>Організовує власне робоче місце за допомогою дорослих; розпізнає та описує прості проблеми та збої, які виникають у роботі доступних цифрових пристроїв, звертається за допомогою та підтримкою</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>підтримує</i> порядок на робочому місці; - бережливо <i>ставиться</i> до своїх і чужих речей, зокрема цифрових пристроїв; - <i>використовує</i> програмні середовища для навчальної діяльності та в побутових ситуаціях; - <i>запускає</i> програми, <i>відкриває</i> файли та програми на знайомому пристрої; - <i>розрізняє</i> випадки, коли потрібно звернутися по допомогу, а коли впоратися самому при збоях програм і несправностях пристроїв
<p>Використовує цифрові пристрої, технології для доступу до інформації та спілкування</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, у якій спосіб люди спілкуються через мережі; - <i>оцінює</i> переваги і обмеження спілкування через мережі; - <i>використовує</i> цифрові пристрої для пошуку інформації, творчості та співпраці; - <i>користується</i> різними джерелами інформації (книги, альбоми,

	запитання до друга тощо); - <i>застосовує</i> інформацію з веб-джерела для навчальних потреб
5. Змістова лінія «Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві»	
1	2
Дотримується правил безпечної роботи; захищає свій інформаційний простір; розповідає про проблеми дорослим	Учень / учениця: - <i>дотримується</i> безпечного режиму роботи з цифровими пристроями; - <i>повідомляє</i> про своє самопочуття дорослим; - <i>аргументує</i> необхідність конфіденційності паролів; - <i>дотримується</i> правил безпечної роботи з цифровими пристроями та в мережах; - <i>зберігає</i> конфіденційність особистої інформації та пояснює необхідність цього; - <i>розпізнає</i> інформацію небезпечного змісту та <i>повідомляє</i> про це дорослих; - <i>звертається</i> по допомогу, коли є сумніви з приводу змісту чи співрозмовника в мережах і реальному житті
Зважає на технічні можливості цифрових пристроїв для спілкування, зокрема з людьми з особливими потребами, поважає приватність повідомлень, толерантно ставиться до відмінностей культур, традицій і різних думок	Учень / учениця: - <i>коректно реагує</i> на висловлювання, з яким не погоджується; - <i>розрізняє</i> приватну та публічну інформацію; - <i>виявляє</i> доброзичливе ставлення до інших – безпосередньо та через мережі; - <i>повідомляє</i> дорослих про образи і цькування
Зазначає авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства інших осіб	Учень / учениця: - <i>зазначає</i> авторство власних робіт (прізвище, ім'я, дату), <i>доводить</i> його; - <i>не списує і не дає списувати</i> , аргументовано доводячи, чому; - <i>вказує</i> авторів тих матеріалів, які використовує у своїх роботах

Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь

Результати навчання

1 - 2-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія «Безпека»	
Розпізнає та описує небезпеку вдома, у школі та навколишньому світі	Учень / учениця: - <i>розпізнає</i> ситуації небезпеки вдома, на вулиці або у школі та <i>пояснює</i> , що робити в цих ситуаціях; - <i>пояснює</i> ситуації, у яких побутові прилади, речовини можуть бути небезпечними для людини; - <i>описує</i> дії, доцільні в разі небезпечної ситуації з вогнем, водою, газом, вибухонебезпечними предметами та речовинами; - <i>описує</i> дії, доцільні в разі контакту з незнайомою людиною; - <i>розпізнає</i> предмети, до яких не можна торкатися (забуті

	сторонніми людьми речі, зброя тощо)
Пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки	Учень / учениця: - <i>пояснює</i> можливі наслідки для себе від власної необачної поведінки вдома; - <i>пояснює</i> можливі небезпеки, з якими може стикатися людина в довкіллі; - <i>прогнозує</i> наслідки небезпечної поведінки з підозрілими предметами, забутими речами, вибуховими пристроями та зброєю
Визначає позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки	Учень / учениця: - <i>розрізняє</i> корисні та шкідливі впливи на вибір безпечної поведінки з боку батьків, учителів, друзів, ЗМІ тощо; - <i>пояснює</i> , як правила та їх дотримання впливають на безпеку в довкіллі, зокрема вдома, у школі
Вирішує як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я	Учень/учениця: - <i>обирає</i> безпечну дорогу, <i>розробляє</i> безпечний маршрут до / зі школи з урахуванням правил дорожнього руху; - <i>обирає</i> свої дії як учасник дорожнього руху з найменшим ризиком
Пояснює, від чого залежить безпека вдома, у школі та навколишньому світі	Учень / учениця: - <i>пояснює</i> правила безпечної поведінки вдома (з побутовими приладами, речовинами тощо); - <i>дотримується</i> правил безпечної поведінки в різних ситуаціях; - <i>розрізняє</i> основні знаки та символи дорожнього руху; - <i>розрізняє</i> підозрілі предмети (забуті речі, зброя та її елементи тощо) та <i>пояснює</i> , куди і як звернутися з повідомленням про знахідку
Розрізняє, до кого і як звернутися за допомогою; описує приклади такої діяльності	Учень / учениця: - <i>визначає</i> осіб, які можуть надати допомогу в разі небезпеки; - <i>описує</i> приклади діяльності служб допомоги в небезпечних ситуаціях та <i>ідентифікує</i> їх телефони; - <i>демонструє</i> , як попросити допомоги при потребі; - <i>пояснює</i> , яку просту першу допомогу можна надати
Розпізнає знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки	Учень / учениця: - <i>розрізняє</i> найважливіші попереджувальні знаки та символи, <i>пояснює</i> , що вони означають - <i>визначає</i> місця, де можна безпечно відпочити
Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я	Учень / учениця: - <i>розпізнає</i> вияви неповаги та приниження; - <i>унікає</i> виявів неповаги та приниження у власній поведінці; - <i>належно реагує</i> на цькування, тиск та приниження; - <i>пояснює</i> , що всі люди (зокрема діти) мають право захищати свою гідність і недоторканість свого тіла; - <i>пояснює</i> , як безпечно і без шкоди для здоров'я поводитися в мережі
2. Змістова лінія «Здоров'я»	
1	2
Пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки	Учень / учениця: - <i>описує</i> свої почуття в різних ситуаціях; - <i>пояснює</i> , чому небезпечно та шкідливо дражнити або залякувати інших; - <i>описує</i> залежність між фізичною активністю та потребою в їжі та воді

Відзначає зміни власного організму і приймає їх	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описує зміни власних емоцій, почуттів (настрою); - визначає, як змінюється людське тіло з віком; - відзначає зміни у своєму тілі у процесі дорослішання, хвороби, втоми, фізичної активності; - наводить приклади зародження та розвитку живих істот
Визначає позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснює вплив способу життя, здорової поведінки та корисних звичок на здоров'я людини; - розрізняє позитивні і негативні впливи оточення на вибір здорового способу життя (сім'я, вчителі, лікарі, однолітки, ЗМІ); - пояснює важливість руху та активної поведінки для себе та інших; - пояснює, як запобігти неінфекційним та інфекційним захворюванням (спосіб життя, правила гігієни, щеплення); - пояснює, як поводитися поруч із людьми з неінфекційними та інфекційними захворюваннями; - пояснює роль щеплення для попередження інфекційних захворювань; - пояснює важливість впливу питної води на організм; - описує шкоду від вживання алкоголю, тютюну, наркотиків, можливого хибного вживання інших речовин; - порівнює вплив різних емоцій та почуттів на себе та інших
Уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших осіб	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виражає словесно і несловесно потреби, бажання, почуття; - відстоює свою позицію, за потреби кажучи «ні»; - визначає осіб, від яких може отримати інформацію про вживання ліків та користування предметами домашнього вжитку; - розрізняє родинні зв'язки, дружні, ділові стосунки та подружнє життя; - пояснює, чому треба ставитися з повагою до інших осіб, їхнього походження
Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризику для життя і здоров'я	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дотримується правил щодо догляду за своїм тілом, одягом, особистими речами; - використовує відповідні назви частин тіла та органів для повідомлення про самопочуття чи проблеми зі здоров'ям (біль, дискомфорт тощо); - визначає осіб, до яких може звертатися при поганому самопочутті
Визначає здорові та шкідливі звички	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснює, як харчування впливає на здоров'я людини; - розрізняє продукти за походженням (напр., рослинного, тваринного тощо); - пояснює, що таке хибне використання речовин (напр., ліки – не за призначенням або в надмірних кількостях); - розпізнає безпечні і небезпечні речовини; - розрізняє здорові та шкідливі звички, пояснює їхній вплив на безпеку, здоров'я і добробут людини
Розпізнає, що приносить задоволення та користь	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє корисні і шкідливі продукти харчування; - пояснює важливість споживання продуктів своєї місцевості;

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>наводить приклади</i> українських національних страв та страв інших країн; - <i>пояснює</i> важливість сну та відпочинку (активного і пасивного) для належного розвитку організму та збереження здоров'я
Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>описує</i> безпечне й відповідальне вживання їжі, використання ліків, побутових засобів; - <i>демонструє</i> дії, спрямовані на подолання страху
Розпізнає знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>добирає</i> продукти харчування, орієнтуючись на позначки на упакованні; - <i>визначає</i> місця, де можна харчуватися здорово
Визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, що переїдати – шкідливо; - <i>пояснює</i>, що важлива помірність під час перегляду телебачення та користування цифровими пристроями, дотримується цих обмежень у побуті
Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертаючися за допомогою до дорослих	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> дії, які його / її ображають; - <i>підтримує</i> та <i>приймає</i> інших; - <i>демонструє</i> відсторонення від неприйнятних дотиків з боку інших людей; <i>повідомляє</i> про це дорослих, яким довіряє
Розпізнає здорову етичну поведінку (сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність, відвагу, відданість) та наслідую її	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>встановлює</i> дружні стосунки з дітьми своєї та іншої статі; - <i>пояснює</i> функції та значення батьків для кожної людини; - <i>пояснює</i> правила моральної поведінки вдома, у школі
Пояснює важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний)	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, чому навчання допомагає зберігати здоров'я; - <i>пояснює</i>, як бути прикладом здорової поведінки для інших
Упорядковує власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, чому належні для збереження здоров'я умови сприяють навчанню; - <i>застосовує</i> різні способи зняття втоми (за допомогою гімнастики, дихальних вправ, музики, прогулянки, зміни виду діяльності тощо)
3. Змістова лінія «Добробут»	
1	2
Розпізнає, що приносить задоволення та користь	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, яка діяльність приносить і радість, і користь; - <i>розрізняє</i> ознаки добробуту людини
Пояснює потреби свої та інших осіб; визначає, від кого та від чого залежить задоволення потреб	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розрізняє</i> важливі і менш важливі потреби, <i>визначає</i> доступні шляхи їх задоволення; - <i>складає</i> перелік речей, необхідних для конкретної життєвої ситуації; - <i>пояснює</i>, чому люди купують товари
Пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, що кожен учинок має наслідки, спираючись на власний досвід та на приклади літературних героїв, персонажів мультфільмів тощо

Вирішує як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я	Учень / учениця: - <i>ставить</i> перед собою <i>мету</i> споживати корисні продукти, <i>складає</i> їхній перелік; - <i>використовує</i> раціонально кишенькові гроші
Визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції	Учень / учениця: - <i>пояснює</i> значення грошей та матеріальних цінностей; - <i>пояснює</i> , що не всі потреби можна задовольнити через обмеженість ресурсів; - <i>планує</i> витрати кишенькових грошей
Розпізнає здорову етичну поведінку (сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність, відвагу, відданість) та наслідую її	Учень / учениця: - <i>пояснює</i> , ознаки здорової етичної поведінки; - <i>пояснює правила</i> ощадного використання природних ресурсів (наприклад, збирання та утилізації сміття, зокрема харчових відходів, збереження водних ресурсів); - <i>дотримується</i> правил етичної поведінки під час спілкування з однолітками та дорослими в різних життєвих ситуаціях; - <i>пояснює</i> , чому людині потрібна доброчинність; - <i>пояснює</i> важливість добрих учинків для людини та довкілля; - <i>пояснює</i> , якою має бути підприємлива людина; - <i>пояснює</i> , чому важливо поважати чужу власність
Упорядковує власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов	Учень / учениця: - <i>пояснює</i> важливість навчання у школі для власного добробуту; - <i>організовує</i> робоче місце для навчання з урахуванням умов у школі та вдома; - <i>дотримується</i> оптимального режиму дня
Уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших осіб	Учень / учениця: - <i>об'єднується</i> з іншими дітьми у групу для навчання та гри; - <i>виконує</i> запропоновану роль у мікрогрупі (команді), <i>погоджує</i> ся із рішенням команди; - <i>пояснює</i> важливість дотримання меж особистого фізичного простору
Розрізняє, до кого і як звернутися за допомогою; описує приклади такої діяльності	Учень / учениця: - <i>розрізняє</i> потреби близьких людей та друзів; - <i>звертається</i> за підтримкою до осіб, яким довіряє; - <i>розрізняє</i> ситуації, коли він / вона або інші люди потребують допомоги
Пояснює важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний)	Учень / учениця: - <i>розповідає</i> , як від власного ставлення до навчання залежить його / її успіх і добробут в майбутньому; - <i>визначає</i> послідовність кроків для виконання навчального, ігрового чи дослідного завдання, напр. щодо здорового способу життя свого / родини; - <i>планує</i> свій вихідний день з урахуванням умов та можливостей; - <i>розрізняє</i> різні професії та пояснює важливість навчання для їх опанування
Виконує різні ролі в групі, пояснює у чому цінність спільної роботи	Учень / учениця: - <i>зголошується</i> до виконання різних ролей у грі, навчанні, спільних проектах; - <i>ініціює</i> спільні справи, ігри, розваги; - <i>описує</i> цінність створеного разом

Громадянська та історична освітня галузь

Результати навчання

1-2 класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія «Я – Людина»	
Описує себе, свій характер, захоплення, якими вирізняється від інших осіб	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>розмірковує</i>, якими рисами характеру має володіти людина і чому; - <i>аналізує</i> свою поведінку, уподобання, виділяючи риси, якими вирізняється з-посеред інших і які надають йому / їй неповторності; - <i>досліджує і представляє</i> (на прикладі однолітків і родини) неповторність кожної людини, беручи до уваги зовнішність, поведінку, характер, уподобання тощо
Встановлює послідовність подій (раніше/пізніше, до/після, давно/недавно); пояснює, як і чому люди визначають час	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i> (спираючись на власний досвід і думки старших), навіщо людині знати точний час; бути пунктуальним / -ою у школі й удома
Описує послідовність етапів розвитку людини; намагається пояснити, як події пов'язані між собою	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, що означає вислів «бути людиною»; - <i>пояснює</i>, як змінюється людина впродовж життя; - <i>описує</i>, як змінюються умови життя людини
Розповідає про себе, свою родину та інших осіб	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>розповідає</i> про літературні персонажі / історичні постаті, на яких хотів би / хотіла б бути схожою; - складає перелік чеснот / рис характеру, якими володіє літературний персонаж чи історична постать; - <i>пояснює</i>, що можна, а чого не можна розповісти про себе незнайомим людям, <i>добирає приклади</i> на користь свого твердження
2. Змістова лінія «Я серед людей»	
1	2
Висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/або дії, які вразили; обмірковує вплив своїх слів та/або дій на думку інших осіб	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>розповідає</i> про свої зацікавлення, <i>пояснює</i>, як йому / їй подобається проводити дозвілля; - <i>описує</i>, які книжки / фільми / ігри він / вона любить і чому?; - <i>пояснює</i>, чому кожен може мати свої вподобання
Пояснює важливість співпраці у групі; разом з іншими особами визначає послідовність виконання завдань; виконує різні ролі в групі	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, чому люди перебувають разом, взаємодіють; - <i>залучає</i> людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього / неї, до спілкування, гри, навчання; - <i>надає допомогу</i> тим, хто її потребує, і <i>висловлює вдячність</i> за підтримку; - уважно <i>вислуховує</i> думку співрозмовника, <i>висловлює свій погляд</i>, шануючи гідність інших
Пояснює свої обов'язки в сім'ї, школі; дотримується правил поведінки, що засвідчують	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>переконує</i> у важливості поваги до інших, <i>спираючись на власний досвід і доступні джерела</i> (почуте, прочитане);

повагу до інших осіб; звертається за допомогою до старших у разі, коли його або інших осіб ображають	- <i>пояснює</i> , до кого можна звернутися по допомогу, якщо когось ображають або принижують; - <i>обстоює думку</i> , що не треба замовчувати негідної поведінки інших
Розпізнає вчинки і слова, які можуть підтримати або образити; поважає різноманітність, справедливо ставиться до інших осіб	Учень / учениця: - <i>моделює</i> ситуації / грає рольові ігри, у яких підтримує та підбадьорює інших; - розпізнає ситуації (із казок, оповідань, власного досвіду), у яких хтось зазнав образ, пояснює, як діяти в таких ситуаціях; - <i>встановлює</i> , що, попри неповторність кожного, всі люди рівні, бо вони – люди; - <i>висловлює припущення</i> , чому люди стають товаришами, однокласниками, друзями / опонентами, супротивниками, ворогами
Збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників, Україну; пояснює, що означає бути членом родини, громади, класу; долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе	Учень / учениця: - <i>пояснює</i> , які почуття пов'язують його / її з близькими людьми, <i>висловлює</i> припущення про те, чим вони зумовлені; - <i>описує</i> узвичаєні правила життя своєї сім'ї / класу, пояснює їхнє значення для себе; - <i>описує</i> й <i>обмірковує</i> свої права й обов'язки в сім'ї, класі
Досліджує об'єкти загального користування у своїй місцевості; дотримується правил поведінки під час гри, прогулянки і відпочинку	Учень / учениця: - <i>дотримується</i> встановлених в освоєному громадському просторі (у школі, парку, на дитячому майданчику тощо) правил; - <i>пояснює</i> , чому потрібно дотримуватися встановлених правил
Розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє (було — є — буде)	Учень / учениця: - <i>встановлює</i> , чим його / її дитинство відрізняється від дитинства старших родичів; - <i>описують різницю</i> між дитинством сучасних дітей та у минулому (одяг, іграшки, заняття тощо); - <i>пояснює</i> , що життя кожного покоління відрізняється від життя іншого; - <i>зауважує</i> і <i>виокремлює</i> зміни, які відбулися у його / її правах (напр., звичаї в школі колись і тепер)
Пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле	Учень / учениця: - <i>формулює</i> запитання до батьків, інших родичів про історію родини і <i>передає</i> в різних формах цю інформацію; - розпитує старших людей про минуле
3. Змістова лінія «Моя культурна спадщина»	
1	2
Встановлює послідовність подій (раніше/пізніше, до/після, давно/недавно); пояснює, як і чому люди визначають час	Учень / учениця: - <i>встановлює</i> , спираючись на власний досвід і думки старших, коли відбувалися відомі історичні події та жили визначні особи (раніше / пізніше, до / після, давно / недавно)
Орієнтується у близькому до місця проживання та освоєному	Учень / учениця: - <i>оглядає</i> та <i>описує</i> пам'ятки культури рідної місцевості,

людьми середовища	відображає їх різними мистецькими засобами (напр., малює, ліпить, співає, шукає приклади он-лайн тощо); - <i>дотримується</i> належних правил поведінки в місцях пам'яті, <i>пояснює</i> ці правила; - <i>виявляє повагу</i> до померлих, <i>вшановує</i> героїв і жертв трагедій або злочинів проти людства
Показує, як природа дає людям засоби до існування; описує зміни, які спостерігає у знайомому просторі, пов'язані з людською діяльністю	Учень / учениця: - <i>пояснює</i> , чому природа важлива для людини; - <i>визначає</i> , що дає природа людині; - <i>визначає</i> окремі зміни у ландшафті / краєвиді, пов'язані з діями людей; - <i>пояснює</i> , чому зберігати природу – обов'язок кожного
Досліджує об'єкти загального користування у своїй місцевості; дотримується правил поведінки під час гри, прогулянки і відпочинку	Учень / учениця: - <i>довідується</i> (із легенд, від старших людей) про походження місцевих назв населених пунктів і географічних об'єктів; - <i>пояснює</i> потребу дотримання правил у громадських місцях та під час спільних заходів, протидіє (залучаючи дорослих) їх порушенню
Збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників, Україну; пояснює, що означає бути членом родини, громади, класу; долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе	Учень / учениця: - <i>долучається</i> до підтримання родинних і шкільних традицій, <i>бере участь</i> у громадських урочистостях тощо; <i>пояснює</i> їхнє значення для себе; - <i>виготовляє</i> доступні атрибути до свят та урочистостей; - <i>бере участь</i> у мистецьких (наприклад, театральних) акціях
Виокремлює незрозумілі слова і за допомогою дорослих встановлює їх зміст; придумує назву твору, що відображає його зміст	Учень / учениця: - <i>вдумливо читає</i> короткі історичні оповідання, легенди, міфи тощо; - придумує назву до коротких текстів дитячої літератури; - <i>виокремлює</i> незрозумілі слова з усних та писемних текстів дитячої літератури; - <i>запитує</i> про значення незрозумілого слова в дорослих або <i>довідується</i> про це за допомогою цифрового пристрою (пошуковика)
4. Змістова лінія «Моя шкільна та місцева громади»	
1	2
Пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле	Учень / учениця: - <i>розповідає</i> про видатних історичних осіб / сучасників / сучасниць, чий життя і діяльність пов'язані з місцевою громадою
Пояснює свої обов'язки в сім'ї, школі; дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших осіб; звертається за допомогою до старших у разі, коли його або інших осіб ображають	Учень / учениця: - <i>розповідає</i> про свої права і обов'язки як учасника / -ці шкільної та місцевої громад, <i>пояснює</i> важливість цих прав і обов'язків

Домовляється з однокласниками про добрососусні правила взаємодії, дотримується досягнутих домовленостей, пояснює, чому це важливо	Учень / учениця: - <i>виробляє</i> (з однокласниками) добрососусні правила взаємодії, <i>переконує</i> , що вони потрібні; - <i>дотримується</i> домовленостей; - <i>добирає приклади</i> із власного досвіду, які свідчать про його / її відповідальне ставлення до обов'язків як члена шкільної та місцевої громад
Розповідає про свої успіхи, успіхи класу, своєї родини; розповідає про свої проблеми, обирає варіанти їх розв'язання; долучається до корисних справ у родині, класі, школі	Учень / учениця: - <i>обговорює</i> проблеми класу, які його / її турбують, обирає один із варіантів їх розв'язання; - <i>з'ясовує</i> , що він / вона може робити для однокласників, шкільної спільноти; робить відповідні пропозиції на зборах класу
5. Змістова лінія «Ми – громадяни України. Ми – європейці»	
1	2
Розповідає про Україну як про свою Батьківщину, розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них	Учень / учениця: - <i>представляє</i> загальні відомості про Україну; - <i>розпитує</i> дорослих (родичів) про сучасне громадське життя та минуле України; - <i>розпізнає</i> державні символи України, <i>шанобливо ставиться</i> до них; - <i>розповідає</i> про державний прапор України, її герб; - <i>співає</i> державний гімн України; - <i>розповідає</i> про День Незалежності України і традиції його святкування в родині / громаді / країні; - <i>розповідає</i> про найважливіші державні свята України; - <i>дотримується</i> встановлених <i>правил</i> поведінки під час проведення державних свят
Запитує про те, що зацікавило; знаходить відповіді на запитання; виокремлює в джерелі інформацію про відому особу/подію	Учень / учениця: - <i>знаходить</i> (у дитячих художніх творах) приклади патріотизму і людяності; - <i>розповідає</i> про видатних українців, <i>описує</i> їхню важливість для України; - <i>ставить запитання</i> , які допомагають більше дізнатися про важливу для України подію чи особу

Мистецька освітня галузь

Результати навчання

1 - 2-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія «Художньо-практична діяльність»	
Творить відомими художніми засобами і способами	Учень / учениця: - <i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері, темпі, динаміці; - <i>дотримується</i> правил співу; - <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо); - <i>обирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передавання відповідного образу; - <i>орієнтується</i> в нотному записі (нотний стан, скрипковий ключ, розмір, такт, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла,

	<p>половинна, чверть, восьма);</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей), зокрема у різних темпах; - <i>виконує</i> прості площинні (двовимірні) живописні та графічні зображення; прості об'ємні композиції; - <i>використовує</i> у живописній роботі хроматичні і ахроматичні кольори; <i>утворює</i> з основних кольорів – похідні; - <i>створює</i> хроматичну й ахроматичну графічну композицію, використовуючи лінії, крапки та плями; - <i>складає</i> та розташовує на площині (у просторі) окремі елементи зображень (форм) у просту, зокрема орнаментальну, композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну); - відповідно до задуму, <i>обирає</i> положення формату аркуша (вертикальний, горизонтальний); - <i>використовує</i> усю площину аркуша для створення композиції; - <i>користується</i> художніми засобами та матеріалами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо; - <i>конструює</i> прості композиції з художніх, природних та інших підручних матеріалів; - <i>дотримується</i> правил техніки безпеки; - <i>виконує</i> нескладні ролі (зокрема «пісні в ролях»), етюди-наслідування, перевтілюючись у різних персонажів; - <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести; - <i>дотримується</i> загальноприйнятих правил поведінки в закладах культури та мистецтва (театрі, музеї тощо); - <i>виконує</i> елементарні танцювальні рухи під музику; <i>рухається</i> в ритмі і темпі музики, <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом)
<p>Експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо для створення художніх образів</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>придумує</i> образи (фантазує) та виражає задумане знайомими засобами художньої виразності; - <i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), засобами пантоміми (міміка, жести), на музичних інструментах (трикутники, бубни, барабан, маракаси тощо); - <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні; - <i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо
<p>Спостерігає за навколишнім світом, фіксує за допомогою вчителя цікаві явища як ідеї для творчості; допомагає прикрасити місце, де навчається, живе</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>спостерігає</i> за доквіллям, за допомогою вчителя/вчительки фіксує цікаві, незвичайні явища; - <i>створює</i> елементи композиції / декору для оформлення середовища, в якому живе і навчається, використовує побачене і почуте в художньо-практичній діяльності
<p>Визначає серед творів і видів художньо-творчої діяльності ті, що подобаються; ділиться емоціями від сприйняття</p>	<p>Учень / учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вирізняє</i> види мистецької діяльності, які поліпшують його / її настрій; - <i>описує</i> свої емоції від сприймання мистецьких творів; - <i>обирає</i> вид художньої творчості за своїми вподобаннями

мистецьких творів; творить для власного задоволення	
2. Змістова лінія «Сприймання та інтерпретація мистецтва»	
1	2
Сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно- ціннісне ставлення до них у різний спосіб (словами, рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо)	Учень / учениця: - <i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, добираючи із запропонованих слова, співзвучні з власними емоціями; - <i>порівнює</i> музичні та візуальні образи, твори мистецтва та явища довкілля; - <i>відтворює</i> емоційні враження від твору мистецтва різними відомими засобами та способами (рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо)
Розрізняє види мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо) і розпізнає притаманні їм засоби виразності	Учень / учениця: - <i>розрізняє</i> види мистецтва (музичне, образотворче, театральне, танцювальне, екранні); - <i>характеризує</i> мелодію; - <i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); реєстр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру, окремих музичних інструментів (сопілка, бубон, барабан, скрипка, бандура, фортепіано тощо)); - <i>розпізнає</i> прості художні матеріали, якими виконана учнівська творча робота (кольорові олівці, фломастери, акварель, гуаш, пластилін тощо); - <i>визначає</i> гаму (тепла, холодна, мішана) творів мистецтва та учнівських робіт; - <i>розрізняє</i> види театру (ляльковий, музичний, драматичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм)
Визначає серед творів і видів художньо- творчої діяльності ті, що подобаються; ділиться емоціями від сприйняття мистецьких творів; творить для власного задоволення	Учень / учениця: - <i>вирізняє</i> (із запропонованих) твори мистецтва, що змінюють або передають його / її настрій
3. Змістова лінія «Комунікація через мистецтво»	
1	2
Оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; пояснює, наскільки вдалося втілити свій задум	Учень / учениця: - <i>порівнює</i> власний задум із його втіленням; - <i>описує</i> , що вдалося чи не вдалося втілити; - <i>пояснює</i> власні досягнення в художньо-творчій діяльності
Презентує створені художні образи у зрозумілий спосіб,	Учень / учениця: - <i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого

пояснюючи створене	мистецтва тощо); - <i>вербально описує</i> свій творчий задум
Бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності	Учень / учениця: - <i>виявляє</i> (з допомогою вчителя / вчительки) інформацію, отриману від сприймання творів мистецтва; - <i>ділиться</i> враженнями від творів різних видів мистецтва; - <i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму – у народних святах та обрядах, концертах, виставках, інсценізаціях тощо; - <i>дотримується</i> правил взаємодії і творчої співпраці

Фізкультурна освітня галузь

Результати навчання

1-2-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія «Базова рухова активність»	
Виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання), виконує вправи з предметами та без них (за наявності відповідних умов)	Учень / учениця: - <i>виконує</i> комплекси загальнорозвивальних та спеціальних вправ за показом учителя / вчительки з використанням різних предметів та без них; - <i>виконує</i> різновиди ходьби; - <i>виконує</i> бігові вправи та різновиди бігу; - <i>виконує</i> стрибкові вправи; - <i>долає</i> смугу природних та штучних перешкод за допомогою лазіння та перелізання, стрибків і бігу; - <i>виконує</i> метання різними способами на дальність та в ціль; - <i>виконує</i> гімнастичні, ігрові та інші вправи; - <i>виконує</i> базові рухи, характерні для різних видів спорту
Розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гімнастики; розрізняє, добирає та виконує фізичні вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	Учень / учениця: - <i>виконує</i> комплекси фізичних вправ ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурної хвилинки і фізкультурної паузи; - <i>розрізняє</i> легкоатлетичні, гімнастичні, ігрові та інші вправи та <i>виконує</i> їх; - <i>добирає</i> необхідний спортивний інвентар та вправи до видів спорту, якими займається
2. Змістова лінія «Ігрова та змагальна діяльність учнів»	
1	2

Виконує рухові дії під час рухливих ігор під керівництвом вчителя	Учень / учениця: - грає в рухливі ігри та бере участь в естафетах; - застосовує рухливі ігри під час прогулянок, екскурсій, відпочинку, задовольняючи потребу в руховій та ігровій діяльності
Виконує різні ролі під час рухливих ігор, забав, обрядів та інших форм рухової діяльності	Учень / учениця: - спілкується та взаємодіє з дорослими й однолітками; - співпрацює й досягає спільних командних цілей, наприклад під час рухливих ігор та естафет; - бере участь в ухваленні спільних рішень на користь команди; - виконує різні ролі в ігрових ситуаціях; - активно вболіває за результат команди
Дотримується правил безпеки особисто та під час спільної з друзями рухової діяльності	Учень / учениця: - дотримується безпечної поведінки під час виконання фізичних вправ та ігор
Дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; не засмучується через поразку	Учень / учениця: - пояснює емоції, що виникають під час естафет та рухливих ігор; - пояснює, чому треба грати чесно, поважаючи суперника; - пояснює правила проведення гри, ставить запитання, щоб краще їх зрозуміти, та діє відповідно до узгоджених правил; - розповідає про відомих спортсменів та прагне брати з них приклад; - пояснює, як треба вигравати і програвати з гідністю
3. Змістова лінія «Турбота про стан здоров'я та безпеку»	
Контролює своє самопочуття за підтримки дорослих у закладі загальної середньої освіти і поза його межами	Учень / учениця: - регулює фізичне навантаження відповідно до самопочуття під час виконання фізичних вправ; - пояснює, які ознаки втоми виявляються під час виконання фізичних навантажень; - після виконання фізичних вправ визначає, що було складно зробити і чого досягнув/ -ла; - описує ознаки впливу фізичного навантаження на власний організм
Пояснює значення фізичних вправ для здоров'я людини	Учень / учениця: - переконує однокласників про користь виконання фізичних вправ; - аргументує, що кожна людина – неповторна і може мати різні фізичні якості; - пояснює роль загартування для зміцнення здоров'я людини

Обирає за допомогою вчителя та виконує вправи/ігри і елементи різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	Учень / учениця: <ul style="list-style-type: none"> - виконує вправи для формування постави; - виконує дихальні вправи та вправи на релаксацію; - виконує вправи на свіжому повітрі для зміцнення здоров'я та покращення фізичного розвитку; - виконує вправи для розвитку фізичних якостей та аналізує їхні зміни за допомогою вчителя/ вчительки; - пояснює цінність зусиль для формування характеру; - <i>добирає</i> вправи за вподобаннями
---	--

Мовно-літературна освітня галузь
Результати навчання
3 - 4-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія "Взаємодіємо усно"	
Критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>зважає</i> на ситуації спілкування: враховує умови, учасників, мету; - з увагою <i>сприймає</i> усні репліки діалогу, <i>перепитує, уточнює</i> з огляду на ситуацію спілкування; - <i>обговорює</i> усне повідомлення в парі або групі для пошуку додаткових аргументів або спростування наведених; - <i>зіставляє</i> почуте з власним досвідом;
На основі почутого створює асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>перепарафразовує</i> репліки в діалозі; - <i>передає</i> зміст усного повідомлення (послідовність подій у розповіді; перелік ознак в описі; наведені аргументи в міркуванні); - <i>переказує</i> текст творчо (зміна оповідача в тексті-розповіді; зміна послідовності переліку наведення ознак у тексті-описі; зміна послідовності аргументів у тексті-міркуванні); - <i>передає</i> зміст повідомлення за допомогою асоціативних схем, таблиць;
Виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>виокремлює</i> інформацію для створення власного висловлення з конкретною метою (усне оголошення, усний відгук, усний стислий переказ); - <i>прогнозує</i>, як відібрану інформацію можна використати корисно; - <i>систематизує та узагальнює</i> необхідну інформацію.
Визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> тему усного повідомлення;

<p>усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> головну думку тексту; - <i>зіставляє</i> тему і головну думку усного повідомлення з власними спостереженнями, поведінкою, досвідом; - <i>пояснює</i> можливий вплив висловлення на слухача.
<p>Висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, обґрунтовує думки, спираючися на власний досвід; визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>висловлює</i> своє ставлення до усного повідомлення (наприклад, прагнення спростувати або шукати додаткові аргументи на захист); - <i>обґрунтовує</i> своє ставлення до усного повідомлення, наводячи приклади з власного досвіду, а також спираючись на набуті наукові знання; - <i>визначає</i> позицію мовця (категоричність чи невпевненість; дотримання етикету (ввічливість) чи порушення етикетних норм), аргументовано <i>погоджується</i> з нею або <i>заперечує</i> її.
<p>Висловлює власні погляди, підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вступає</i> і <i>підтримує</i> діалог на теми, пов'язані з важливими для дитини життєвими ситуаціями; - <i>наводить аргументи</i> на захист власної думки та ілюструє її прикладами; - <i>ініціює</i> дискусію, висловлюючи власні погляди і слухаючи інших; - <i>висловлює</i> доброзичливо своє ставлення до думок інших (поділяє їх повністю, частково чи аргументовано відхиляє); - <i>дотримується</i> правил літературної вимови у власному висловлюванні; - <i>створює</i> власне висловлення на основі почутого/побаченого/прочитаного.
<p>Обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих медіатекстів відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>добирає</i> словесні й несловесні засоби спілкування з огляду на мету та умови спілкування, враховуючи наявність варіантів; - <i>робить висновок</i> про узгодженість або неузгодженість словесних і несловесних засобів спілкування та намірів у поведінці співрозмовника; - <i>використовує</i> різні форми візуалізації (малюнки, графіки, схеми, таблиці) для супроводу своїх поглядів під час презентації, щоби привернути увагу слухачів; - <i>створює</i> есе для висловлювання власних поглядів та усної презентації; - <i>використовує</i> засоби художньої виразності для досягнення комунікативної мети (привітання, побажання, вияв співчуття, захоплення); - правильно <i>інтонує</i> різні види речень за метою висловлювання та емоційним забарвленням.

<p>Описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/побаченого. Доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>передбачає</i> й <i>описує</i> свої емоції та емоції співрозмовника, коли пропонує для читання або перегляду книгу, фільм, гру тощо; - доречно <i>використовує</i> у власному мовленні формули мовленнєвого етикету, зважає на різні види тональності (звичайна, фамільярна, вульгарна).
<p>2. Змістова лінія "Читаємо"</p>	
<p>1</p>	<p>2</p>
<p>Прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>прогнозує</i> орієнтовний зміст тексту на основі заголовка, ключових слів, анотації, невербальної інформації (ілюстрації, таблиці, схеми, графіки тощо); - <i>читає</i> подумки та виразно вголос тексти різних видів та з різною метою; - <i>розповідає</i> (докладно, стисло або вибірково), про що йдеться в тексті ; - <i>ставить запитання</i> різної спрямованості: до змісту твору, до автора, до читача; - <i>знаходить</i> у тексті відповіді на поставлені запитання; - <i>відтворює</i> фактичну інформацію з тексту; - <i>добирає і впорядковує</i> потрібну інформацію з таблиць, графіків, схем тощо; - <i>установлює</i> послідовність дій персонажів художніх творів; - <i>зіставляє</i> прочитане із власним життєвим досвідом.
<p>Пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>виявляє</i> в тексті неочевидну інформацію; - <i>виділяє</i> ключові слова та <i>пояснює</i>, як вони допомагають зрозуміти зміст тексту; - <i>виявляє</i> зв'язки в текстах: між окремими частинами тексту, між частинами тексту і темою або головною думкою; - <i>досліджує</i> елементи тексту (слова автора, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови); - <i>розрізняє</i> в тексті факти і судження, знаходить між ними зв'язок; - <i>висловлює припущення</i> про наміри автора тексту, обґрунтовує свої думки; - <i>формулює</i> під час і після читання тексту запитання для можливої дискусії; - <i>установлює</i> причиново-наслідкові зв'язки між подіями, вчинками персонажів та їхніми стосунками з іншими персонажами; - <i>виявляє</i> деталі тексту, важливі для розуміння ідей; - <i>розпізнає</i> стиль тексту і пояснює, як він впливає на сприймання інформації;

	- <i>формулює</i> ідеї тексту, <i>пов'язує</i> їх із власним досвідом.
Описує емоційний стан персонажів, співпереживає	<p align="center">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>описує</i> свої емоції, пережиті під час читання художнього твору, <i>наводить приклади</i> вчинків персонажів, які викликали відповідні емоції; - <i>аналізує</i> емоційний стан персонажів, <i>пояснює</i> причини відповідних переживань персонажів; - <i>використовує</i> власний емоційний досвід для оцінювання емоційного стану персонажів художнього твору; - <i>пояснює</i>, кому з літературних персонажів співчуває і чому.
Висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту і форми медіатексту	<p align="center">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>оцінює</i> правдоподібність описаних подій і тверджень із тексту, спираючись на свої уявлення про світ і власний досвід; - <i>висловлює</i> свій погляд на предмет обговорення (тему, головну думку, висновки тощо); - <i>оцінює</i> надійність джерела інформації, обґрунтованість висновків; - <i>визначає</i> роль елементів форми (слова автора, діалог персонажів, опис, виражальні засоби мови) для розуміння змісту; - <i>виражає</i> свої почуття та емоції щодо прочитаного мовою мистецтва.
Визначає мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти	<p align="center">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> мету читання й <i>обирає</i> відповідно до неї тексти (книжки) (для задоволення, розваги, знаходження потрібної інформації); - <i>пояснює</i>, наскільки обрані тексти допомогли досягнути мети читання; - <i>добирає</i> необхідну інформацію з різних джерел: <i>шукає</i> її у словниках, довідниках, енциклопедіях, бібліотеці, Інтернеті.
На основі тексту створює план, таблицю, модель	<p align="center">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>добирає</i> та <i>створює</i> ілюстративний матеріал до художнього тексту; - <i>складає</i> план тексту; - <i>узагальнює, систематизує, класифікує</i> інформацію з тексту у вигляді таблиць, схем.
Експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації)	<p align="center">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>переробляє</i> прочитаний твір: <i>уводить</i> нових персонажів, <i>змінює</i> події або їх час, <i>змінює</i> оповідача тощо; - <i>створює</i> власний художній текст, <i>наслідуючи</i> сюжетні та стилеві особливості прочитаного тексту;

	- <i>створює</i> власний текст, використовуючи елементи кількох прочитаних текстів.
3. Змістова лінія "Взаємодіємо письмово"	
1	2
Пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата і дотримуючися норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>затісує</i> текст (від руки чи за допомогою клавіатури - за потреби) в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; - <i>створює</i> самостійне письмове висловлення (розповідь, опис, міркування) на теми, які його/її цікавлять, за прочитаним твором, про ситуацію з життя в школі, сім'ї тощо, зважаючи на мету та адресата; - <i>створює</i> тексти зі щоденного життя (запрошення, оголошення, афіші тощо) з дотриманням типових ознак жанру; - <i>створює</i> художні тексти (загадки, лічилки, невеликі казки, байки, вірші тощо); - <i>переказує</i> письмово текст розповідного змісту з елементами опису або міркування, висловлює своє ставлення до того, про що пише; - записує свою думку про предмет висловлення; формулює запитання та відповіді під час письмового спілкування; - <i>оформлює</i> власне висловлення зрозуміло, дотримуючися норм літературної мови, за потреби звертається до словників.
Створює короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема веб-сайту закладу загальної середньої освіти	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>створює</i> повідомлення для Інтернет-спілкування, дотримуючися норм етикету онлайн-спілкування (нетикету); - <i>використовує</i> відповідні емотикони для вираження особистих емоцій; - <i>створює</i> документи для спілкування та поширення результатів діяльності, індивідуальної або групової роботи за допомогою цифрових пристроїв та програм
Знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i>, чи відповідає створений текст меті, <i>перевіряє</i> грамотність написаного; - <i>удосконалює</i> власний письмовий текст, знаходить і виправляє помилки, редагує зміст тексту; - <i>обговорює</i> письмові роботи (власні й однокласників) у парі, малій групі, відзначає позитивні характеристики ; - висловлює, за підтримки вчителя, поради щодо можливого вдосконалення тексту.
4. Змістова лінія "Досліджуємо медіа"	

1	2
<p>Визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає мету простого медіатексту (усна реклама, аудіокнига, мультфільм, комп'ютерна гра), пояснює, кому він адресований; - визначає правдоподібність описаних подій і тверджень з медіатексту, виходячи з власного досвіду; - визначає роль елементів форми (голос, музичний супровід, фонові шуми, кольори, спецефекти тощо) для розуміння змісту; - розрізняє факти й судження в простому медіатексті, виокремлює цікаву для себе інформацію.
<p>Висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту і форми медіатексту</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описує враження від змісту і форми медіатексту; - висловлює власні погляди на події, явища, предмети, цінності, представлені в простому медіатексті; - оцінює вплив на власне сприйняття окремих елементів медіатексту; - пояснює, чи змінилося під впливом медіатексту власне уявлення або думки про предмет повідомлення і як саме.
<p>Обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих медіатекстів відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створює прості аудіальні медіапродукти (презентує роботу групи, робить оголошення зі сцени, повідомляє новини через гучномовець тощо) самостійно та в групі; - створює прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) самостійно та в групі, урахує мету й аудиторію; - створює прості аудіовізуальні медіатексти (відеозапис виступу, вистави, екскурсії, інтерв'ю) з допомогою вчителя/вчительки, враховує мету й аудиторію; - використовує різні форми презентації простих медіа текстів.
1	2
<p>Аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування;</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з'ясовує будову слова; утворює нові слова, пояснює роль закінчень, значення префіксів і суфіксів для правильного вживання слів усно та на письмі; - перевіряє орфограми доречним способом (за орфографічним словником; зміною форми слова або добором споріднених слів, за правилом) у процесі письма та пояснює свій вибір; - удосконалює свою вимову, зважаючи на фонетичні

<p>правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання</p>	<p>закономірності (збіг приголосних, кінцевий приголосний, наголошені та ненаголошені голосні тощо); - <i>утворює</i> в процесі мовлення відповідні граматичні форми слів різних частин мови; - <i>вправно будує</i> речення, зважаючи на мету висловлювання; - поширює речення різними членами відповідно до комунікативної стратегії; - <i>доречно використовує</i> у власних висловленнях слова з переносним значенням, синоніми, антоніми, багатозначні слова й пояснює таке слововживання; - <i>обгрунтовує</i> пунктограми (у межах вивченого) для правильного оформлення висловлення на письмі.</p>
<p>Створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси, експериментуючи зі звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає за їх впливом на співрозмовників; коригує своє мовлення</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>створює</i> ігри зі словами на основі запропонованих; - <i>творює</i> власні художні тексти (усмішки, вірші, казки, оповідання тощо) на основі відомих; - <i>експериментує</i> із власними текстами, стилізує їх, наприклад, трансформуючи речення, додаючи епітети, порівняння тощо; - <i>розпізнає</i> уривок із власного тексту серед запропонованих уривків і пояснює характерні ознаки власного мовлення; - пояснює вплив власного мовлення на співрозмовника.
<p>6. Змістова лінія "Театралізуємо"</p>	
<p>1</p>	<p>2</p>
<p>Описує емоційний стан персонажів, співпереживає</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>обговорює</i> враження від драматизації, зосереджуючи увагу на тому, як словесні і несловесні засоби доповнюють один одного для зображення емоційного стану персонажа, його намірів; - <i>добирає</i>, працюючи в групі, аудіосупровід до вистави серед запропонованих музичних фрагментів.
<p>Експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації)</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>створює</i>, працюючи в групі, п'єсу на основі відомого твору (інсценізована казка, казка, казка на новий лад тощо); - <i>імпровізує</i>, використовуючи голос і мову тіла (міміку, жести, поставу, рухи) для виконання запропонованої/обраної ролі, <i>надає варіанти</i> несловесних засобів (міміку, жести, поставу, рухи) і пояснює, чому обраний один із них.
<p>Пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх,</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>передає своє враження</i> від побаченої вистави у письмових відгуках (наприклад, запис у щоденнику вражень або в класному альманасі); - <i>створює</i>, працюючи в групі, фотозвіт для шкільної газети

<p>ураховуючи мету та адресата і дотримуючися норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації</p>	<p>чи сайту про підготовку вистави або про виставу. - <i>створює</i> в групі театральну програмку, запрошення.</p>
<p>Створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси, експериментуючи зі звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає за їх впливом на співрозмовників; коригує своє мовлення</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <p>- <i>описує</i> характерні риси мовлення персонажа п'єси після перегляду вистави (повторювані слова, швидкість, гучність тощо); - <i>установлює зв'язок</i> між характерними рисами мовлення персонажа п'єси та реакцією його співрозмовника.</p>

**Мовно-літературна освітня галузь
Іншомовна освіта (англійська мова)
Результати навчання
3 - 4-й класи**

<p style="text-align: center;">Обов'язкові результати навчання</p>	<p style="text-align: center;">Очікувані результати навчання (відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання) Рівень A1</p>
1	2
1. Змістова лінія "Сприймання на слух"	
<p>Визначає в усному повідомленні інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <p>- <i>розпізнає</i> основний зміст усного повідомлення у знайомій ситуації; - <i>виконує</i> вказівки, <i>розуміє</i> інформацію щодо розташування предметів тощо; - <i>розпізнає</i> значення кількісних і порядкових числівників (ціна, дата, час) в усних оголошеннях.</p>
<p>Розуміє зміст усного висловлення у знайомому повсякденному контексті</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <p>- <i>розуміє</i> конкретну інформацію у знайомому повсякденному контексті, якщо мовлення повільне та чітке; - <i>здогадується</i> про значення слів із контексту усного повідомлення.</p>
2. Змістова лінія "Зорове сприймання"	

Розпізнає знайомі імена/назви, слова та елементарні фрази в коротких, простих текстах	Учень/учениця: - <i>розпізнає</i> знайомі слова і прості фрази; - <i>здогадується</i> про основний зміст прочитаного, якщо він супроводжується малюнком або символом.
Визначає в тексті інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми	Учень/учениця: - <i>знаходить і розуміє</i> базову інформацію в коротких простих текстах; - <i>виявляє</i> конкретну інформацію в коротких простих текстах відповідно до окресленого завдання.
3. Змістова лінія "Усна взаємодія"	
Спілкується на добре знайомі теми, реагує на прості твердження щодо задоволення нагальних потреб та висловлює ці потреби	Учень/учениця: - <i>ставить і відповідає</i> на прості запитання, які стосуються знайомих тем; - <i>ініціює</i> і вербально <i>реагує</i> на прості твердження щодо нагальних потреб і знайомих тем; - <i>бере</i> участь у розмові фактологічного характеру на передбачувану тему (наприклад, рідна країна, родина, школа).
4. Змістова лінія "Усне висловлювання"	
Розповідає про людей, навколишній світ та побут простими, окремими фразами та висловлює своє ставлення	Учень/учениця: - <i>описує</i> прості аспекти свого повсякденного життя за допомогою низки простих речень, використовуючи прості слова та фрази, якщо має змогу заздалегідь підготуватися; - <i>описує</i> свої емоції та емоції співрозмовника.
5. Змістова лінія "Писемна взаємодія"	
Запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі, використовуючи прості слова, короткі речення та сталі вирази	Учень/учениця: - <i>використовує</i> прості слова, короткі речення та сталі вирази <i>для написання</i> коротких простих повідомлень (наприклад, СМС) друзям, надаючи їм інформацію або запитуючи про щось; - <i>запитує</i> (письмово) друзів елементарну особисту інформацію; - <i>пише</i> короткі прості листи та листівки-вітання.
6. Змістова лінія "Писемне висловлювання"	
Надає у письмовій формі інформацію про себе, навколишній світ, побут, використовуючи прості слова та вирази	Учень/учениця: - <i>використовує</i> прості слова, сталі вирази для опису предметів та явищ, із якими стикається у повсякденному житті; - <i>пише</i> прості фрази та речення про себе та інших.
7. Змістова лінія "Онлайн взаємодія"	

Створює в режимі реального часу прості повідомлення за допомогою кількох коротких речень	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомленнями, наприклад, про побут, сім'ю, улюблені заняття та вподобання, використовуючи допоміжні засоби; - <i>створює</i> елементарні онлайн дописи, <i>використовує</i> прості форми медіатекстів; <i>оформлює</i> під наглядом дорослих заявки онлайн, надаючи основну інформацію про себе (наприклад, ім'я, електронну адресу або номер телефону).
--	---

Математична освітня галузь
Результати навчання
3 - 4-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія "Лічба"	
Розпізнає серед життєвих ситуацій ті, що стосуються кількісних відношень / форм об'єктів навколишнього світу	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>відтворює</i> в різних видах діяльності ймовірні та фактичні результати лічби об'єктів, що їх оточують; - <i>уживає</i> в мовленні кількісні та порядкові числівники.
Встановлює кількість об'єктів; позначає результат лічби числом; порівнює числа в межах мільйона та упорядковує	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>лічить</i> у межах мільйона в прямому і зворотному порядку; - <i>лічить</i> у межах мільйона від будь-якого числа до вказаного; - <i>лічить</i> тисячами, десятками тисяч, сотнями тисяч у межах мільйона.
Визначає істотні, спільні і відмінні ознаки математичних об'єктів; порівнює, узагальнює і класифікує об'єкти за суттєвою ознакою	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>упорядковує та узагальнює</i> об'єкти навколишнього світу за однією або декількома ознаками; - <i>порівнює та класифікує</i> об'єкти навколишнього світу за однією або декількома ознаками; - <i>визначає</i> істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів; - <i>продовжує</i> послідовності та знаходить пропущені члени; - <i>описує</i> зв'язок між сусідніми членами послідовності або між членом та його номером.
2. Змістова лінія "Числа. Дії з числами"	
1	2
Встановлює кількість об'єктів; позначає результат лічби числом; порівнює числа в	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>читає і записує</i> багатоцифрові числа в межах мільйона;

<p>межах мільйона та упорядковує</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>утворює</i> багатоцифрові числа різними способами; - <i>класифікує</i> багатоцифрові числа за кількістю цифр у їх записі; - <i>встановлює</i> позиційне значення цифри в записі багатоцифрового числа; - <i>визначає</i> загальну кількість одиниць, десятків, сотень, одиниць тисяч, десятків тисяч, сотень тисяч у числі;
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>записує</i> багатоцифрові числа у вигляді суми розрядних доданків; - <i>порівнює</i> багатоцифрові числа різними способами; - <i>встановлює</i> відношення рівності та нерівності між числовими виразами; - <i>читає і записує</i> дроби; - <i>тлумачить</i> дріб як одну або кілька рівних частин цілого, <i>пояснює</i> суть понять "чисельник" і "знаменник"; - <i>порівнює</i> дроби з однаковими знаменниками.
<p>Обчислює усно й письмово у різних життєвих ситуаціях</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>виконує</i> усно та письмово обчислення в межах мільйона в навчальних і життєвих ситуаціях; - <i>встановлює</i> взаємозв'язки між арифметичними діями додавання і віднімання, множення і ділення; - <i>знаходить</i> значення числового виразу; - <i>знаходить</i> дріб від числа та число за величиною його дроби;
<p>Використовує залежність між компонентами і результатом арифметичної дії для розв'язання проблемної ситуації; використовує буквену символіку для запису математичних тверджень</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>обґрунтовує</i>, як зміна одного з компонентів впливає на результат арифметичної дії; - <i>читає і записує</i> математичні твердження, використовуючи буквену символіку; - <i>обчислює</i> вирази зі змінною (змінними) при заданому її (їх) числовому значенні; - <i>розв'язує</i> рівняння з однією змінною, у яких один компонент чи права частина є числовим виразом; - <i>добирає із запропонованих</i> таке значення змінної, яке задовольняє нерівність; - <i>перевіряє</i>, чи є дане число розв'язком нерівності з однією змінною.
<p>Використовує відомі засоби добору необхідних даних для розв'язання проблемної ситуації</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>аналізує</i> проблемну ситуацію з огляду на можливість використання відомих засобів добору даних. - <i>добирає</i> числові дані, необхідні й достатні для розв'язання проблемної ситуації.
<p>Перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) різними способами у схему, таблицю, схематичний рисунок</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>представляє</i> проблемну ситуацію різними способами; - <i>обирає</i> спосіб представлення інформації (схема, таблиця, схематичний рисунок).

Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації з урахуванням власного досвіду	Учень/учениця: - <i>прогнозує</i> очікуваний результат розв'язання проблемної ситуації; - <i>визначає способи</i> підтвердження або спростовування прогнозу. - <i>відкидає</i> явно некоректні способи прогнозування.
Обирає спосіб (способи) розв'язання проблемної ситуації	Учень/учениця: - <i>планує</i> розв'язування проблемної ситуації; - <i>використовує</i> різні стратегії розв'язування проблемної ситуації . - <i>обгрунтовує</i> вибір дій для розв'язання проблемної ситуації.
Обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; обгрунтовує вибір дій для розв'язання проблемної ситуації; розв'язує проблемну ситуацію різними способами	Учень/учениця: - <i>аналізує</i> проблемну ситуацію з огляду на достатність чи надлишковість наявних даних; - <i>добирає</i> числові дані, необхідні й достатні для розв'язання проблемної ситуації, використовуючи відомі засоби.
Перевіряє правильність розв'язання проблемної ситуації різними способами; виявляє та виправляє помилки	Учень/учениця: - <i>перевіряє</i> правильність розв'язання проблемної ситуації різними способами; - <i>знаходить</i> помилки в математичних обчисленнях, <i>усуває</i> їх, виконуючи необхідні дії.
Зіставляє одержаний результат із прогнозованим	Учень/учениця: - <i>порівнює</i> різні способи розв'язання проблемної ситуації, які підтверджують або спростовують прогноз, обирає найефективніший; - <i>зіставляє</i> одержаний результат із прогнозованим.
3. Змістова лінія "Вимірювання величин"	
1	2
Визначає спільну властивість об'єктів навколишнього світу та інтерпретує її як величину для вимірювання та порівняння	Учень/учениця: - <i>використовує</i> різні мірки для вимірювання величин довжини, маси, температури, часу, місткості, вартості; - <i>записує</i> результати вимірювання величин у міліметрах (мм), сантиметрах (см), дециметрах (дм), метрах (м), кілометрах (км); грамах (г), кілограмах (кг), центнерах (ц), тоннах (т); градусах Цельсія (С°), секундах (с), хвилинах (хв), годинах (год), добах, тижнях, місяцях, роках, століттях, тисячоліттях, літрах (л), копійках (к.), гривнях (грн), використовуючи одиниці вимірювання та співвідношення між ними; <i>перетворює</i> одні одиниці величин в інші.
Аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні життєві ситуації за	Учень/учениця: - <i>користується</i> годинником і календарем для відстеження та

допомогою групи величин, які пов'язані між собою	<p>планування подій свого життя;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>оперує</i> грошима в ситуації купівлі-продажу; - <i>знаходить</i> швидкість, час, шлях, застосовуючи відповідні формули, під час розв'язування практично зорієнтованих задач; - <i>обчислює</i> периметр многокутника та площу прямокутника відомими способами; - <i>знаходить</i> довжину однієї сторони прямокутника: за відомими периметром та іншою стороною; за відомими площею та іншою стороною; - <i>порівнює</i> іменовані числа, подані в одиницях довжини, маси, місткості (об'єму), часу, температури, вартості; - <i>перетворює</i> іменовані числа, виражені в одиницях двох найменувань; - <i>застосовує</i> співвідношення між одиницями вимірювання величин під час розв'язування практично зорієнтованих задач; - <i>виконує</i> додавання і віднімання іменованих чисел, множення і ділення на одноцифрове число іменованих чисел, поданих в одиницях вимірювання довжини маси, вартості і часу.
4. Змістова лінія "Просторові відношення. Геометричні фігури"	
1	2
Орієнтується на площині і в просторі, рухається за визначеним маршрутом; планує маршрути пересування	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>описує і складає</i> маршрути для подорожей, використовуючи відповідну математичну лексику, знаки, які пов'язані з напрямом і поворотом; - <i>переміщується</i> (реально і віртуально) визначеним маршрутом.
Розпізнає знайомі геометричні фігури у фігурах складної форми	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розпізнає</i> і класифікує за істотними ознаками геометричні фігури, прямі й непрямі кути; - <i>розпізнає</i> геометричні фігури, визначає їх елементи; - <i>визначає</i> знайомі геометричні фігури у фігурах складної конфігурації, на предметах навколишнього середовища, малюнках; - <i>класифікує та порівнює</i> геометричні фігури (за формою, розміром, площею, периметром, іншими ознаками тощо).
Створює з геометричних фігур різні конструкції; будує площинні фігури за заданими розмірами	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>моделює</i> геометричні фігури із підручного матеріалу; - <i>будує</i> площинні фігури (трикутник, прямокутник, коло) за заданими розмірами; - <i>створює</i> різні конструкції, поєднуючи між собою площинні та об'ємні фігури.
5. Змістова лінія "Робота з даними"	
1	2
Аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p>

проблемні життєві ситуації за допомогою групи величин, які пов'язані між собою	<ul style="list-style-type: none"> - <i>читає, знаходить, аналізує, порівнює</i> інформацію, подану в таблицях, графіках, на схемах, діаграмах; - <i>описує</i> проблемні життєві ситуації, які ґрунтуються на конкретних даних, за допомогою групи величин, пов'язаних між собою.
Перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) різними способами у схему, таблицю, схематичний рисунок	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>представляє</i> дані за допомогою таблиць, схем, стовпчикових та кругових діаграм; - <i>використовує</i> на практичному рівні різні способи подання конкретних даних.
Обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; обґрунтовує вибір дій для розв'язання проблемної ситуації; розв'язує проблемну ситуацію різними способами	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>добирає</i> дані, необхідні й достатні для розв'язання проблемної ситуації; - <i>обґрунтовує</i> вибір дій із даними для розв'язання проблемної ситуації; - <i>розв'язує</i> різними способами проблемну ситуацію, використовуючи наявні дані.
Досліджує різні шляхи розв'язання проблемної ситуації, обирає раціональний шлях її розв'язання	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>досліджує</i> різні шляхи розв'язування проблемної ситуації, спираючись на наявні дані; - <i>обирає</i> раціональний шлях розв'язання проблемної ситуації з огляду на наявні дані.

Природнича освітня галузь
Результати навчання
3 - 4-й класи

Обов'язковий результат навчання	Очікувані результати
1	2
1. Змістова лінія "Я пізнаю природу"	
Обирає в навколишньому світі або із запропонованих запитань такі проблеми, що можна розв'язати дослідницьким способом	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>ставить запитання;</i> - <i>пояснює</i>, чому обрав/-ла певну проблему природничого змісту як дослідницьку; - <i>окреслює</i> проблему, перш ніж її вирішувати.
Визначає мету спостережень/досліджень; прогнозує можливі результати спостережень/досліджень	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, навіщо він/вона виконує спостереження або дослід природничого змісту; - <i>прогнозує</i> результат спостереження/дослідження; - <i>порівнює</i> здобутий результат із припущенням;

	- <i>висуває</i> власні гіпотези.
Визначає послідовність кроків під час спостереження/експерименту; обирає необхідні умови дослідження	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>складає</i> план дослідження; - <i>планує</i> самостійне спостереження/експеримент; - <i>пояснює</i>, навіщо необхідно визначати послідовність кроків у дослідженні; - <i>добирає</i> відповідні матеріали, засоби, обладнання, прилади;
Проводить спостереження за обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами, проводить дослідження, створює навчальні моделі	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>проводить</i> дослідження за природним об'єктом/явищем, <i>описує</i> його перебіг; - <i>застосовує</i> відповідні матеріали, засоби, обладнання, прилади; - <i>виготовляє</i> моделі для досліджень; - <i>спостерігає</i> за об'єктами досліджень; - <i>спостерігає</i> за погодою; - <i>досліджує</i> воду, її три стани, властивості: температуру плавлення льоду та кипіння води; - <i>досліджує</i> воду як розчинник; - <i>розрізняє</i> розчинні й нерозчинні у воді речовини; - <i>досліджує</i> ґрунт своєї місцевості, його склад (воду, пісок, глину тощо); - <i>досліджує</i> умови розвитку рослин; - <i>розмножує</i> рослини насінням, живцями, бульбами, листками; - <i>спостерігає</i> за рослинами і тваринами; - <i>спостерігає</i> за зоряним небом.
Встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи; робить висновки із спостережень та досліджень разом з учителем або самостійно	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>описує</i> властивості об'єктів дослідження; - <i>встановлює</i> зв'язки між об'єктами і явищами природи; - <i>з'ясовує</i>, за яких умов відбуваються зміни; - <i>узагальнює</i> результати досліджень; - <i>робить</i> висновки із спостережень та досліджень разом з учителем або самостійно; - <i>переконує</i> у правильності здобутих результатів і зроблених висновків;
Визначає фактори успіху, аналізує помилки, які виникають під час дослідження, змінює умови чи послідовність дій під час дослідження	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - <i>аналізує</i> умови та послідовність кроків, здійснюючи дослідження; - <i>порівнює</i> різні методи дослідження; - <i>виявляє</i> причини невдач і пропонує шляхи їх виправлення; - <i>оцінює</i> чинники, які привели до успіху; - <i>дотримується правил</i> безпеки під час проведення спостережень та дослідів.
Знаходить, систематизує (згідно з планом) інформацію про навколишній світ; використовує технічні прилади і пристрої для	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - правильно <i>використовує</i> пристрої для пошуку і здобуття інформації природознавчого змісту; - самостійно <i>добирає</i> та <i>поширює</i> необхідну інформацію природознавчого змісту;

пошуку інформації	<ul style="list-style-type: none"> - <i>порівнює</i> інформацію природничого змісту з відомих їй/йому та запропонованих джерел; - <i>перевіряє</i> достовірність інформації природничого змісту;
Представляє інформацію у вигляді малюнка, схеми, графіка, тексту, презентації тощо	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>застосовує</i> предметні моделі, малюнки, схеми, графіки, тексти для пояснення явищ і об'єктів природи ; - <i>готує</i> повідомлення/презентації і <i>представляє</i> їх.
Пояснює важливість того, що вивчає, для власного життя, розрізняє в ньому головне і другорядне	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>орієнтується</i> на місцевості за Сонцем, компасом, місцевими ознаками; - <i>визначає</i> сторони горизонту; - <i>читає (тлумачить)</i> план і карту; - <i>пояснює</i> користь рослин, тварин для власного життя; - <i>пояснює</i> можливі загрози з боку тварин (небезпечні і хворі тварини), рослин (отруйні рослини) та грибів (отруйні гриби); - <i>визначає</i> загрози таких природних явищ, як гроза, ураган, паводок, пожежа; - <i>пояснює</i>, як діяти в разі загрози урагану, паводку, пожежі тощо; - <i>аналізує</i> запропонований раціон харчування (або <i>складає</i> власний раціон здорового харчування); - <i>визначає</i> склад продуктів за написами на упаковках ; - <i>висловлює</i> судження про корисність/шкідливість продуктів залежно від їхнього складу.
Визначає відоме і невідоме у проблемі, висловлює докази правильності суджень	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>формулює</i> проблему, <i>визначає</i> відоме і невідоме в ній; - <i>знаходить</i> шляхи вирішення проблеми й <i>вирішує</i> її; - <i>добирає</i> докази правильності суджень.
Класифікує об'єкти навколишнього світу за кількома ознаками та властивостями	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>порівнює</i> природні об'єкти за розміром, масою, кількістю тощо; - <i>визначає</i> ознаки живого у рослин, тварин і грибів; - <i>розрізняє</i> трав'янисті рослини, кущі, дерева; культурні та дикорослі рослини; - <i>розпізнає</i> черв'яків, комах, павуків, риб, земноводних, плазунів, птахів, звірів (ссавців); - <i>розрізняє</i> рослиноїдних, м'ясоїдних, всеїдних тварин; свійських і диких тварин; - <i>розпізнає</i> отруйні та їстівні гриби своєї місцевості; - <i>розрізняє</i> основні системи органів людини: опорно-рухову, травну, дихальну, серцево-судинну, органи чуття, кров, шкіру; - <i>пояснює</i> значення загартування; - <i>розрізняє</i> окремі органи людини та <i>пояснює</i> їх значення;
2. Змістова лінія "Я у природі"	
1	2
Діє в навколишньому світі з урахуванням взаємозв'язків	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>відповідально діє</i> в природі;

між об'єктами живої і неживої природи	<ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> важливість того, що вивчає про довкілля; - <i>висловлює</i> свою думку стосовно того, що вивчає про довкілля, <i>обґрунтовує</i> її; - <i>пояснює</i> взаємозв'язки між об'єктами живої і неживої природи.
Встановлює зв'язки між діяльністю людини і станом навколишнього світу; складає правила поведінки в навколишньому світі і дотримується їх	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розрізняє</i> джерела енергії (відновлювані й невідновлювані); - <i>пояснює</i> корисність застосування відновлюваних джерел енергії; - <i>складає</i> правила поведінки в природі; - <i>дотримується</i> правил поведінки в природі.
Визначає приблизні витрати природних ресурсів, що використовуються в родині, шляхи їх зменшення	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>встановлює</i> за показаннями лічильників витрати води, газу, електроенергії родиною за місяць; - <i>пропонує</i> власні шляхи зменшення витрат природних ресурсів; - <i>сортує</i> сміття на паперове, пластикове тощо і <i>пояснює</i>, навіщо це робить;
3. Змістова лінія "Я у рукотворному світі"	
1	2
Встановлює зв'язки між діяльністю людини і станом навколишнього світу; складає правила поведінки в навколишньому світі і дотримується їх	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, що не всі матеріали, створені людиною, корисні для довкілля. - <i>використовує</i> матеріали (пластмасу, гуму, скло, метал, папір) відповідно до їхніх властивостей.
Пояснює значущість винаходів у повсякденному житті, збереженні навколишнього світу	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розповідає</i> про винаходи та винахідників, <i>пояснює</i> вплив їхніх ідей на повсякденне життя та збереження довкілля.
Пропонує власний спосіб розв'язання обраної або запропонованої проблеми	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пропонує</i> та <i>обґрунтовує</i> власну ідею розв'язання проблеми; - <i>перевіряє</i> свою ідею різними способами; - <i>використовує</i> матеріали повторно (пластмасу, гуму, скло, метал, папір), <i>пропонує</i> власний спосіб розв'язання проблеми; - <i>арґументує</i> доцільність повторного використання матеріалів.

Технологічна освітня галузь
Результати навчання і пропонувані зміст
3 - 4-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
--	--------------------------------------

1	2
1. Змістова лінія "Технічна творчість та техніка"	
<p>Самостійно добирає матеріали та технології для виготовлення виробу</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розпізнає</i> конструкційні матеріали візуально та на дотик; - самостійно <i>добирає</i> конструкційні матеріали для виготовлення виробу з готових елементів (використання металевих, дерев'яних чи пластмасових конструкторів; готових елементів з паперу, пластику, деревини, пінопласту та інших для макетування); - самостійно <i>добирає</i> конструкційні матеріали для виготовлення виробу (за зразком та за власним задумом), зіставляючи їх властивості: папір, пластилін, полімерна глина чи солоне тісто, тканина, нитки; неткані, природні та інші матеріали.
<p>Обирає об'єкт праці та прогнозує кінцевий результат власної діяльності; самостійно планує послідовність технологічних операцій під час виготовлення виробу</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>задумує</i> об'єкт праці для виготовлення; - <i>прогнозує</i> результат власної діяльності; - <i>планує</i> послідовність технологічних операцій із використанням технологічних карт; - самостійно <i>виконує знайомі технологічні операції</i> з конструкційними матеріалами (використання паперу, ниток, тканини, природного матеріалу, пластиліну, плоских матеріалів; склеювання, складання, зв'язування тощо); - <i>аргументує</i> вибір моделі, яку він/вона сконструював/ла, спираючись на запитання дорослих.
<p>Моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів; виготовляє та оздоблює виріб відомими технологіями</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>конструює</i> виріб із рухомими частинами, використовуючи готові до складання елементи та деталі; - <i>порівнює</i> старі та сучасні моделі різних технічних пристроїв і <i>конструює</i> моделі майбутнього; - <i>створює</i> задані форми з використанням всіх семи танів Танграму; - самостійно <i>виготовляє та оздоблює</i> виріб знайомими технологіями; - <i>створює та оздоблює</i> виріб, дотримуючись логічної послідовності, за зразком чи власним задумом із різних конструкційних матеріалів та повторно використовуючи матеріали; - самостійно <i>створює</i> виріб за зразком (шаблоном) та власним задумом із використанням паперу, картону, ниток, природних матеріалів (предметні та сюжетні аплікації з природного матеріалу, нескладні сюжетні композиції, вироби в техніці орігамі, макети виробів із штучних матеріалів та картону, вироби об'ємної форми з паперу); - <i>ріже</i> ножицями по прямій, кривій та ламаній лініях за запропонованим зразком (шаблоном) нитки, папір, картон; - <i>розміщує</i> елементи виробу на площині; - <i>пояснює</i> послідовність дій та <i>дотримується</i> її під час виготовлення виробів із природних матеріалів, під час виготовлення та оздоблення об'ємних виробів; - <i>аргументує</i> послідовність та доцільність виготовленого виробу;

	- <i>оздоблює</i> виріб за зразком та власним задумом бісером, лелітками, тасьмою, стрічками та іншими матеріалами.
2. Змістова лінія "Світ технологій"	
1	2
Читає та аналізує графічні зображення; виконує прості геометричні зображення та керується ними у процесі роботи	Учень/учениця: - <i>читає, розуміє та аналізує</i> графічні зображення схем, дотримується їх у процесі роботи (використання технологічних карт, графічних зображень, малюнків); - <i>розмічає</i> прямі лінії на папері і картоні; - <i>виконує</i> прості геометричні побудови за зразком чи творчим задумом.
Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань	Учень/учениця: - <i>самостійно дотримується</i> безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань (використання клею, інструментів та пристосувань з гострими частинами);
Ощадно використовує матеріали; сортує відходи, дотримуючися відповідних правил	Учень/учениця: - <i>економно використовує</i> матеріали під час виготовлення виробу; - <i>сортує</i> побутові відходи, дотримуючися відповідних правил; - <i>самостійно створює виріб, повторно використовуючи матеріали</i> (вироби з пластику, паперу, тканини, фольги та інше); - <i>аргументує</i> доцільність вторинного використання матеріалів та використовує їх для виготовлення виробів.
Представляє одержаний результат власної або колективної діяльності та намагається оцінити його	Учень/учениця: - <i>розмірковує</i> над результатом власної діяльності та презентує її; - <i>описує</i> , аргументуючи свою думку, чого хотів/-ла досягти.
3. Змістова лінія "Світ ремесел"	
1	2
Самостійно виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел	Учень/учениця: - <i>висловлює</i> думку щодо виробів, оздоблених традиційними та сучасними ремеслами; - <i>розпізнає</i> технологічні операції традиційних і сучасних ремесел; - <i>самостійно оздоблює</i> виріб, застосовуючи елементи традиційних та сучасних ремесел.
Самостійно створює виріб, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел	Учень/учениця: - <i>зіставляє та розрізняє</i> вироби, виготовлені традиційними та сучасними ремеслами (гончарство, ткацтво, витинанка, різьблення та інше); - <i>висловлює власну позицію</i> щодо важливості відродження та

	збереження традиційних ремесел; - самостійно <i>виготовляє</i> виріб, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел (витинанка, аплікація, ліплення та інше).
4. Змістова лінія "Побут"	
1	2
Безпечно використовує найпростіші прилади у побуті; самостійно організовує робоче місце відповідно до визначених потреб та завдань	Учень/учениця: - безпечно поводить з найпростішими побутовими приладами у власному побуті; - самостійно <i>організовує</i> робоче місце відповідно до власних потреб та визначених завдань (організація особистого побуту);
Планує та виконує дії у власному побуті	Учень/учениця: - самостійно <i>планує та реалізовує</i> трудові дії у власному побуті (ремонті іграшки, книжки відомими способами; доглядає за рослинами і тваринами; готує нескладні страви за рецептами; доглядає за одягом та взуттям); - <i>пояснює</i> важливість правил поведінки за столом, використовує столовий посуд за призначенням; - сервірує стіл для рідних до сніданку/обіду/вечері.
За допомогою дорослих або самостійно розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу	Учень/учениця: - спільно з дорослими чи самостійно <i>розраховує</i> приблизну кількість необхідних ресурсів для виготовлення виробу; - самостійно <i>робить припущення</i> про потрібну кількість матеріалів для виконання простого завдання.

Інформатична освітня галузь
Результати навчання і пропонований зміст
3 - 4-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія "Я у світі інформації"	
Пояснює основні інформаційні процеси у близькому для себе середовищі (дім, школа, вулиця) на основі власних спостережень	Учень/учениця: - <i>наводить</i> приклади інформаційних процесів у близькому для себе середовищі та <i>описує</i> їх сутність; - <i>визначає</i> учасників інформаційних процесів та <i>описує</i> їхню інформаційну взаємодію; - <i>пояснює</i> переваги і обмеження цифрових пристроїв та інформаційних технологій для опрацювання інформації;

	<p>- <i>відстежує</i> здійснення інформаційного процесу та <i>виявляє</i> порушення (наприклад, момент виникнення шуму).</p>
<p>Знаходить інформацію, зберігає дані на цифрових носіях, перетворює інформацію з однієї форми в іншу за допомогою поданих шаблонів, порівнює різні способи представлення інформації, аналізує та впорядковує послідовності</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>робить</i> висновок щодо способу подання інформації (текстова, графічна, числова, звукова, відео тощо); - <i>шукає</i> інформацію за ключовими словами та <i>зберігає</i> результати пошуку; - <i>знаходить</i> інформацію, що підтверджує чи спростовує просте твердження; - <i>добирає</i> пристрої та інструменти для отримання даних необхідного типу; - <i>обирає</i> спосіб збереження інформації та відповідний носій даних; - <i>вносить</i> дані у попередньо створену та готову до використання базу (щоденник погоди, читацький щоденник чи блог, таблицю тощо); - <i>наводить</i> приклади того, що одні і ті ж дані можна представляти більш ніж одним способом чи кодуванням; - <i>обирає</i> спосіб представлення даних для різних життєвих ситуацій; - <i>виконує</i> кодування/розкодування повідомлень за запропонованим правилом; - <i>заповнює</i> шаблони, схеми за наведеним зразком; - <i>знаходить</i> пропущені і/або помилкові дії у знайомій послідовності, <i>виправляє</i> помилки в ній; - <i>складає</i> прості схеми та <i>дає</i> відповіді на запитання, користуючись такими схемами; - <i>представляє</i> якісні дані графічно; - <i>вирізняє</i> способи графічного представлення кількісних і якісних характеристик (організаційні діаграми - діаграми і графіки); - <i>упорядковує</i> об'єкти за заданими та самостійно визначеними ознаками; - <i>пропонує</i> різні способи впорядкування об'єктів (за різними властивостями).
<p>Класифікує об'єкти за їх властивостями, зіставляє ознаки моделей реального і цифрового світу, аналізує вплив подій на властивості, досліджує об'єкти за допомогою створених моделей</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> об'єкти, їх властивості та значення; - <i>визначає</i> групи об'єктів за їх властивостями, <i>дає</i> їм назви; - <i>групує</i> об'єкти (та/або повідомлення, предмети, елементи тощо) за заданими чи самостійно визначеними ознаками; - <i>знаходить</i> помилки у групуванні об'єктів та пояснює їх; - <i>висловлює</i> припущення щодо події, яка змінила значення властивості об'єкта, <i>прогнозує</i> зміни значень властивостей залежно від настання події; - <i>називає</i> оригінальні відповідники інформаційних та реальних моделей (глобус як модель Землі, автомобільні моделі, план приміщення тощо); - <i>експериментує</i> з доступними моделями, <i>фіксує</i> зміни, що відбуваються, <i>прогнозує</i> результат експерименту; - <i>переводить</i> задачу/проблему з однієї форми представлення

	в іншу (текстову у графічну, у короткий запис тощо).
Висловлює припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових джерел, розрізняє факти і судження	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє істинні та хибні висловлювання; - порівнює тексти з хибною та правдивою інформацією; - зважає на те, що в Інтернеті розміщують повідомлення люди з різними намірами, зокрема і з комерційною метою; - знаходить інформацію про нові ідеї і поняття, у разі сумніву шукає підтвердження з різних джерел; - визначає джерела, потрібні для підтвердження чи спростування інформації; - визначає, чи вказаний автор статті; - ідентифікує час розміщення відомостей; - розпізнає надійні і ненадійні джерела інформації за URL-адресою (розпізнає основні доменні імена); - розпізнає факти та судження у життєвих ситуаціях.
2. Змістова лінія "Моя цифрова творчість"	
1	2
Розробляє алгоритми (зокрема для власної чи групової діяльності) з послідовних дій, умов, повторень	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає логічну послідовність подій; - ідентифікує об'єкти на основі схем за допомогою запитань із відповідями "Так/Ні" (наприклад, класифікація тварин: має шерсть, має крила, має зуби - кажан); - розпізнає алгоритмічну і неалгоритмічну послідовність дій і наслідки порушення логіки подій; - формулює логічні висловлювання з конструкціями "якщо - то...", "що буде, якщо змінити порядок інструкцій?"; - формулює логічні висловлювання з конструкціями "не", "і", "або"; - розпізнає послідовність повторюваних дій та замінює їх алгоритмічною конструкцією циклу; - розрізняє цикли із повторенням заданої кількості разів та до виконання умови; - розпізнає алгоритми в різних способах подання під час розв'язання задач у повсякденній діяльності; - складає лінійні, розгалужені та циклічні алгоритми на основі їх словесного опису для власної чи групової діяльності.
Створює згідно з планом або алгоритмом прості програми та налагоджує їх; прогнозує і формулює очікуваний результат створеної програми	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створює просту програму в навчальному середовищі на основі наданого алгоритму та налагоджує її; - формулює очікуваний результат виконання створеної програми для різних початкових даних / сценаріїв роботи програми; - порівнює отриманий результат програми з очікуваним; - висловлює припущення щодо причини отримання

	неочікуваного результату.
Розкладає задачі на прості, які виконуються згідно з окремими інструкціями чи послідовністю інструкцій і навпаки (компонує)	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - визначає блоки команд, за допомогою яких можна розв'язати задачу; - укладає блоки команд у правильному порядку для розв'язання задачі; - визначає логічні помилки у розбитті алгоритму на блоки чи при компонуванні алгоритму з блоків.
Створює інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та/або результатів діяльності	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - створює документи для збереження даних, комунікації та поширення результатів діяльності індивідуальної або групової роботи за допомогою цифрових пристроїв та програм; - налаштовує основні інструменти комп'ютерної програми для створення простих зображень; - заповнює, доповнює таблицю інформацією на основі спостережень чи вимірювань; - створює прості мультимедійні продукти за підтримки вчителя/вчительки, членів сім'ї або інших учнів; - вдосконалює зовнішній вигляд створених інформаційних продуктів, використовуючи можливості комп'ютерних програм; - обирає спосіб та представляє результати індивідуальної або групової роботи.
3. Змістова лінія "Комунікація та співпраця"	
1	2
Керує своїми діями та пояснює власний внесок у спільний результат роботи команди, коментує успішні та невдалі кроки у процесі роботи	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - складає план виконання роботи з допомогою вчителя/вчительки; - визначає відмінності ролей у групі; - розподіляє ролі в групі з переліку ролей, які надає вчитель/вчителька; - виконує роль, яку пропонує група в результаті обговорення; - отримує та порівнює відгуки на створений інформаційний продукт для вдосконалення проекту; - надає конструктивний зворотний зв'язок, пояснює, чому важливо працювати разом.
4. Змістова лінія "Я і цифрові пристрої"	
1	2
Обирає цифрове середовище, пристрої, засоби для розв'язання життєвої задачі/проблеми,	Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> - пояснює роботу комп'ютерної системи, що складається із сукупності взаємопов'язаних пристроїв;

<p>пояснює свій вибір</p>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>збирає</i> інформацію за допомогою цифрових пристроїв (фотографує, записує, диктує тощо); - <i>описує</i> взаємодію пристроїв комп'ютерної системи, їх можливості та обмеження; - <i>обирає</i> зручні для себе способи роботи з пристроями введення та виведення даних, упевнено <i>користується</i> цими способами роботи; - <i>використовує</i> цифрові пристрої для орієнтування в просторі і часі; - <i>описує</i> основні функції доступних комп'ютерних пристроїв; - <i>порівнює</i> подібні функції у різних цифрових пристроях; - <i>оцінює</i> переваги і обмеження цифрових пристроїв для збирання, зберігання і відображення даних за наданими критеріями.
<p>Налаштовує для власних потреб відповідне програмне середовище; визначає за допомогою правильної термінології збої у роботі доступних цифрових пристроїв, усуває прості несправності</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> прості апаратні та програмні збої, які можуть траплятись під час користування технікою; - <i>усуває</i> прості несправності (перезавантажити пристрій, перевірити живлення, перевірити наявність мережі, закрити і знову відкрити програму); - <i>використовує</i> програми, ігри та сайти, зважаючи на свій вік; - <i>досліджує</i> комп'ютерні програми для того, щоб дізнатися про їх можливості; - <i>розпізнає</i>, де зберігається програма та її дані (на пристрої чи онлайн); - <i>налаштовує</i> відповідне програмне середовище для зручної роботи.
<p>Співпрацює та спілкується в захищених мережових спільнотах для обміну думками, виконання спільних завдань, пошуку інформації та навчання</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>добирає</i> спосіб передачі інформації; - <i>використовує</i> онлайнві ресурси (електронну пошту, форуми, середовища спільної роботи) для спільної діяльності та обміну думками; - <i>переміщується</i> веб-сторінками з використанням гіперпосилань; - <i>виконує</i> простий пошук за ключовими словами, використовуючи пошукові системи у безпечному режимі; - <i>структурує</i> і <i>впорядковує</i> обрані веб-ресурси; - <i>розрізняє</i> веб-ресурси навчального та іншого призначення; - <i>доброзичливо</i> та <i>конструктивно коментує</i> навчальні ресурси у захищеному середовищі; - <i>досліджує</i> різні джерела цифрових даних, напр. онлайнві енциклопедії.
<p>5. Змістова лінія "Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві"</p>	
<p>1</p>	<p>2</p>
<p>Відповідально використовує технології для власної безпеки, регулює власний час роботи з</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>дотримується</i> стратегій уникнення проблем, що

<p>цифровими пристроями, обговорює різні наслідки використання інформаційних технологій у школі, на вулиці, вдома тощо</p>	<p>впливають з необачного використання комп'ютерних пристроїв та мереж (вихід з облікового запису, щоб ним не скористались інші, приватність особистої інформації);</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>дотримується</i> часових обмежень користування цифровими пристроями; - <i>дотримується</i> погоджених правил поведінки онлайн вдома та у школі; - <i>звертається</i> до дорослих, якщо відчуває занепокоєння під час використання цифрових пристроїв чи програм; - <i>узгоджує</i> з дорослими завантаження файлів та програм; - <i>розрізняє</i> приватну та публічну інформацію, зокрема ту, якою можна ділитися онлайн; - <i>порівнює</i> сильні і слабкі паролі.
<p>Добирає належні засоби для спілкування з іншими особами, зокрема з людьми з особливими потребами безпосередньо та через Інтернет, усвідомлює відповідальність за свою діяльність в Інтернеті; рекомендує цікаві та безпечні сайти своїм друзям</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> позитивну і негативну соціальну та етичну поведінку щодо використання технологій; - <i>добирає</i> оптимальні форми подання інформації під час спілкування з людьми з особливими потребами та іншої культури безпосередньо і в мережі; - <i>ідентифікує</i> прийнятну та неприйнятну поведінку в цифровому середовищі; - <i>висловлює</i> занепокоєння з приводу сумнівних контактів та змісту в мережі; - <i>пояснює</i> наслідки поширення інформації в мережі; - <i>використовує</i> відомі йому/їй технології і пристрої для оптимального спілкування з іншими людьми.
<p>Відвідує тільки корисні і безпечні сайти; дотримується правил використання власних і чужих творів</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>шанує</i> права творців інформаційних продуктів; - <i>цитує</i> та <i>вказує</i> джерела запозичених ідей чи матеріалів; - <i>прогнозує</i> наслідки плагіату в повсякденному житті та онлайн; - <i>не списує</i> і <i>не дає списувати</i>; - <i>поважає</i> приватність інформації інших; - <i>уникає</i> небезпечних та некорисних сайтів.

Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь
Результати навчання і пропонований зміст
3 - 4-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія "Безпека"	
Пояснює, що робити в небезпечних ситуаціях вдома,	Учень/учениця:

у школі та навколишньому світі	<ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює та зіставляє</i> ознаки безпечної і небезпечної ситуації; - <i>моделює</i> ситуації безпечної поведінки з побутовими приладами, речовинами; - <i>моделює</i> доцільну поведінку в небезпечних ситуаціях (вогонь, вода, газ, небезпечні об'єкти).
Прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та інших осіб	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>прогнозує</i> наслідки власної необачної поведінки вдома; - <i>прогнозує</i> можливі небезпеки, які можуть спричинити його дії у довкіллі. - <i>прогнозує</i> можливі наслідки опосередкованої небезпеки (пожежа, витік газу в іншій квартирі, іншому будинку тощо); - <i>прогнозує</i> ймовірні наслідки власних рішень та поведінки в різних ситуаціях шкільного життя (у класі, їдальні, спортзалі тощо).
Аналізує позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>аналізує</i> корисні та шкідливі впливи (батьки, вчителі, друзі, ЗМІ, соцмережі, Інтернет тощо) на вибір безпечної поведінки; - <i>розрізняє</i> позитивний і негативний впливи організацій та груп на безпеку людей.
Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях із користю для здоров'я, безпеки та добробуту	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>ухвалює</i> рішення щодо власної безпечної поведінки з огляду на ситуації, пов'язані з чужими людьми; - <i>розрізняє і використовує</i> відповідні засоби захисту (шолом, рукавиці, наколінники тощо) за потреби.
Поводиться безпечно з огляду на себе та інших осіб вдома, у школі, на вулиці, у громадських місцях	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>дотримується</i> правил безпечної поведінки вдома, у школі, у громадських місцях (вогонь, вода, газ, побутові хімічні сполуки тощо); - <i>дотримується</i> правил безпечної поведінки під час занять спортом чи активного дозвілля; - <i>поводиться безпечно</i> у природі; - <i>дотримується правил</i> поведінки з підозрілими предметами та речами, забутими у громадських місцях; - <i>дотримується правил</i> поведінки під час масових шкільних заходів.
Визначає потребу у допомозі собі та іншим особам, оцінює можливість її надання	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розрізняє</i> ситуації, у яких потребує допомоги інших (напр., консультації фахівця), від тих, у яких можна зарадити власними силами, і відповідно діє; - <i>моделює</i> звернення по допомогу в різні служби в разі небезпечних ситуацій, описуючи ситуацію чітко і зрозуміло; - <i>моделює</i> надання допомоги собі та іншим у разі потреби; - <i>обирає</i> дорослих, яким можна довіряти в разі небезпечних життєвих ситуацій;

	- розрізняє ресурси, які можна використати в разі небезпеки.
Намагається критично оцінювати інформацію щодо товарів і послуг	Учень/учениця: - аналізує та критично оцінює безпечність відповідних засобів та спорядження (речі та одяг) для активного дозвілля.
Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризику для життя і здоров'я	Учень/учениця: - аналізує власну поведінку для запобігання або зменшення ризику для життя та здоров'я; - застосовує правила збереження здоров'я від можливих небезпек зовнішнього середовища (водойми, сонячні промені, погодні умови, стихійні лиха тощо); - безпечно поводить себе в мережі Інтернет; - застосовує правила безпечної поведінки з бездомними тваринами.
2. Змістова лінія "Здоров'я"	
1	2
Прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та інших осіб	Учень/учениця: - досліджує особисті відносини (конфлікт, пробащення, довіра, заздрість, підтримка); - встановлює залежність між активним способом життя та здоров'ям людини, якістю і тривалістю її життя; - пояснює, чому людина потребує відпочинку, фізичних вправ та раціонального харчування; - оцінює наслідки порушення норм поведінки для себе та інших; - відзначає зміни емоцій, почуттів, настрою у співрозмовників і відповідно реагує.
Спостерігає за змінами у своєму тілі залежно від фізичного стану, настрою, виду діяльності, способу життя; пояснює та приймає	Учень/учениця: - описує, як зароджується життя людини, відбувається її розвиток та дорослішання; - оцінює зміни у своєму тілі та зовнішньому вигляді як ознаки дорослішання; - визначає зміни у своєму тілі залежно від виду діяльності, звичок, настрою.
Аналізує позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки	Учень/учениця: - аналізує вплив здорової поведінки та корисних звичок на здоров'я; - пояснює, як емоції впливають на його/її стан та стан інших; - аналізує вплив друзів, сім'ї, засобів масової інформації на почуття, поведінку, настрій; - наводить приклади позитивного впливу активного способу життя на якість та тривалість життя людини; - аналізує способи запобігання неінфекційним та інфекційним захворюванням;

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i>, як навколишнє середовище, харчування, фізична активність, стрес та інші фактори впливають на здоров'я людини; - <i>визначає</i> способи впливу сім'ї, друзів, однолітків, засобів масової інформації тощо на вибір здорової поведінки; - <i>аналізує</i> ризики та небезпеку вживання алкоголю, тютюну, наркотиків, можливого хибного вживання інших речовин;
Сприймає критичну інформацію щодо себе та етично реагує на неї	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>здатний/-а відмовитися</i> від пропозиції, зокрема щодо вживання алкоголю, тютюну, інших небезпечних речовин; - <i>обгрунтовує</i> свій вибір щодо здорової поведінки та уникнення вживання алкоголю, тютюну, наркотиків; - <i>порівнює</i> різні види стосунків між людьми (родинні зв'язки, дружні, ділові стосунки та подружнє життя).
Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для життя і здоров'я	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>звертається</i> при поганому самопочутті по допомогу до відповідних фахівців; - <i>описує</i> вияви погіршення свого здоров'я (наприклад, нежить, кашель, чхання), <i>припускає</i>, що могло спричинити захворювання; - <i>наводить приклади</i> дій, що допоможуть захистити в ситуації, яка несе загрозу здоров'ю.
Обмірковує альтернативні рішення щодо відповідності здоровим чи шкідливим звичкам	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> продукти та послуги, придатні для ведення здорового способу життя; - <i>аналізує</i> шкоду алкоголю, тютюну, наркотиків; - <i>розрізняє</i> дозволені і заборонені для вживання речовини; - <i>визначає</i> альтернативи шкідливим звичкам (наприклад, ігри з друзями, заняття спортом, хобі).
Обирає діяльність, яка приносить задоволення та користь	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>відбирає</i> продукти харчування, орієнтуючись на свої харчові звички, смак і розуміння їхньої користі для здоров'я; - <i>визначає</i> улюблені страви національної кухні та аналізує їх користь.
Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях із користю для здоров'я, безпеки та добробуту	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> продукти, вживання яких потрібно обмежувати (з великим вмістом цукру, солі, жиру тощо); - <i>порівнює</i> норми споживання різних харчових продуктів; - <i>пояснює</i>, що існує залежність від алкоголю, тютюну та наркотиків, та ті, хто потребують допомоги, щоб її позбутися.
Намагається ошадно використовувати ресурси	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>помірковано</i> використовує наявні природні ресурси (наприклад, збалансоване харчування) та особисті (власне здоров'я,

	самопочуття та емоції) у повсякденному житті.
Намагається критично оцінювати інформацію щодо товарів і послуг	Учень/учениця: - <i>вирізняє</i> інформацію, корисну для збереження здоров'я, на пакуваннях та етикетках (складники, дата виготовлення, термін придатності тощо); - <i>визначає</i> достовірні джерела інформації про харчування.
Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або за допомогою дорослих залежно від ризику	Учень/учениця: - <i>протидіє</i> виявам неповаги та приниження, наприклад, висловлюючи свою позицію, кажучи "ні" тощо; - <i>пояснює</i> іншим, що робити в ситуації, коли тебе дражнять, цькують, утискають чи залякують; - <i>демонструє</i> іншим можливість вирішення конфліктів без насильства.
Поводиться етично (демонструючи сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність та ін.)	Учень/учениця: - <i>розпізнає</i> та <i>засуджує</i> ознаки тиску і насилля; - <i>аргументує</i> важливість родини, роль рідних (напр., батьків) для кожної людини; - <i>пояснює</i> особливе значення для людини морального і духовного здоров'я.
Планує та організовує власне навчання, чергуючи його з відпочинком	Учень/учениця: - <i>планує</i> власний режим розумової праці та відпочинку; - <i>використовує</i> різні способи зняття втоми (за допомогою гімнастики, дихальних вправ, музики, прогулянки, зміни виду діяльності тощо).
3. Змістова лінія "Добробут"	
1	2
Обирає діяльність, яка приносить задоволення та користь	Учень/учениця: - <i>аналізує</i> якість свого життя за деякими фізичними ознаками (активність, втома, відпочинок, сон тощо); - <i>пояснює</i> , як позитивні емоції впливають на життя людини; - <i>описує</i> , як екологія впливає на життя людини.
Розрізняє необхідні та надмірні потреби свої та інших осіб; визначає короткострокові цілі та планує конкретні Дії ЩОДО задоволення власних потреб	Учень/учениця: - <i>прогнозує</i> дії, необхідні для задоволення власних потреб та потреб інших, спираючись на власний досвід; - <i>складає</i> перелік речей, необхідних для життя, і тих, від яких можна відмовитися.
Прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та	Учень/учениця: - <i>окреслює</i> власну мету на конкретний період життя і прогнозує

інших осіб	<p>можливі ризики;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>аналізує</i>, якого успіху досягнуто у виконанні завдання і які були труднощі; - <i>аналізує</i> зусилля на шляху до успіху на прикладах відомих людей.
Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях із користю для здоров'я, безпеки та добробуту	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>складає</i> перелік продуктів харчування, спожитих за день, <i>аналізує</i> їх користь та вартість; - <i>поводиться</i> дбайливо з матеріальними цінностями (власними, своєї родини, школи, міста).
Намагається ошадно використовувати ресурси	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>оцінює</i> раціональність покупки, орієнтуючись на її корисність та ціну; - раціонально <i>використовує</i> ресурси (наприклад, збирання та утилізація сміття, зокрема харчових відходів, збереження водних ресурсів); - <i>пропонує</i> рішення щодо економії грошей, матеріальних цінностей та природних ресурсів.
Поводиться етично (демонструючи сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність та ін.)	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>висловлює</i> та <i>аргументує</i> власну думку, поважаючи позицію інших та дослухаючись до спільних рішень; - <i>оцінює</i> свої вчинки з позиції їхньої доброчинності; - <i>діє</i> з користю для себе та суспільства, <i>оцінює</i> можливі ризики; - <i>робить</i> вибір, орієнтуючись на доброчинність, і пояснює його; - <i>спілкується</i> з дітьми іншої статі, демонструючи повагу, приязнь та щирість у стосунках; - <i>вислуховує</i> інших для підтримки та розуміння їхніх почуттів; - <i>спілкується</i>, щоб висловити свої емоції та вдячність.
Планує та організовує власне навчання, чергуючи його з відпочинком	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>планує</i> власний режим розумової праці та відпочинку; - <i>подає приклади</i>, які показують поліпшення власних умінь;
Сприймає критичну інформацію щодо себе та етично реагує на неї	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>досліджує</i> вплив реклами на вибір товарів (їжі, напоїв, іграшок тощо); - критично <i>оцінює</i> роль реклами у споживанні послуг та продукції.
Погоджується на ту роль, що здатний виконати найкраще; разом з іншими особами визначає мету спільної роботи, намагається досягти її	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>виконує</i> різні ролі в роботі малих груп незалежно від їх складу та наповненості; - <i>планує</i> свою роботу у групі згідно зі спільним завданням та своєю роллю; - <i>працює</i> у групі, розуміючи важливість досягнення спільного

	результату; - <i>пояснює</i> , як розв'язати конфлікти з ровесниками за допомогою словесних і несловесних засобів.
Визначає потребу у допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання	Учень/учениця: - <i>аналізує</i> потреби інших, <i>враховує</i> їх та шукає можливості допомоги; - <i>визначає</i> , до кого і як звернутися за допомогою.
Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти; пояснює, як від ставлення до навчання залежить власний успіх і добробут	Учень/учениця: - <i>моделює</i> власну поведінку на основі досвіду інших людей (рідні, спортсмени, довгожителі тощо); - <i>створює</i> простий сценарій (план) тепер і в майбутньому; - <i>укладає</i> власний розпорядок дня/тижня, корегує його відповідно до потреби; - <i>ставить</i> короточасні цілі та <i>планує</i> конкретні дії щодо досягнення успіху та задоволення потреб - власних та інших людей; - <i>пояснює</i> , як від його/її ставлення до навчання залежить його успіх та добробут.

Громадянська та історична освітня галузь
Результати навчання 3 - 4-ті класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1. Змістова лінія "Я - Людина"	
1	2
Визначає свої риси характеру, моральні якості; розповідає про свої мрії та пояснює шляхи їх здійснення	Учень/учениця: - <i>розповідає</i> про осіб, на яких хоче бути схожим/-ою, <i>пояснює</i> чому; - <i>аналізує</i> , що йому/їй вдається, а що - ні; - <i>розпізнає</i> та <i>описує</i> свої емоції, почуття, переживання; - <i>ділиться</i> своїми мріями та планами; - <i>визначає</i> свої потреби, <i>відрізняє</i> їх від бажань; - <i>формулює</i> мету та цілі; <i>планує</i> дії, які приведуть до їх досягнення; - <i>аналізує</i> , які якості йому/їй потрібні для досягнення мети; - <i>описує</i> важливість сумлінності та моральних якостей.
Визначає послідовність подій; співвідносить одиниці вимірювання часу	Учень/учениця: - <i>переказує</i> окремі факти власної біографії, правильно визначаючи послідовність подій; - <i>укладає</i> розклад дня, тижня, співвідносячи його з життям інших

	членів сім'ї.
Встановлює кількість поколінь у своїй родині, розкриває зв'язки між теперішнім та попередніми поколіннями	Учень/учениця: - <i>розпитує</i> про попередні покоління у своєму роді; <i>розповідає</i> про життя найдавнішого покоління, відомого у своєму роді; - <i>знаходить</i> інформацію про дитинство, дозвілля попередніх поколінь, <i>презентує</i> здобуту інформацію, <i>визначаючи</i> , що змінилося, а що залишилося схожим на його/її дитинство.
Виявляє та засуджує негідну поведінку; розпізнає випадки порушення прав дитини; пояснює, до кого можна звернутися, коли ображають та/або принижують його чи інших осіб, відповідно діє в таких ситуаціях	Учень/учениця: - <i>пояснює</i> , які права він/вона має; - <i>аргументує</i> , що права людини, зокрема дитини, завжди слід поважати та захищати; - <i>пояснює</i> , чому слід реагувати на факти зневаги до людської гідності та порушень прав дитини; <i>поводиться</i> так, щоб не ображати гідність інших (дітей і дорослих); - <i>висловлює</i> своє ставлення до порушення прав дитини та до дій на захист цих прав за допомогою виражальних засобів мистецтва (оповідає, малює, театралізує та ін.); - <i>радить</i> друзям/однокласникам, куди можна звернутися по захист, коли порушують права дитини; - на прикладі текстів/медіатекстів та власного досвіду <i>відстоює</i> думку, що принизливе покарання недопустиме.
2. Змістова лінія "Я серед людей"	
Досліджує своє походження, родовід, визначає свою роль у школі, громаді, державі; досліджує, які традиції і свята шанують у родині, родинах друзів та однокласників, ставиться з повагою до цих традицій і свят	Учень/учениця: - <i>створює</i> родинне дерево, <i>досліджує</i> життя своїх родичів, <i>добирає</i> джерела для створення родинного дерева та <i>знаходить</i> потрібну йому/їй інформацію; - <i>описує</i> традиції і свята у своїй родині, традиції та свята своїх друзів/однокласників/земляків; <i>виокремлює</i> спільне і відмінне; - <i>обґрунтовує</i> на прикладі власної родини важливість традицій; - <i>виявляє інтерес</i> до власних традицій і традицій інших сімей / культур, <i>ставиться до них із повагою</i> ; - <i>досліджує</i> родинні та шкільні звичаї; - <i>бере участь</i> у підготовці класних і шкільних святкувань.
Визначає мету спільної роботи; планує послідовність дій групи для виконання завдання; погоджується на роль, яку здатний виконати найкраще	Учень/учениця: - самостійно та з іншими <i>знаходить можливості</i> допомогти; - <i>взаємодіє</i> з іншими на основі спільних цілей, <i>дотримується правил співпраці</i> у парі, групі; - <i>переконає</i> друзів у важливості дотримання правил у процесі взаємодії, <i>ілюструє</i> цю думку прикладами (із власного досвіду, літератури); - <i>виконує</i> різні ролі під час роботи у групі; - <i>оцінює</i> свій внесок та внесок інших у досягнення спільних цілей; <i>визначає</i> , у яких ролях він/вона працює найкраще;

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>підтримує та заохочує інших, демонструє емпатію</i> під час роботи в групі; - <i>аргументує значущість сумлінної праці</i> в групі.
<p>Спілкується з урахуванням особливостей інших людей; пояснює, чому потрібно діяти справедливо</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>доводить</i> на конкретних прикладах важливість приймати кожну людину як неповторну та рівну іншим, незалежно від її раси, кольору шкіри, переконань, статі, походження, майнового стану, місця проживання, фізичних і розумових особливостей та інших ознак; - <i>аргументує</i> цінність різних людей у класі/школі/спільноті; - <i>добирає приклади</i> поведінки персонажів та життєвих ситуацій, щоб проілюструвати важливість рівності між людьми; - <i>аналізує</i> наслідки порушення особою засад рівності та справедливості; - <i>пояснює</i>, що кожна людина має право на приватний простір; - <i>аргументує</i>, чому не можна цькувати інших; - <i>пояснює</i>, як діяти, коли ти стаєш свідком або жертвою цькування ; - <i>моделює</i> поведінку в ситуаціях некоректного спілкування та свавілля з боку однолітків/дорослих.
<p>Розрізняє об'єкти загального користування і власні об'єкти; протидіє (залучаючи дорослих) порушенням правил поведінки в публічних МІСЦЯХ</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>оцінює</i> відповідність поведінки (людей/персонажів) у громадському просторі встановленим правилам; - <i>обмірковує</i> раніше встановлені правила у громадському просторі та, за потреби, <i>створює</i> спільно з іншими нові / додаткові правила; - <i>відповідально ставиться</i> до власного і громадського майна.
3. Змістова лінія "Моя культурна спадщина"	
1	2
<p>Розпізнає відомі об'єкти соціального середовища, планує прогулянку/подорож/екскурсію до об'єктів культурної спадщини рідного краю, України</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>орієнтується</i> в місцевості, у якій проживає; - <i>розпитує</i> дорослих про походження географічних назв рідного краю; - <i>виявляє інтерес</i> до подорожей Україною і світом; - <i>укладає</i> маршрути (користуючись схематичним планом, малюнками, фото, відео) прогулянок у межах свого населеного пункту та його околиць, зокрема місцями пам'яті, <i>пояснює</i>, чому ці місця важливі; - <i>описує</i> віртуальну подорож до об'єктів культурної спадщини рідного краю, України, світу, ілюструючи її світлинами.
<p>Пояснює цінність природи для життя та роль діяльності людини в освоєнні навколишнього світу</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>підбирає приклади</i>, які пояснюють взаємозалежність людини і природи; - <i>виявляє та пояснює</i> вплив часу і людей на пам'ятки культури;

	- <i>аналізує</i> приклади поведінки, приязної/шкідливої до навколишнього середовища, та її наслідки.
Виокремлює факти, які викликають сумніви; знаходить інформацію, яка спростовує або підтверджує сумніви; пояснює можливі наслідки поширення неправдивої інформації	Учень/учениця: - <i>збирає інформацію</i> про походження географічних назв рідного краю з <i>різних джерел</i> ; - <i>ставить запитання</i> дорослим і одноліткам щодо інформації, яка викликає сумнів або є незрозумілою; - <i>порівнює</i> різні відомості, на підставі інформації, зібраної з різних джерел, <i>пропонує власний висновок</i> ; - <i>добирає і перевіряє</i> дані на користь своєї версії; - <i>наводить приклади</i> неправдивої інформації, <i>аналізує</i> наслідки її поширення.
Знаходить потрібну інформацію про минуле і сучасне; добирає джерело інформації відповідно до потреб і зацікавлень	Учень/учениця: - <i>добирає джерела</i> для створення презентації про культурну подію; - <i>шукає й опрацьовує інформацію</i> про пам'ятки культури рідної місцевості / України; - <i>знаходить потрібну інформацію</i> про винахідників, діячів культури і мистецтва відповідно до власних зацікавлень; - <i>досліджує</i> декоративно-ужиткове мистецтво рідного краю, України, світу; - <i>встановлює залежність</i> між розвитком засобів пересування та освоєнням нового простору.
4. Змістова лінія "Моя шкільна та місцева громади"	
Формулює власну думку щодо вчинку, події, пам'ятки культури; добирає прості докази; дотримується послідовності викладення думок	Учень/учениця: - <i>вирізняє</i> суспільно значущі вчинки та події; - <i>пояснює</i> , які вчинки корисні для спільноти; - <i>презентує власні дослідження</i> життя визначних людей, які навчалися у рідній школі, мешкають або мешкали у громаді, <i>пояснює</i> їхню роль у житті місцевої спільноти; - <i>описує</i> пам'ятки культури рідної місцевості, які він/вона вважає важливими, <i>пояснює</i> чому.
Визначає разом з однокласниками та використовує правила та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу; пояснює, як власний вибір та дії можуть вплинути на інших осіб	Учень/учениця: - <i>пояснює</i> , навіщо потрібні правила; - <i>використовує</i> правила та процедури вирішення питань, що стосуються життя класу; - <i>пояснює</i> , чому довіра є обов'язковою умовою співпраці; - <i>укладає</i> правила, дотримання яких забезпечує взаємну довіру в родині і школі, дотримується цих правил; - <i>пояснює</i> , які він/вона має обов'язки в класі, школі, родині, громаді та чому; - <i>пояснює</i> , як життя у спільноті допомагає іншим та йому/їй особисто;

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>обирає приклади</i> (з життя, текстів/медіатекстів), що ілюструють відповідальність людини за власне рішення; - <i>пояснює</i> на власному досвіді, як його/її вибір може вплинути на інших осіб; - <i>бере участь</i> у виборах лідерів класу, <i>аналізує</i> та <i>оцінює</i> їхню роботу;
Розповідає про свої досягнення, досягнення класу, своєї родини, школи, громади; аналізує проблеми класу, школи, громади та пропонує варіанти їх розв'язання; пояснює фактори, які допомогли досягти успіху або призвели до виникнення проблеми; долучається до справ, корисних для класу, школи, громади	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> разом із класом бажане майбутнє своєї школи/громади та <i>ідентифікує</i> проблему, яку треба для цього вирішити; - <i>шукає</i> причини визначеної проблеми своєї школи/громади, <i>долучається</i> до складання плану щодо її вирішення; - <i>бере участь</i> у вирішенні проблеми своєї школи/громади, <i>обгрунтовує</i> цінність волонтерства; - у складі команди <i>збирає інформацію</i> і <i>презентує</i> історію про досягнення класу, школи чи місцевої громади, <i>пояснює</i> фактори, які допомогли досягти успіху; - <i>бере участь</i> у подіях, організованих на рівні школи, і <i>пояснює</i> свою роль у них.
5. Змістова лінія "Ми - громадяни України. Ми - європейці"	
1	2
Визначає послідовність подій; співвідносить одиниці вимірювання часу	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>описує</i> історичні події та діяльність видатних історичних осіб; - <i>співвідносить</i> відомості про найважливіші історичні події в часі.
Збирає інформацію на тему, яка цікавить; визначає важливі і менш важливі відомості та обгрунтовує це; порівнює події, вчинки осіб	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>добирає</i> (з різних джерел) і <i>представляє</i> загальні відомості про Україну та інші держави; - <i>виявляє</i> (зокрема з родинних історій) <i>зв'язки</i> між українцями та іншими народами; - <i>порівнює</i> відомі історичні події та діяльність історичних діячів за наданим планом.
Наводить приклади культурно-історичної спадщини України; виокремлює важливі для громадян України події, пояснює, як вони впливають на життя	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійно й у складі групи <i>робить презентацію</i> про пам'ятки культури та історичні пам'ятки рідної місцевості / України; - <i>розрізняє</i> важливі та другорядні події особистого життя / життя інших (друзів, батьків), класу, мешканців України; - <i>переконує</i> у важливості відзначення державних свят і знаменних (ювілейних) дат, <i>обмірковує</i>, як ці події / визначні особи вплинули на сучасність; - <i>досліджує</i> традиції і звичаї свого регіону, <i>порівнює</i> їх із традиціями інших регіонів України, з європейськими традиціями.

<p>Виражає різними способами уявлення про відомі історичні події, пам'ятки культури, видатних людей</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розповідає</i> про громадянську позицію видатних осіб (чоловіків і жінок) української історії, науки, культури, спорту, підприємництва; - <i>використовує</i> засоби мистецтв (вірш, сценка, малюнок тощо) для вираження свого ставлення до історичної події/постаті.
<p>Виокремлює в тексті окремі події, персонажі, поняття; формулює зрозумілі запитання про людей, минулі чи теперішні події</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вказує</i> на благородні/ганебні вчинки історичних осіб, <i>пояснює</i> мотиви свого ставлення до таких вчинків; - <i>визначає</i> в текстах ситуації, у яких ідеться про порушення прав людини, зокрема і прав дитини.
<p>Пояснює, що означає бути громадянином України та як Україна пов'язана з Європою.</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>пояснює</i> (на прикладах), що означає бути громадянином України; - аргументовано <i>оцінює</i> значущість для себе, родини державних свят України (День незалежності України, День Конституції України, День захисника України, День Соборності України); - <i>пояснює</i>, як Конституція України - найважливіший документ держави, впливає на його/її життя і життя всіх громадян України; - <i>розмірковує</i> про роль законів у своєму житті, житті інших людей колись і тепер; - <i>знаходить інформацію</i> про інші країни Європи та світу, <i>порівнює</i> їх з Україною за наданим планом або самостійно.

Мистецька освітня галузь

Результати навчання 3 - 4-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1.	2.
1. Змістова лінія "Художньо-практична діяльність"	
<p>Добирає засоби і способи для творення художнього образу</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор), <i>добирає</i> засоби виразності (темп, динаміку, штрихи), необхідні для відтворення настрою, характеру; <i>стежить</i> за точністю інтонування, чіткістю дикції (вимови); <i>виконує</i> прості канони; - <i>стежить</i> за співацькою поставою, диханням; - <i>грає</i> в ансамблі нескладні композиції (трикутники, бубни, сопілка (як індивідуальний інструмент), ксилофон, синтезатор тощо); - самостійно <i>добирає</i> тембр музичного інструменту для передачі

	<p>відповідного образу, пояснює свій вибір;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>орієнтується</i> в нотному записі, необхідному для виконання; - <i>читає і виконує</i> найпростіші ритмічні партитури, зокрема в різних темпах та динаміці; - <i>виконує</i> прості площинні живописні та графічні зображення; - <i>ліпить</i> із пластичних матеріалів різними (простими) прийомами і способами, <i>створює</i> прості об'ємні композиції; - <i>виконує</i> замальовки з натури та за уявою; - <i>добирає</i> художні матеріали, відповідно до виду мистецтва (образотворче, декоративно-прикладне), у якому працює; - <i>здійснює</i> елементарну стилізацію форм оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо); - <i>самостійно створює</i> просту, зокрема орнаментальну, композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну), <i>використовує</i> всю площину аркуша; - <i>визначає</i> головне і другорядне в композиції, враховуючи основні пропорції зображуваних предметів, <i>добираючи</i> відповідні засоби та способи; - <i>використовує</i> елементарні закони перспективи (одне за іншим; ближче - більше та яскравіше, далі - менше та блідіше), передаючи плановість простору у площинних зображеннях; - <i>обирає</i> формат аркуша (прямокутник, квадрат, коло) для кращого втілення задуму; - <i>користується</i> художніми матеріалами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо; - <i>вирізує, конструює та створює</i> прості композиції з паперу, художніх, природних та різних підручних матеріалів, <i>самостійно добирає</i> складові композиції; - <i>дотримується</i> охайності, правил техніки безпеки; - <i>організовує</i> робоче місце; - <i>виконує</i> нескладні ролі (у тому числі, пісні "у ролях"), <i>добирає</i> засоби вираження (темپ, тембр голосу, динаміку, рухи, міміку); - <i>грає</i> елементарні театральні етюди (самостійно <i>обирає</i> відомих персонажів та перевтілюється у них, зокрема <i>імітує</i> характерні рухи, ходу, звуки тощо); - <i>вправляється</i> над інтонацією, мовленням, диханням; дикцією, мімікою, жестами; - <i>дотримується</i> загальноприйнятих правил поведінки в закладах культури та мистецтва (театрі, музеї тощо); - <i>рухається</i> під музику, <i>добираючи</i> відомі танцювальні елементи (народні, сучасні); <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом), <i>орієнтується</i> у просторі.
<p>Експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, зі звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо, поєднуючи елементи для втілення ідеї в художньому образі</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>придумує</i> образи, використовуючи знайомі засоби та способи творення образів (звуки, слова, пантоміму, рухи, лінії, кольори тощо), якими може виразити свої почуття та емоції, застосовує їх окремо чи у поєднанні, <i>не боїться творити</i>; - <i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; - <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні, <i>самостійно добирає</i> інструменти для супроводу;

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>створює</i> фрагментарні зображення в процесі експериментування з кольорами, лініями, формами тощо; - <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести); - <i>експериментує</i> з утіленням одного образу засобами різних видів мистецтва; - елементарно <i>стилізує</i> форми оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо); - <i>ліпить</i> із пластичних матеріалів різними (простими) прийомами і способами.
Спостерігає за навколишнім світом, фіксує в різний спосіб цікаві явища; використовує їх у творчій діяльності; пропонує ідеї оздоблення місця, де навчається, живе; реалізує їх самостійно або за допомогою інших осіб	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>досліджує довкілля, виявляє</i> цікаві, незвичайні об'єкти для створення художніх образів, <i>фіксує їх</i> у різний спосіб (фото, аудіо, відеозйомка, замальовки тощо); - <i>створює</i> елементи композиції/декору для оформлення середовища, в якому живе і навчається; за потреби, використовує побачене і почуте в художньо-творчій діяльності; - <i>організовує</i> середовище навколо себе: <i>пропонує</i> ідеї його оформлення, можливі засоби їх художнього втілення та реалізовує їх.
Розпізнає власні емоції від сприйняття мистецьких творів, обирає твори і види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою; пояснює, від чого одержує насолоду у власній творчості	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> улюблені види мистецької діяльності, займається ним/ними у вільний час для задоволення; <i>пояснює</i>, від чого одержує насолоду у своїй творчості; - <i>розпізнає і виражає</i> власні емоції від художньої творчості; - <i>обирає</i> види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою, <i>виявляє</i> свої почуття та емоції у творчості.
2. Змістова лінія "Сприймання та інтерпретація мистецтва"	
1	2
Сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб; зосереджує увагу на деталях; пояснює, що подобається у творі, а що ні, визначає відомі засоби художньої виразності	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>сприймає</i> твір мистецтва, <i>виявляє здатність</i> цілісно охопити увагою художній твір, зосереджує увагу на деталях; вербально <i>характеризує</i> побачене (почуте); - <i>добирає</i> слова для характеристики власних емоцій та вражень; <i>пояснює</i>, що подобається у творі, а що - ні, визначає відомі засоби художньої виразності; - <i>порівнює</i> музичні та візуальні образи, твори мистецтва та явища довкілля; - <i>порівнює</i> засоби виразності різних видів мистецтва (музичного, візуальних, кіно) у створенні аналогічних образів (зокрема персонажів казок); - <i>порівнює</i> природні форми, образи довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням; - <i>відтворює</i> емоційні враження від твору мистецтва різними художніми засобами.

<p>Вирізняє елементи художньої мови, характерні для різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо)</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>розрізняє</i> види мистецтва; мистецькі професії, пов'язані з цими видами мистецтва; - <i>розпізнає</i> елементи художньої мови творів музичного мистецтва для характеристики художнього образу: <i>характеризує</i> мелодію, темп, динаміку, ритм, регістр, характер музичної інтонації; тембр та склад виконавців (соліст, хор, оркестр, деякі тембри музичних інструментів), лад (мажор, мінор), прості музичні форми (двочастинна, тричастинна, рондо, варіації); - <i>розпізнає</i> елементи художньої мови творів образотворчого мистецтва для характеристики художнього образу: кольорову гаму твору (тепла, холодна), тональність (світлі й темні кольори), елементи композиції твору (центр, головне і другорядне, симетрію та асиметрію); - <i>розпізнає</i> елементи художньої мови творів синтетичних видів мистецтва для характеристики художнього образу: акторську гру, костюми, декорації, музичне оформлення театального/екранного твору; - <i>розпізнає та характеризує</i> художні матеріали, якими виконана учнівська творча робота (кольорові олівці, фломастери, акварель, гуаш, пластилін тощо); - <i>розрізняє</i> різновиди образотворчого (живопис, графіка, скульптура); музичного (вокальна, інструментальна), театального (драматичний, ляльковий, музичний) мистецтва, хореографії (народна, класична, сучасна) та кіно (кінофільм, мультфільм) за їхніми характерними виражальними засобами; - <i>розпізнає</i> за характерними ознаками деякі жанри музичного (пісня, танець, опера, балет тощо) та образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж (краєвид), натюрморт, аніمالістичний тощо); види орнаментів за змістом (рослинний, геометричний тощо) та застосуванням (стрічковий, розетка), види анімації (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна), деякі танці - народні і сучасні.
<p>Розпізнає власні емоції від сприйняття мистецьких творів, обирає твори і види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою; пояснює, від чого одержує насолоду у власній творчості</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>визначає</i> улюблені твори мистецтва та <i>рекомендує</i> їх іншим; - <i>пояснює</i>, що подобається (чи не подобається) у творі мистецтва; - <i>вирізняє</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій; характеризує власні емоції.
<p>3. Змістова лінія "Комунікація через мистецтво"</p>	
<p>1</p>	<p>2</p>
<p>Оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; визначає за допомогою вчителя необхідні для самовдосконалення дії; відстоює своє право на</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>характеризує</i> власну творчість за поданими орієнтирами, <i>пояснює</i>, що вдалося чи не вдалося; - <i>аналізує</i> свої досягнення, свої сильні сторони, <i>обирає</i> (з допомогою вчителя/вчительки) спосіб удосконалення та може

самовираження	пояснити свій вибір.
Презентує створені художні образи, пояснює свій задум, відстоює думку	Учень/учениця: - <i>представляє</i> результати власної творчості (співає улюблені пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні твори образотворчого мистецтва тощо) перед рідними, однолітками; - <i>пояснює</i> свій задум, <i>захищає</i> свою позицію.
Бере участь у колективних творчих проєктах, виконує різні дії/ролі у творчому процесі; обговорює з іншими враження від сприймання мистецтва та творчої діяльності, поважаючи вибір інших осіб	Учень/учениця: - <i>виявляє</i> та <i>обговорює</i> інформацію, отриману від сприймання творів мистецтва, ділиться своїми спостереженнями; - <i>знаходить</i> просту мистецьку інформацію (підручники, енциклопедії; аудіо- та відеозаписи, інтернет-ресурси тощо), ділиться нею з іншими, пояснює свої вподобання; - <i>ділиться</i> власними враженнями від творів різних видів мистецтва; - <i>бере участь</i> у шкільних мистецьких заходах (концертах, конкурсах, інсценізаціях, елементах народних обрядів, арт-мобах тощо), <i>виконує</i> різні дії/ролі у творчому процесі; - <i>бере участь</i> у колективних творчих проєктах, зокрема із використанням засобів різних видів мистецтва (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, виставки творів тощо); - <i>дотримується</i> правил взаємодії і творчої співпраці, <i>виявляє повагу</i> до інших.

Фізкультурна освітня галузь

Результати навчання 3 - 4-й класи

Обов'язкові результати навчання	Очікувані результати навчання
1	2
1. Змістова лінія "Базова рухова активність"	
Виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання) з предметами та без них, оцінює власне виконання рухових дій та виконання вправ іншими особами (за наявності відповідних умов)	Учень/учениця: - <i>вправляється</i> у виконанні комплексів загальнорозвивальних та спеціальних вправ за показом учителя/вчительки та самостійно з використанням різних предметів та без них; - <i>виконує</i> різновиди ходьби, бігових вправ та бігу; - <i>виконує</i> стрибкові вправи; - <i>долає</i> смугу природних і штучних перешкод за допомогою лазіння й перелізання, стрибків та бігу, а також <i>добирає</i> найбільш зручний спосіб їх подолання; - <i>виконує</i> зручним способом різні види метань (на дальність та в ціль).
Розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи	Учень/учениця:

<p>для ранкової гімнастики, фізкультурної хвилинки та паузи; добирає відповідний інвентар для кожного виду спорту, розрізняє та виконує вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей</p>	<ul style="list-style-type: none"> - виконує різні види гімнастичних вправ та вправи дитячого фітнесу; - аналізує власні помилки у виконанні фізичних вправ та вправляється в їх усуненні; - укладає та виконує комплекси гімнастичних вправ, фізкультурної паузи та фізкультурної хвилинки для відновлення працездатності; - поєднує комплекси загальнорозвивальних вправ зі спеціальними та застосовує їх для розминки; - розрізняє різні фізичні якості людини і доводить, що рівень їх розвитку не може бути підставою для образ.
<p>2. Змістова лінія "Ігрова та змагальна діяльність учнів"</p>	
<p>1</p>	<p>2</p>
<p>Виконує рухові дії у рухливих іграх під час занять у школі та дозвілля</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - грає у рухливі, народні ігри та бере участь в естафетах; - вигадує рухливі ігри для використання прогулянок, екскурсій, відпочинку, задовольняючи потребу в руховій та ігровій діяльності; - активно вболіває за результат команди, підбадьорює себе та однокласників; - співпереживає за результат команди та максимально себе виявляє під час гри.
<p>Ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей під час рухової діяльності</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє індивідуальні та командні види спорту, добирає необхідний спортивний інвентар; - добирає вправи, відповідні до індивідуальних та командних видів спорту; - виконує ведення, передачі, кидки та удари по м'ячу, відповідно до виду спорту; - бере участь в обговоренні та ухваленні спільних рішень на користь команди; - бере участь у спортивних іграх за спрощеними правилами.
<p>Дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; прагне вигравати, не засмучується через поразку і сприймає її гідно</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснює значення правил чесної гри для особистих та командних досягнень; - бере відповідальність за результат команди під час естафет, ігор; - розв'язує конфлікти, якщо вони виникають під час проведення естафет чи спортивної гри; - доводить важливість співпраці, спілкування та взаємодії на прикладах досягнення спільних командних цілей; - аналізує свої сильні сторони й обирає відповідні ролі; - дотримується правил проведення рухливих ігор та естафет на уроках та під час самостійних занять; - регулює власні емоції під час естафет та рухливих ігор, розуміючи, що емоції - частина задоволення від рухової активності; - співпереживає за досягнення команди; - на прикладі життєписів відомих спортсменів пояснює, що їх веде до

	<p>успіху і як долати невдачі; - пояснює символи та ідеали Олімпійського руху.</p>
3. Змістова лінія "Піклування про стан здоров'я та безпеку"	
1	2
<p>Володіє елементами самоконтролю у процесі виконання фізичних вправ</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>аналізує</i> вплив фізичного навантаження на власний організм; - <i>добирає</i> із запропонованих засобів для розвитку фізичні якості ті, які на його/її думку є найбільш корисними; - <i>пояснює</i> значення різних видів загартовування для організму людини та виховання сили волі; <i>переконує</i> в позитивному впливі загартовування та фізичного навантаження на стан здоров'я.
<p>Регулює інтенсивність навантаження (швидкість, тривалість, послідовність виконання фізичних вправ) відповідно до визначених завдань</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>застосовує</i> елементарні способи регулювання фізичного навантаження (швидкість, тривалість, послідовність виконання фізичних вправ); - <i>регулює</i> фізичні навантаження під час занять у школі та самостійних занять.
<p>Аналізує вплив позитивних та негативних факторів на стан здоров'я людини; оцінює своє самопочуття за частотою серцевих скорочень та частотою дихання</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вимірює</i> пульс собі і друзям, аналізуючи вплив фізичних навантажень на організм; - <i>виконує</i> спеціальні вправи для формування правильної постави, запобігання плоскостопості, профілактики захворювань дихальної системи та органів зору.
<p>Дотримується правил безпеки під час рухової діяльності в закладі загальної середньої освіти та поза його межами, пояснює значення цих правил та їх наслідки</p>	<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>перевіряє</i> спеціальний інвентар та обладнання перед виконанням фізичних вправ; - <i>пояснює</i> значення правил проведення гри для безпеки власної та інших; - <i>дбає</i> про власну безпеку та безпеку однокласників під час фізкультурної діяльності; - <i>застерігає</i> інших від небезпечної поведінки; - <i>дотримується</i> санітарно-гігієнічних вимог у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Освітні програми II рівня.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід,</p>

		<p>набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у докільлі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння</p>

		<p>важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна</p>

	думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя
--	--

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в здобувачів освіти здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в здобувачів освіти уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>

Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Реалізація освітніх галузей у базовій середній школі:

Освітню програму для 5-А, 5-Б класів укладено за такими освітніми галузями:

- Мовно-літературна;
- Математична;
- Природнича;
- Соціальна і здоров'язбережувальна;
- Громадянська та історична;
- Інформатична;
- Технологічна;
- Мистецька;
- Фізична культура.

Освітня галузь «Мовно-літературна» реалізується через навчальні предмети: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова (англійська)» та навчальний предмет «Друга іноземна мова (німецька)». Освітня галузь „Математична“ у 5-х класах реалізується через навчальний предмет «Математика». Освітня галузь „Природнича“ у 5-х класах реалізується через інтегрований курс «Пізнаємо природу». Освітня галузь «Соціальна та здоров'язбережувальна» у 5-х класах реалізується через інтегрований курс «Здоров'я, безпека та

добробут». Освітня галузь «Громадянська та історична» у 5-х класах реалізується через навчальний предмет «Вступ до історії України та громадянської освіти». Освітня галузь «Інформатична» у 5-х класах реалізується через навчальний предмет «Інформатика». Освітня галузь «Технологічна» у 5-х класах реалізується через навчальний предмет «Технології».

Освітня галузь «Мистецька» у 5-х класах реалізується через інтегрований курс «Мистецтво». Освітня галузь «Фізична культура» у 5-х класах реалізується через навчальний предмет «Фізична культура».

На поглиблене вивчення іноземної (англійської мови) у 5-А та 5-Б класах взято з додаткових годин для вивчення предметів 1,5 години (3,5+1,5= 5 годин). На проведення індивідуальних консультацій з предмету «Математика» у 5-А, 5-Б класах виділено 0,5 годин з додаткових годин.

Вивчення другої іноземної мови (німецької) у обсязі 2 годин на тиждень у 5-А та 5-Б класах здійснюється за рахунок міжгалузевого перерозподілу (різниці між рекомендованою максимальною і мінімальною кількістю годин на вивчення освітньої галузі, а саме: Соціальна і здоров'язбережувальна – 0,5; Інформатична – 0,5; Мистецька – 1.

Освітню програму у 6 – 9 класах укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури;
- Суспільствознавство;
- Мистецтво;
- Математика;
- Природознавство;
- Технології;
- Здоров'я і фізична культура.

Освітня галузь «Мови і літератури» у 6-9 класах реалізується через навчальні предмети: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова» (англійська), Друга іноземна мова (німецька).

Освітня галузь «Суспільствознавство» у 6-х класах реалізується через інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України»; у 7 – 9 класах як окремі предмети вивчаються «Історія України» та «Всесвітня історія»; у 9-х класах у галузі додається предмет «Основи правознавства». Освітня галузь «Мистецтво» у 6-7 класах реалізується вивченням окремих предметів «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» - 0,5 годин на тиждень; у 8-9 класах вивченням предмета «Мистецтво» - 0,5 годин на тиждень. Освітня галузь «Математика» реалізується через навчальний предмет «Математика» у 6 класах та навчальні предмети «Алгебра», «Геометрія» – у 7 – 9 класах. Освітня галузь «Природознавство» реалізується вивченням у 6 – 9-х класах – навчальних предметів «Біологія», «Географія», у 7 – 9-х класах – навчальних предметів «Біологія»,

«Географія», «Хімія», «Фізика». Освітня галузь «Технології» реалізується вивченням навчальних предметів «Трудове навчання» (6-і класи – 2 год., 7 – 9-і класи – 1 год.) та «Інформатика» (6 – 7-і класи – 1 год., 8 – 9-і класи – 2 год.). Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується вивченням навчальних предметів «Фізична культура» (6 – 9-і класи – 3 год.) та «Основи здоров'я» (6 – 7 класи – 1 год., 8-9 класи – 0,5 год.).

Освітня програма для III рівня повної загальної середньої освіти (10-11 класи).

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.

Профільна середня освіта здобувається після здобуття базової середньої освіти. Учні, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах (таблиці 2, 3). Профільна середня освіта – це третій рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій, і є останнім етапом одержання повної загальної середньої освіти, на якому в свідомості здобувачів освіти формується цілісна картина світу, випускники старшої школи володіють способами пізнавальної та комунікативної діяльності, умінням одержувати інформацію з різних джерел і самостійно опрацьовувати її, застосовувати набуті знання в повсякденному житті та готові до свідомого вибору та самореалізації.

Метою профільної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності. Профільне навчання є одним із ключових напрямів модернізації та удосконалення системи освіти нашої держави й передбачає реальне й планомірне оновлення школи III рівня і має найбільшою мірою враховувати інтереси, нахили і здібності, можливості кожного здобувача освіти, у тому числі з особливими освітніми потребами, у контексті соціального та професійного самовизначення і відповідності вимогам сучасного ринку праці. При цьому реалізується принцип особистісно орієнтованого навчання, створюються найоптимальніші умови для професійного самовизначення та подальшої самореалізації випускників, продовження освіти та початку професійної діяльності. Мета профільного навчання – забезпечення умов для якісної освіти старшокласників у відповідності з їхніми індивідуальними нахилами, можливостями, здібностями і потребами, забезпечення професійної орієнтації здобувачів освіти на майбутню діяльність, яка користується попитом на ринку праці, встановлення наступності між загальною середньою і професійною освітою, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації.

Профільна школа є інституційною формою реалізації цієї мети. Основні завдання профільного навчання:

- створення умов для врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнів старшої школи в процесі їхньої загальноосвітньої підготовки;

- забезпечення наступності між загальною середньою та професійною освітою, можливості отримати професію;

- сприяння професійній орієнтації і самовизначенню старшокласників, соціалізації учнів незалежно від місця проживання, стану здоров'я тощо;

- здійснення психолого-педагогічної діагностики щодо визначення готовності до прийняття самостійних рішень, пов'язаних з професійним становленням;

- сприяння у розвитку творчої самостійності, формуванні системи уявлень, ціннісних орієнтацій, дослідницьких умінь і навичок, які забезпечать випускнику школи можливість успішно самореалізуватися;

- продовження всебічного розвитку учня як цілісної особистості, його здібностей і обдарувань, його духовності й культури, формування громадянина України, здатного до свідомого суспільного вибору

. Освітня програма профільної школи окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти. Освітня програма повної середньої освіти є продовженням освітньої програми базової середньої освіти.

Програма розроблена з урахуванням психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей 16 – 18 років. Програма враховує, що провідною діяльністю здобувачів освіти даного вікового періоду є самовизначення як практика формування, пов'язана з конструюванням можливих образів майбутнього, проектуванням і плануванням в ньому своєї індивідуальної траєкторії (свого шляху). Оскільки формування старших школярів відбувається через набуття практичного мислення, то одиницею організації змісту освіти стає «проблема» і проблемна організація навчального матеріалу, що передбачає особистісно-компетентісну організацію навчальної діяльності.

До очікуваних результатів засвоєння основної освітньої програми належать:

- Загальні навчальні вміння, навички і способи діяльності;
- Пізнавальна діяльність;
- Інформаційно-комунікативна діяльність;
- Рефлексивна діяльність;

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;

- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємопов'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- принцип інтегрування навчальних предметів всередині і поза освітніх областей;
- принцип диференційованого підходу до навчання;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей;
- принцип взаємозв'язку навчальної та позанавчальної діяльності.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Розділ 5.

Навчальний план.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор школи
Тетяна ПАСІЧНИК
Наказ №84 від 06.09.2022

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

**Черкаської спеціалізованої школи № 27 І-ІІІ ступенів
ім. М. К. Путейка
Черкаської міської ради Черкаської області
на 2022-2023 навчальний рік**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до навчальних планів Черкаської
спеціалізованої школи №27 I- III ступенів ім. М.К.Путейка
Черкаської міської ради Черкаської області

Тип закладу: спеціалізована школа з поглибленим вивченнями іноземних мов.

З метою створення сприятливих умов для забезпечення високого загальнокультурного, освітнього та наукового рівня підготовки учнів, формування інтелектуальної, високоморальної особистості, ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності на базі Черкаської спеціалізованої школи №27 I-III ст. ім. М. К. Путейка Черкаської міської ради Черкаської області утворені класи з поглибленим вивченням англійської мови.

Пріоритетність надається гуманізації та гуманітаризації освіти, які передбачають зміцнення зв'язку навчання з витоками національної культури, гуманітарними традиціями людства. Разом з тим, школа має на меті збагачення здобувачів освіти повноцінними знаннями з природничих та інших дисциплін.

Відповідно до вимог Нової української школи головним завданням школи є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

Під час освітнього процесу вчителі орієнтуються на такі компоненти Концепції:

1. Новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві.
2. Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм.
3. Наскрізний процес виховання, який формує цінності.
4. Педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

В 2022-2023 навчальному році сформовано 8 початкових класів.

13 – 5-11 класів. Всі з поглибленим вивченням англійської мови.

Всього у школі 21 клас, 680 учнів, які працюють за 5- денним робочим тижнем.

Поділ класів на групи при проведенні уроків іноземної мови і трудового навчання здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом «Про затвердження Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів та внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128», що набрав чинності з 01 січня 2019 року.

Перспективна мережа класів на 2022-2023 навчальний рік:

Клас	к-ть учнів	інклюзивні класи	поглиблене вивчення (вказати предмет)	профільне навчання (предмет)	педагогічний патронаж
1-А	28	0	0	0	0
1-Б	28	0	0	0	0
всього	56	0	0	0	0
2-А	32	0	0	0	0
2-Б	30	0	0	0	0
всього	62	0	0	0	0
3-А	29	1	0	0	0
3-Б	26	0	0	0	0
всього	55	1	0	0	0
4-А	33	0	0	0	0
4-Б	33	0	0	0	0
всього	66	0	0	0	0
Всього 1-4 класи	239	1	0	0	0
5-А	34	0	0	0	0
5-Б	31	0	0	0	0
всього	65	0	0	0	0
6-А	35	0	0	0	0
6-Б	36	0	0	0	0
всього	71	0	0	0	0
7-А	31	0	0	0	0
7-Б	37	0	0	0	0
всього	68	0	0	0	1
8-А	33	0	Англ.	0	0
8-Б	31	0	Англ.	0	0
всього	64	0		0	0
9-А	36	0	Англ.	0	0
9-Б	37	0	Англ.	0	0
всього	73	0		0	0
Всього 5-9 класи	341	0	Англ.	0	1
10-А	29	0	0	Англ.	0
10-Б	30	0	0	Англ.	0
всього	59	0	0		0
11-А	40	0	0	Англ.	0
всього	40	0	0		0
всього 10-11 класи	99	0	0	Англ.	0
Всього 1-11 класи	679	1	Англ.	Англ.	1

Всього: класів 21, учнів **679+1=680**.

Структуру навчального року, графік шкільних канікул визначає заклад освіти відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою:

I семестр – з 01 вересня по 23 грудня 2022 року

II семестр – з 09 січня по 31 травня 2023 року.

Протягом навчального року для учнів проводяться канікули:

осінні канікули – з 31 жовтня по 06 листопада 2022 року;

зимові канікули – з 24 грудня 2022 по 08 січня 2023 року;

весняні канікули – з 27 березня по 02 квітня 2023 року;

літні канікули – з 01 червня по 31 серпня 2023 року.

Заклад протягом навчального року керується: наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів» та організовує діяльність за затвердженим у встановленому порядку розкладом уроків здобувачів освіти.

Тривалість уроку протягом навчального року становить:

1 клас - 35 хв.,

2-4 класи – 40 хв.,

5-11 класи – 45 хв.

Робочі навчальні плани на 2022-2023 навчальний рік складено відповідно до:

1-2 класи (Типова освітня програма, розроблена під керівництвом

Шияна Р.Б. 1-2 клас - затвержена наказом МОН від 12.08.2022 №743-22).

3-4 класи (Типова освітня програма, розроблена під керівництвом

Шияна Р.Б. 1-2 клас - затвержена наказом МОН від 12.08.2022 №743-22).

5-А, 5-Б класи (Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН від 19.02.2021 № 235 таблиця 3 Типовий навчальний план для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою).

6-9 класи працюють за Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженими наказом МОН від 20.04.2018 № 405 (таблиця №3 для спеціалізованих шкіл з навчанням українською мовою)

10-11 класи – Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня (затверджено наказом МОН України від 20.04.2018 № 408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» (в редакції наказу МОН України від 28.11.2019 № 1493 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»), таблиці 2,3).

Вчителі 1-11 класів використовують «Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році». Інваріантна частина навчального плану сформована на державному рівні. Варіативна складова враховує індивідуальні освітні потреби та інтереси здобувачів освіти.

Великого значення на сьогоднішній день набуває аспект педагогіки партнерства між всіма учасниками освітнього процесу.

Педагогіка партнерства (співробітництва) ґрунтується на принципах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. Її метою бачимо створення нового гуманного співтовариства. Головним завданням педагогіки партнерства вбачаємо:

- подолання інертності мислення,
- перехід на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу.

Це завдання реалізовується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень з метою особистісного розвитку школярів.

Застосовуємо принципи партнерства:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Утілюючи ідеї педагогіки партнерства, вчителю необхідно використовувати в своїй роботі не тільки стандартні методи організації освітнього процесу, але в більшій мірі виявляти ініціативу і будувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності. Як інструменти педагогіки партнерства використовуємо цікаві й захоплюючі розповіді, відверту бесіду, справедливу і незалежну оцінку, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо.

Наполегливо працюємо на упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму. Дитиноцентризм розуміється як максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів.

Актуальними для нової української школи є такі ідеї дитиноцентризму:

- відсутність адміністративного контролю, який обмежує свободу педагогічної творчості;

- активність учнів у освітньому процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів, створення навчального середовища, яке б перетворило навчання на яскравий елемент життя дитини;
 - практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;
 - відмова від орієнтації освітнього процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;
 - виховання вільної незалежної особистості;
 - забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, урахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини;
 - впровадження шкільного самоврядування, яке під свободою і самостійністю дитини передбачає виховання гуманістичних та демократичних ідей і світогляду, необхідних сучасному суспільству.
- Для реалізації пізнавальної і творчої активності здобувачів освіти в освітньому процесі в школі використовуються сучасні освітні технології, які дають змогу підвищувати якість освіти та робити навчання цікавим:

- Проблемне навчання;
- Різномірне навчання;
- Проектні методи навчання;
- Кейс- технології;
- Дослідницькі методи навчання;
- Впровадження лекційно-семінарських занять;
- Навчання у співпраці;
- Інформаційно-комунікаційні технології;
- Здоров'язберігаючі технології;
- Нетрадиційні форми навчання.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 1 – 2 класів початкової школи з навчанням українською мовою, за типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Шияна Р. Б. (затвержена наказом МОН від 12.08.2022 №743-22)

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	1-А-1-Б	2-А-2- Б
Українська мова	5	5
Іноземна мова	2	3
Математика	3	3
Я досліджую світ*	7	8
Образотворче мистецтво*	1	1
Музичне мистецтво*	1	1
Фізична культура***	3	3
Усього	20 + 3	21 + 3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня	20	22
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	23	25

* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична - 1; природнича, технологічна, соціальна і здоров'я збережувальна, громадянська та історична - разом 4; інформатика 1 (у 2 класі).

** Інтегрований предмет або окремі предмети "Образотворче мистецтво" і "Музичне мистецтво"

*** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються

Директор

Леся ПАСІЧНИК

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 3-4 класів початкової школи з навчанням українською мовою за
типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Шияна Р. Б. (затвержена
наказом МОН від 12.08.2022 №743-22)

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	3-А-3-Б	4-А-4-Б
Українська мова	5	5
Іноземна мова	3	3
Математика	4	4
Я досліджую світ*	7	7
Інформатика	1	1
Музичне мистецтво**	1	1
Образотворче мистецтво**	1	1
Фізична культура***	3	3
Усього	22 + 3	22 + 3
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня	23	23
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)	26	26

* Орієнтовний розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого предмета: мовно-літературна - 2; математична - 1; природнична, технологічна, соціальна і здоров'я збережувальна, громадянська та історична - разом 4

** Інтегрований предмет або окремі предмети "Образотворче мистецтво" і "Музичне мистецтво"

*** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються

Директор

Леся ПАСІЧНИК

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 5 –х класів за Типовою освітньою програмою для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН від 19.02.2021 № 235. «Типовий навчальний план для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою» (Таблиця 3).

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		5-А	5-Б
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Перша іноземна мова (англійська мова)	3,5	3,5
	Друга іноземна мова (німецька мова)	2	2
	Зарубіжна література	1,5	1,5
Математична	Математика	5	5
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1
Інформатична	Інформатика	1	1
Технологічна	Технології	2	2
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3
Разом (без фізичної культури):		26	26
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	Підсилення мовно-літературної освітньої галузі для вивчення предмету «Англійська мова» Індивідуальні консультації з математики	2 з них:	2 з них:
		1,5	1,5
		0,5	0,5
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	28
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		28 +3	28 +3

Директор

Леся ПАСІЧНИК

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 6-х класів спеціалізованих шкіл з навчанням українською мовою і поглибленим вивченням іноземних мов за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 року № 405 "Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (Таблиця 3).

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		6-А	6-Б
Мови і літератури	Українська мова	3,5	3,5
	Українська література	2	2
	Перша іноземна мова (англійська мова)	5	5
	Друга іноземна мова(німецька мова)	2	2
	Зарубіжна література	2	2
Суспільствознавство	Історія України (Вступ до історії)	-	-
	Інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України»	2	2
Мистецтво*	Музичне мистецтво	0,5	0,5
	Образотворче мистецтво	0,5	0,5
Математика	Математика	4	4
Природознавство	Природознавство	-	-
	Біологія	2	2
	Географія	2	2
Технології	Трудове навчання	2	2
	Інформатика	1	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура	3	3
Разом (без фізичної культури):		29,5+3	29,5+3
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації	Підсилення мовно-літературної освітньої галузі для вивчення предмету «Українська мова» Факультатив з предмету «Зарубіжна література» «У світі пригод»	1,5	1,5
		0,5	0,5
		1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		31	31
Всього(без урахування поділу класів на групи)		31 +3	31 +3

* Заклад загальної середньої освіти може обирати інтегрований курс «Мистецтво» або окремі курси: «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

Директор

Леся ПАСІЧНИК

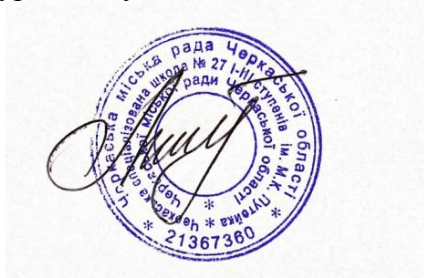
НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 7-х класів спеціалізованих шкіл з навчанням українською мовою і поглибленим вивченням іноземних мов за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 року № 405 "Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (Таблиця 3).

Освітні галузі	Навчальні предмети	7-А	7-Б
Мови і літератури	Українська мова	2,5	2,5
	Українська література	2	2
	Перша іноземна мова(англійська мова)	5	5
	Друга іноземна мова(німецька мова)	2	2
	Зарубіжна література	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1	1
	Всесвітня історія.	1	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	0,5	0,5
	Образотворче мистецтво	0,5	0,5
Математика	Алгебра	2	2
	Геометрія	2	2
Природознавство	Біологія	2	2
	Географія	2	2
	Фізика	2	2
	Хімія	1,5	1,5
Технології	Трудове навчання	1	1
	Інформатика	1	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура*	3	3
Разом (без фізичної культури):		31 +3	31 +3
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	1
	Підсилення природознавчої освітньої галузі для вивчення предмету «Географія» «Сім чудес світу»	1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	32
Всього (без урахування поділу класів на групи)		32 +3	32 +3

* Заклад загальної середньої освіти може обирати інтегрований курс «Мистецтво» або окремі курси: «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

Директор

Леся ПАСІЧНИК

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 8-х класів спеціалізованих шкіл з навчанням українською мовою і поглибленим вивченням іноземних мов за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 року № 405 "Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (Таблиця 3).

Освітні галузі	Навчальні предмети	8-А	8-Б
Мови і літератури	Українська мова	2	2
	Українська література	2	2
	Перша іноземна мова(англійська мова)	5	5
	Друга іноземна мова(німецька мова)	2	2
	Зарубіжна література	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1,5	1,5
	Всесвітня історія.	1	1
Мистецтво	Мистецтво	0,5	0,5
Математика	Алгебра	2	2
	Геометрія	2	2
Природознавство	Біологія	2	2
	Географія	2	2
	Фізика	2	2
	Хімія	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1
	Інформатика	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	0,5	0,5
	Фізична культура	3	3
Разом (без фізичної культури):		31,5	31,5
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1,5	1,5
Факультативи:	Підсилення мовно-літературної освітньої галузі для вивчення предмету «Англійська мова» Факультатив «Use your English»	1,5	1,5
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	33
Всього(без урахування поділу класів на групи)		33 +3	33 +3

Директор

Леся ПАСІЧНИК

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 9-х класів спеціалізованих шкіл з навчанням українською мовою і поглибленим вивченням іноземних мов за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 року № 405 "Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (Таблиця 3).

Освітні галузі	Навчальні предмети	9-А	9-Б
Мови і літератури	Українська мова	2	2
	Українська література	2	2
	Перша іноземна мова (англійська мова)	5	5
	Друга іноземна мова (німецька мова)	2	2
	Зарубіжна література	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1
	Основи правознавства	1	1
Мистецтво	Мистецтво	0,5	0,5
Математика	Алгебра	2	2
	Геометрія	2	2
Природознавство	Біологія	2	2
	Географія	1,5	1,5
	Фізика	3	3
	Хімія	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1
	Інформатика	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	0,5	0,5
	Фізична культура	3	3
Разом (без фізичної культури)		33	33
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		-	-
Гранично допустиме навантаження учнів		33	33
ВСЬОГО (без урахування поділу класів)		33 +3	33 +3

Директор

Леся ПАСІЧНИК

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 10 класів (з українською мовою навчання) та поглибленим вивченням іноземних мов, за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня (затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 № 408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» (в редакції наказу МОН України від 28.11.2019 № 1493 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня») (Таблиця 2,3)

№№ пп	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		10-А	10 Б
1	Українська мова	2	2
2	Українська література	2	2
3	Зарубіжна література	1	1
4	Історія України	1,5	1,5
5	Всесвітня історія	1	1
6	Громадянська освіта	2	2
7	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
8	Біологія і екологія	2	2
9	Географія	1,5	1,5
10	Фізика і астрономія	3	3
11	Хімія	1,5	1,5
12	Фізична культура	3	3
13	Захист Вітчизни	1,5	1,5
14	Іноземна мова (англійська мова)	5	5
	Разом(без фізичної культури)	27	27
	Вибірково-обов'язкові предмети	3	3
1	Інформатика	2	2
2	Мистецтво	1	1
	Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	5	5
1	Друга іноземна мова (німецька мова)	2	2
2	Англійська граматики (факультатив)	1	1
3	Країнознавство і культура англословянських країн (факультатив)	2	2
	Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
	Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

Директор

Леся ПАСІЧНИК

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для 11 класів (з українською мовою навчання) та поглибленим вивченням іноземних мов, за типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня (затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 № 408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» (в редакції наказу МОН України від 28.11.2019 № 1493 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня) (Таблиця 2,3)

№№ пп	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		11-А	11-Б
Базові предмети			
1	Українська мова	2	2
2	Українська література	2	2
3	Зарубіжна література	1	1
4	Історія України	1,5	1,5
5	Всесвітня історія	1	1
6	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
7	Біологія і екологія	2	2
8	Географія	1	1
9	Фізика і астрономія	4	4
10	Хімія	2	5
11	Фізична культура	3	3
12	Захист України	1,5	1,5
13	Іноземна мова (англійська мова)	5	5
	Разом (без фізичної культури)	26	26
2	Вибірково-обов'язкові предмети	3	3
1	Інформатика	2	2
2	Мистецтво	1	1
	Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	6	6
1	Друга іноземна мова (німецька мова)	2	2
2	Англійська граматики (факультатив)	1	1
3	Країнознавство і культура англословянських країн (факультатив)	2	2
4	Математика (факультатив) Готуємось до ЗНО	1	1
	Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
	Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

Директор

Леся ПАСІЧНИК

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
для учня 7 класу Бугрія Максима,

складений за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 року № 405 "Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (Таблиця 3), корекційна складова (відповідно до висновку ІРЦ від 01.10.2021 №І РЦ-85765/2021/284264-546

Освітні галузі	Навчальні предмети	7 кл.
Мови і літератури	Українська мова	1
	Українська література	0,5
	Перша іноземна мова(англійська мова)	1
	Зарубіжна література	0,5
Суспільствознавство	Історія	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	0,25
	Образотворче мистецтво	0,25
Математика	Алгебра	1
	Геометрія	1
Природознавство	Біологія	0,5
	Географія	0,5
	Фізика	0,5
	Хімія	0,5
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	0,5
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	0,5
	Фізична культура*	0,5
Разом (без фізичної культури):		10,5+0,5
Корекційно-розвиткова робота	(К-ть годин відповідно до висновку ІРЦ):	3
	Корекція розвитку	2
	Розвиток мовлення	1
Всього:		14

Директор

Леся ПАСІЧНИК

Розділ 6.

Особливості організації освітнього процесу та застосування в ньому педагогічних технологій.

Форми організації освітнього процесу. Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб. У рамках академічної свободи форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою закладу освіти. Вибір форм залежить від наявності необхідних ресурсів (матеріально-технічного, кадрового, навчально-методичного, інформаційного забезпечення освітньої діяльності тощо), а також форм здобуття освіти.

За потреби заклад освіти може організувати здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладу освіти. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками. Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досягатимуться при використанні інтерактивних форм і методів навчання – дослідницьких, інформаційних, мистецьких проєктів, сюжетно-рольових ігор, інсценізацій, моделювання, ситуаційних вправ, екскурсій, дитячого волонтерства тощо.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемні уроки, відео-уроки тощо. Для проведення конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів. Під час навчальної екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться учителями з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей, крім уроку відповідного типу, можуть проводитися на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо.

Семинар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки. З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, учителями можуть проводитися навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях-практикумах.

Практичне заняття – це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт).

Оглядова конференція (для здобувачів освіти 8 – 11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, здобувачами освіти розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, забезпечуючи досягнення очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах з предмету.

Перевірка та оцінювання володіння компетентностями може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття. Для підготовки до заліків та іспитів проводяться оглядові консультації, які допомагають учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Функцію перевірки та володіння компетентностями виконує навчально-практичне заняття. Здобувачі освіти одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть бути використані вчителем з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу. Можливо проводити заняття в малих групах, формуваннях (у тому числі робота здобувачів освіти у парах змінного складу) за умови, що окремі здобувачі освіти виконують роботу керівників формувань, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати здобувачам освіти практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором здобувачами освіти під час екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань). Здобувачі

освіти можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожного здобувача освіти – основна мета, що покладена в основу технологій навчання. Незважаючи на широкий спектр новітніх технологій, основною формою організації навчальної діяльності залишається урок.

У закладі широко упроваджуються інформаційно-комунікативні технології. Застосування ІКТ в освітньому процесі базується на загальному розумінні зміни ролі інформації та принципах інформаційної взаємодії в різних напрямках освітньої діяльності. Це дозволяє формувати позитивну мотивацію здобувачів освіти до навчальної діяльності, критичне і логічне мислення, вміння приймати рішення, співпрацювати в команді, бути конкурентоздатними та впевненими особистостями. Вчителями закладу створена модель уроків на основі синтезу оригінальних прийомів, елементів інноваційних педагогічних методик і інформаційно-комунікативних технологій та традиційних форм організації освітнього процесу. Розширено предметне навчальне середовище, створені умови для оптимального розвитку навичок роботи з інформацією, формування вмінь і навичок дослідницької і пошукової роботи. Серед використовуваних засобів: мультимедійні презентації, мультимедійні карти, проекти, онлайн-тести та інше. Педагоги закладу не тільки самі активно використовують інтернет-ресурси, сучасні інформаційні технології, але й забезпечують їх активне використання здобувачами освіти. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватися та розширюватися учителем у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та забезпечення досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах з окремих предметів протягом навчального року. За необхідності у закладі здійснюється навчання з використанням дистанційних технологій навчання. Умовами для його організації є здобуття освіти учнями у класах, у яких перевищено епідеміологічний поріг захворюваності на ГРВІ, інші причини, пов'язані зокрема з карантинними обмеженнями у зв'язку з поширенням COVID-19, та під час надзвичайних ситуацій природного та техногенного походження, інших обставин, які унеможливають відвідування закладу.

З метою забезпечення в школі єдиних підходів щодо створення електронного освітнього середовища освітній процес під час навчання з використанням дистанційних технологій організовується у застосунку Google Classroom на платформі Google Workspace. Організація освітнього процесу під час використання дистанційних технологій навчання може передбачати навчальні (у тому числі практичні, лабораторні) заняття, вебіари, онлайн-форуми та конференції, самостійну роботу, дослідницьку, пошукову, проектну діяльність, навчальні ігри, консультації та інші форми організації освітнього процесу. Організація освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів навчання з використанням форм індивідуальної та

колективної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами навчання під час навчальних та корекційно-розвиткових занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному або асинхронному режимі. Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, забезпечується в синхронному режимі. Для здобувачів освіти, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених сімей тощо), заклад освіти забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для здобувачів освіти за особистою заявою батьків/офіційних представників (вайбер, телефонний, електронний поштовий зв'язок тощо). Заклад освіти забезпечує регулярне відстеження результатів навчання учнів, а також надання їм підтримки в освітньому процесі (за потреби). Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти проводиться за видами оцінювання, визначеними спеціальними законами, і відповідно до критеріїв, визначених Міністерством освіти і науки України. Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій. Перевірка робіт здобувачів освіти відбувається в термін, вказаний вчителем. Якщо робота на перевірку надана невчасно, її перевірка здійснюється тільки за згодою вчителя. Вчитель має право за певними видами робіт здійснювати вибіркочну перевірку надісланих здобувачами освіти виконаних завдань. Облік навчальних занять і результатів навчання здобувачів освіти під час навчання з використанням дистанційних технологій здійснюється відповідно до законодавства. Організація освітнього процесу під час навчання з використанням дистанційних технологій здійснюється з дотриманням вимог законодавства про освіту, захист персональних даних, а також санітарних правил і норм (щодо формування розкладу навчальних занять, рухової активності (фізкультхвилинок), зорової гімнастики, тривалості виконання завдань для самопідготовки у позанавчальний час). Форма організації освітнього процесу може змінюватись впродовж навчального року в залежності від безпекової ситуації в м. Черкаси. Облік відвідування навчальних занять та оцінювання досягнень здобувачів освіти здійснюється шляхом внесенням інформації до відповідних розділів електронного журналу (платформа «Ошкола» та паперового Класного журналу, свідоцтв досягнень, табелів. Черкаська спеціалізована школа № 27 I – III ступенів ім. М.К. Путька Черкаської міської ради Черкаської області працює за п'ятиденним робочим тижнем, вихідні дні – субота і неділя. Уроки проводяться в одну зміну. Початок занять о 8 год. 30 хв. Крім різних форм обов'язкових навчальних занять, у закладі проводяться індивідуальні, групові, факультативні та інші позакласні заняття та заходи, які передбачені

окремим розкладом і спрямовані на задоволення освітніх потреб здобувачів освіти та на розвиток їх творчих здібностей, нахилів, обдаровань. Відповідно до Закону України «Про освіту» тривалість уроку в 1 класах – 35 хвилин, у 2 – 4 класах – 40 хвилин, у 5 – 11 класах – 45 хвилин. Тривалість перерв для здобувачів освіти 1-х класів не менше 15 хвилин, тривалість перерв, під час яких здобувачі освіти харчуються – 20 хв. Для учнів 1 – 4 класів за бажанням їхніх батьків або осіб, які їх замінюють, відповідно до поданих заяв можлива організація груп подовженого дня. В умовах воєнного стану робота груп подовженого дня не проводиться з метою дотримання режиму безпечного перебування у закладі учасників освітнього процесу. Відповідно Закону України „Про освіту“ навчальний рік розпочинається 1 вересня святом – День знань. Структура навчального року (поділ на семестри, терміни канікул) встановлюються у межах часу, передбаченого навчальним планом, за рекомендаціями департаменту освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради. Тривалість канікул протягом навчального року становить не менше 30 календарних днів. Згідно статті 12 р. II Закону України „Про освіту“ навчальний рік закінчується проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової, основної та старшої школи, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання. Навчальна практика та навчальні екскурсії для учнів 5 – 8, 10 класів, згідно рішення педагогічної ради проводяться упродовж навчального року. Зарахування, відрахування та переведення здобувачів освіти здійснюється без конкурсу відповідно до території обслуговування, яка закріплена міською радою та у відповідності з Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10.05.2018 р. № 367 «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти»; переведення учнів на наступний рік навчання здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 08.05.2019 р. № 621 „Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки від 14.07.2015 р. № 762 «Про затвердження Порядку переведення учнів (вихованців) загальноосвітнього навчального закладу до наступного класу», зі змінами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 01.03.2021 р. № 268 «Деякі питання переведення учнів на наступний рік навчання». Поділ класів на групи здійснюється відповідно до Порядку поділу класів на групи (додаток 2 до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.03.2002 р. за № 229/6517, із змінами, внесеними згідно з наказом МОН України № 572 від 09.10.2002 р., наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту № 921 від 17.08.2012 р., наказом МОН України № 401 від 08.04.2016 р.) під час вивчення іноземної мови (англійської, німецької) за умови більше 27 учнів у класі, під час проведення уроків трудового навчання у 5 – 9-х класах, під час проведення практичних занять з інформатики з використанням комп’ютерів за умови не менше 8 учнів у групі.

Розділ 7.

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з наступних компонентів: кадрове забезпечення освітньої діяльності; навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності; матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності; якість проведення навчальних занять; моніторинг досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей).

Завданнями внутрішньої системи забезпечення якості освіти школи є:

- оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в школі;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища школи;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників;
- постійний моніторинг змісту освіти;
- спостереження за реалізацією освітнього процесу;
- моніторинг технологій навчання;
- моніторинг ресурсного потенціалу школи;
- моніторинг управління ресурсами та процесами;
- спостереження за станом соціально-психологічного середовища школи;
- контроль стану прозорості освітньої діяльності та оприлюднення інформації щодо її результатів;
- розроблення рекомендацій щодо покращення якості освітньої діяльності та якості освіти, участь у стратегічному плануванні.

Рівень досягнень здобувачів освіти вивчається: шляхом моніторингу знань, умінь і навичок з окремих предметів; проведенням контрольних зрізів; участі здобувачів освіти у предметних олімпіадах різного рівня, Всеукраїнських інтелектуальних конкурсах та турнірах; шляхом складання та захисту наукових проектів та участі в роботі МАН; аналізу результатів участі учнів у ДПА і ЗНО.

Для забезпечення якості освіти проводиться моніторинг з усіх складових освітньої діяльності закладу:

- **Методична робота:** підвищення кваліфікації адміністрації, вчителів; планування методичної діяльності, робота методичних об'єднань на шкільному та міському рівнях; робота з молодими та малодосвідченими вчителями.

- **Виховна робота:** рівень вихованості учнів, профілактична робота з учнями девіантної поведінки, якість роботи класних керівників, участь батьків у виховному процесі, результативність проведення загально-шкільних заходів, спортивно-масова робота, організація патріотичного, морального та естетичного виховання.

- **Експериментальна і науково-дослідна робота:** ступінь наукової обґрунтованості, результат нововведень, відповідність нововведень концепції розвитку школи, рівень наукової освіченості педагогів, науково-дослідницька діяльність учнів.

- **Освітня діяльність:** медичне, матеріально-технічне, навчально-методичне, інформаційне, психологічне забезпечення, безпека життєдіяльності, охорона праці.

- **Показники контролю за медичним елементом:** санітарно-гігієнічний режим; здоров'я і фізичний розвиток здобувачів освіти; лікувально-профілактичні заходи; режим і якість харчування.

- **Показники контролю за інформаційним елементом:** керівні і нормативні документи про освіту; інформаційні технології; аналітичні документи. На рівні закладу розроблена система показників (внутрішній моніторинг), що дозволяє робити висновки про те, наскільки ефективно реалізується освітня програма, тобто наскільки реальний «продукт» діяльності школи відповідає ідеальній «моделі» випускника. При цьому об'єктами, механізмами та термінами контролю є:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності (підвищення кваліфікації педагогічних працівників (форма проходження на вибір вчителя) – не менше 150 годин протягом 5 років, атестація – 1 раз на 5 років, добровільна сертифікація – 1 раз на 3 роки, участь у різних методичних заходах, конференціях, вебінарах, семінарах, конкурсах, коучингах, тренінгах, онлайн-курсах, дистанційне навчання – протягом року);

- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності (наявність документів, визначених нормативно-правовими актами з питань освіти, необхідної кількості підручників та навчально-методичної літератури з усіх навчальних дисциплін для самостійної роботи та дистанційного навчання – 2 рази на рік);

- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (відповідність ліцензійним та акредитаційним вимогам: шкільні кабінети, класні кімнати, спортзал, бібліотека, сучасна їдальня, буфет, наявність інтернету – 2 рази на рік);

- якість проведення навчальних занять (вивчення системи роботи педагогічних працівників – 1 раз на 5 років, тематичний контроль знань, класно-узагальнюючий контроль – за потребою);

- моніторинг досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей) (вивчення рівня навчальних досягнень з предмета – 1 раз на 5 років, циклу предметів – за потребою, освітньої галузі – 1 раз на 5 років, різні види оцінювання, що відповідають «Загальним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», які є обов'язковою складовою навчальної програми з предмета – на кожному уроці), тематичне – в

кінці кожної теми, семестрове – в кінці кожного семестру, річне – в кінці року, державна підсумкова атестація – в кінці навчального року, зовнішнє незалежне оцінювання – в кінці навчального року, результати участі у предметних та творчих конкурсах різного рівня – протягом навчального року, участь у спортивних змаганнях – протягом навчального року, інтелектуальних випробовуваннях – протягом навчального року);

- моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів освіти (соціологічні (анонімні) опитування учнів і випускників – 1 раз на рік);
- продовження навчання (аналіз вступу у ВНЗ України та за її межами – 1 раз на рік).

Атестація педагогічних працівників

Враховуючи той факт, що педагогічні працівники повинні демонструвати зростання рівня своєї педагогічної майстерності, здійснюючи будь-яку професійну діяльність, не лише в рік атестації, але й в міжатастаційний період, у закладі проводиться моніторинг, який передбачає розгляд методичної діяльності вчителів на трьох її етапах: I. У міжкурсовий період вчителі, що атестуються, активно працюють над підвищенням свого професійного рівня. Кожен з них має методичне навантаження. Одним з основних аспектів методичної роботи вчителів є їх рівень володіння провідною темою самоосвіти, над якою вони працюють протягом п'яти років, адже самоосвіта має прогностичний випереджальний характер. Кожен вчитель складає власний перспективний та річний плани роботи над своїми проблемними темами, які є складовою загальношкільної науково-методичної проблеми. Перспективний план передбачає поетапну реалізацію роботи над проблемою, зміст, мету та форми узагальнення. Ефективному проведенню атестації передуює роз'яснювальна робота з вивченням нормативних документів на інструктивно-методичній нараді. На II етапі, моніторинговому, здійснюються моніторингові дослідження навчальної, позакласної роботи, роботи з обдарованими дітьми, узагальнення досвіду методичної роботи, власних науково-дослідницьких робіт. Спільно з членами атестаційної комісії та методичної ради оформляються і систематизуються матеріали моніторингу, будуються діаграми, таблиці, які дають можливість визначити не тільки рівень мотиваційного, організаційного, гностичного компонентів, комунікативних здібностей, але й зробити порівняльний аналіз. Аналіз освітнього процесу з предметів в школі проводиться відповідно річного плану школи та плану заходів щодо атестації вчителів. На III етапі, підсумково-аналізуючому, проводиться звітування вчителів, що атестуються, про результати своєї роботи перед педагогічним колективом школи, «творчі звіти», відкриті уроки, позакласні заходи. Заключним етапом атестації вчителів є моральне заохочення (нагородження грамотами освітніх установ різного рівня, узагальнення досвіду роботи).

Проходження курсової перепідготовки.

Одним із провідних напрямів діяльності є підвищення наукового, фахового та методичного рівнів кожного вчителя, забезпечення психолого-педагогічного супроводу зростання їх педагогічної майстерності, самоосвіти та самовдосконалення. Важливим в самоосвітній діяльності є курсова перепідготовка у системі підвищення кваліфікації. Розроблено перспективний план курсової перепідготовки, відповідно до потреб різних форм підвищення кваліфікації та індивідуальних запитів педагогів. На підставі перспективного плану кожен вчитель один раз на 5 років проходить курси підвищення кваліфікації при КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради». Результати підвищення кваліфікації педагогічних працівників школи у суб'єктів підвищення кваліфікації, що не мають ліцензії на підвищення кваліфікації, розглядаються на засіданні педагогічної ради з метою їх визнання.

Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності закладу.

Здобувачі світи школи на 97 % забезпечені підручниками. В освітньому процесі школи використовуються навчальні програми, підручники, навчально-методичні посібники, рекомендовані Міністерством освіти і науки України (лист МОН України від 14.09.2022 р. №1/10686-22 «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2022 – 2023 навчальному році»).

Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності закладу.

Навчально-матеріальна база відповідає сучасним вимогам та забезпечує ефективність освітньої діяльності закладу. Загальна площа приміщень школи становить 5507 кв. м. Початкова школа розміщена у окремій рекреації закладу. Функціонують навчальні кабінети: Кабінет математики – 1 Кабінет фізики – 1 Кабінет хімії – 1 Кабінет біології – 1 Кабінет географії – 1 Кабінет української мови та літератури – 3 Кабінет іноземної мови – 4 Кабінет основ інформатики та обчислювальної техніки – 2. Навчальні майстерні – 2 Решта навчальних кабінетів є класними кімнатами окремих класів. Спортивні зали – 2. Актова зала – 1.

Розділ 8.

Опис інструментарію оцінювання.

Оцінювання у 1-4 класах відбувається відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021р. № 813. У 1-2 класах оцінювання результатів початкової діяльності формувальне та підсумкове здійснюється вербально. У 3-4 класах – формувальне, підсумкове, (річне) з використанням рівневої оцінки. Критерії,

правила та процедури оцінювання здобувачів початкової освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формульованого характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших. Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції. Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формульованому оцінюванню, у 3-4 – формульованому та підсумковому оцінюванню. Формульоване оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх накопиченню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо коригування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях. Формульоване оцінювання здійснюється шляхом:

- педагогічного спостереження учителя за навчальною та іншими видами діяльності учнів;
- аналізу портфоліо учнівських робіт, попередніх навчальних досягнень учнів, результатів їхніх діагностичних робіт;
- самооцінювання та взаємооцінювання результатів діяльності учнів;
- оцінювання особистісного розвитку та соціалізації учнів їхніми батьками;
- застосування прийомів отримання зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Важливу роль у формульованому та підсумковому оцінюванні відіграють критерії, за якими воно здійснюється. Критерії оцінювання визначаються вчителем (із поступовим залученням до цього процесу здобувачів освіти) відповідно до кожного виду роботи та виду діяльності учнів з орієнтуванням на вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначених Державним стандартом початкової освіти до другого циклу навчання (3-4 класи), й очікуваних результатів, зазначених в освітній програмі закладу загальної середньої освіти. Об'єктами формульованого оцінювання є як процес навчання здобувачів освіти, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату, так і результат їх навчальної діяльності на певному етапі навчання.

Підсумкове оцінювання у третіх та четвертих класах здійснюється за рівневою шкалою, а його результати позначаються словами або відповідними літерами: «початковий» (П), «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)», що зазначаються у Свідоцтві досягнень. Підсумкове оцінювання здійснюється за результатами виконання тематичних діагностувальних робіт, розроблених на основі компетентнісного підходу, які можуть бути усними чи письмовими, у формі тестових завдань, цифровій формі (зокрема тестування в електронному форматі) роботи, практичної роботи, усного опитування тощо. Форми і види оцінювання, зміст завдань учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей здобувачів освіти класу. Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу освіти та (або) якості освіти. З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення. Критерії, правила та процедури оцінювання здобувачів базової та повної загальної середньої освіти

Оцінювання навчальних досягнень учнів 5-х класів відбувається відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5 – 6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового державного стандарту базової середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 р. № 289. У вересні адаптаційний період, оцінювання здобувачів освіти 5-х класів вербальне, формувальне з усіх предметів. З жовтня здобувачі освіти 5-х класів оцінюються у балах (1-12) з усіх предметів, окрім предметів: «Фізична культура», «Мистецтво». З II семестру 2022-2023 навчального року оцінювання у 5-х класах відбувається у балах (1-12) з усіх предметів. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти 6 – 11 класів відбувається відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 13.04.2011 року № 329, та Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 21.08.2013 року № 1222. Критерії, що розробляються вчителями спільно з учнями для оцінювання різних видів завдань, для різних занять або навчальних тем розміщуються в навчальних кабінетах або ж оголошуються перед початком виконанням робіт. Оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів освіти 5-х класів Основними видами оцінювання результатів навчання учнів, що проводяться закладом, є формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне. Формувальне оцінювання, окрім рівневого або бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника

спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо). Основною ланкою в системі контролю є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу. Важливою є мотиваційно-стимулююча функція поточного оцінювання. Тематичне оцінювання здійснюється на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета. Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються. Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості здобувачів освіти, що дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання. Семестровий контроль може бути комплексним, проводиться у формі тестування тощо. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів. Річне оцінювання здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за I та II семестри. Окремі види контрольних робіт, як правило, не проводяться. Якщо рівень результатів навчання учня (учениці) визначити неможливо з певних причин, у класному журналі та свідоцтві досягнень, таблиці навчальних досягнень роблять запис «не атестований(а) (н/а)» Запропоновані загальні критерії оцінювання результатів навчання є орієнтовними і можуть бути застосовані в частині, що відповідає очікуванім результатам навчання, визначеним відповідною навчальною програмою. Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5-х класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Рівні результатів навчання. Загальна характеристика I. Початковий 1 Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення 2 Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення 3 Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання II. Середній 4 Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію. 5 Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, з помилками й неточностями дає визначення понять, формулює правило. 6 Учень/учениця виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання при виконанні завдань за зразком. III. Достатній 7 Учень/учениця

правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії. 8 Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповіді логічні, хоч і мають неточності. 9 Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією IV. Високий 10 Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення. 11 Учень/учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми. 12 Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, приймає обґрунтовані рішення.

Оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів освіти 6–11 класів.

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента навчального плану. Педагогічна рада закладу загальної середньої освіти може прийняти рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента. Оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту здійснюється шляхом державної підсумкової атестації. Оцінювання результатів навчання учнів має бути зорієнтованим на ключові компетентності і наскрізні вміння та вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом. Встановлення відповідності між вимогами до результатів навчання учнів, визначеними Державним стандартом, та показниками їх вимірювання здійснюється відповідно до системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, визначених Міністерством освіти і науки України. Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є: поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання та державна підсумкова атестація. Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у таблиці, який видається учневі щороку. Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюють відповідно до вимог навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);

- письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання самостійних та контрольних робіт, тестування, організації робіт з текстами, діаграмами, графіками, таблицями, схемами, контурними картами тощо);

- цифрової (зокрема шляхом тестування у електронному вигляді);

- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, виготовлення виробів, робіт із біологічними об'єктами, хімічними речовинами тощо).

У рамках академічної свободи педагогічні працівники закладу освіти здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети. Оцінювання навчальних досягнень учнів 6 – 11 класів відбувається за 12-бальною системою. Критерії оцінювання та очікувані результати освітньої діяльності учнів є обов'язковою складовою навчальної програми предмета. На початку вивчення теми вчитель повинен ознайомити учнів з системою та критеріями її оцінювання. Для врахування думки учнів щодо якості та об'єктивності системи оцінювання проводяться щорічні соціологічні (анонімні) опитування учнів і випускників, а також моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів освіти. Результати оцінювання здобувачів освіти обговорюються на засіданні педагогічної ради школи. Оцінки використовуються для аналізу індивідуального прогресу і планування індивідуального темпу навчання, а не ранжуванню учнів. Оцінки розглядаються як рекомендація до дії.

Розділ 9.

Якість проведення навчальних занять.

Рівень розвитку компетентностей (ключових та предметних) здобувачів освіти є головним критерієм в оцінці роботи вчителя. Контроль за якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти передбачає такі завдання:

1) виявлення фактичного рівня знань, умінь і навичок учнів та відповідність їх програмним вимогам;

2) з'ясування причин низької успішності здобувачів освіти класу або окремих здобувачів освіти;

3) вивчення системи роботи вчителя з відстаючими здобувачами освіти з метою попередження недоліків та ліквідації прогалин у знаннях, а також системи роботи з обдарованими здобувачами освіти;

4) надання методичної допомоги вчителю щодо підвищення якості знань, умінь і навичок здобувачів освіти, удосконалення форм і методів роботи з відстаючими, а також з творчо обдарованими здобувачами освіти.

Урок – це логічно закінчений, цілісний, обмежений визначеними часовими рамками етап освітнього процесу. У ньому представлені всі основні елементи освітнього процесу: цілі та задачі,

зміст, форми, технологія, методи, засоби, контроль та оцінювання, тобто вся організаційна структура. Якість уроку залежить від правильного визначення кожного з цих компонентів та їх раціонального поєднання. Вибудовуючи урок, вчителі визначають не тільки те, яка навчальна інформація чи способи дії повинні бути засвоєні, а й на якому рівні вони мають бути засвоєні на конкретному уроці. Але оскільки урок – це частина цілісного навчального, розвивального та виховного процесу, відтак, не на кожному уроці основний його зміст може бути засвоєний на всіх трьох рівнях:

- сприйняття, осмислення й запам'ятовування;
- застосування знань і навичок за зразком;
- застосування знань і навичок у новій ситуації.

Сучасний зміст освіти та закономірності процесу навчання в цілому та засвоєння, зокрема, визначають ряд неодмінних вимог до уроку, які необхідно враховувати.

1. Урок передбачає не тільки виклад матеріалу, змісту, а й завдання, що припускають застосування засвоєння навчальної інформації на практиці.

2. Частина цих знань отримується здобувачами освіти у процесі самостійного пошуку шляхом рішення пошукових задач наскільки пошук таких знань доступний для здобувачів освіти відповідного віку, настільки важливі способи діяльності, які здобувач освіти опановує у процесі пошуку.

3. Виклад навчального матеріалу на уроці є варіативним за своєю структурою. В одних випадках викладається готова інформація у формі пояснення та за допомогою ілюстрацій. В інших випадках матеріал вивчається шляхом постановки вчителем проблеми та розкриття шляхів її доказового рішення. Виклад навчальної інформації може бути у формі розповіді, лекцій, читання підручника, перегляду діафільмів тощо. Характер викладу визначається внутрішньою структурою, способом побудови цілісного уроку – від пояснювально-ілюстративного до проблемного. Одна з основних вимог до уроку – його науковість, неодмінною умовою науковості змісту уроку є ознайомлення здобувачів освіти із доступними для них методами науки. Істотною стороною уроку є індивідуалізація навчання. По-перше, використання навчального матеріалу різного ступеня складності, що враховує інтереси та можливості різних категорій здобувачів освіти, оскільки складний матеріал може виявитись не під силу деяким здобувачам освіти для активного засвоєння, але повинен бути зрозумілий усім. По-друге, долучення завдань для самостійної роботи різного ступеня складності, але в такій системі, щоб здобувачі освіти з початковим та середнім рівнем знань могли поступово переходити від менш важких завдань до більш складних. По-третє, повернення здобувачів освіти з початковим рівнем знань до більш складних завдань попередніх тем після вивчення наступних, коли завдання можуть бути вирішені на новому рівні підготовки.

4. Жоден урок не вирішує всіх задач навчання, розвитку та виховання здобувачів освіти. Він є частиною теми, курсу, навчального предмета та взагалі процесу навчання, освіти. Важливо

завжди усвідомлювати, яке місце він займає в системі навчального предмета, які його дидактичні, виховні та розвивальні цілі. Урок - логічна одиниця теми, розділу, курсу, педагогічний здобуток, і тому він повинен відрізнятися цілісністю, внутрішнім взаємозв'язком частин, єдиною логікою розгортання діяльності вчителя і здобувачів освіти. Дотримуючись основних вимог до уроку, учитель вносить як у здійснення цих вимог, так і у сполучення компонентів уроку своє педагогічне мистецтво, свій методичний почерк, що залежить як від характеру класу, так і від власних індивідуальних рис.

5. На уроці здійснюється розвиток навчальних компетентностей здобувачів освіти за допомогою відтворення академічних знань здобувачами освіти, вправ у вміннях і навичках, шляхом виконання завдань на застосування академічних компетентностей у нестандартній ситуації.

6. Освітній процес неефективний без кількоразового повторення змісту академічних знань і навчальних умінь. Форма повторення може бути різною, у залежності від цілей уроку та його змісту.

7. На уроках проводиться систематичне та планомірне оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів освіти. Головний критерій якості уроку - не застосування тих чи інших видів роботи здобувачів освіти чи використаних учителем методик, а навченість здобувачів освіти, досягнення цілей уроку. Культура вчителя, його інтелектуальний і моральний рівень є однією з головних умов ефективності уроку. Основними методами контролю є спостереження уроків, усне опитування здобувачів освіти за раніше складеними питаннями, опитування здобувачів освіти у кінці уроку (5 – 7 хв.), короткочасні письмові роботи, письмові контрольні роботи після вивчення теми, в кінці семестру, навчального року. До складання текстів контрольних робіт залучаються керівники шкільних методичних об'єднань. Директор або заступник директора з навчально-виховної роботи перевіряють об'єктивність оцінки знань, умінь і навичок здобувачів освіти, відповідність її нормативним вимогам щодо оцінювання, наявності достатньої кількості оцінок для виставлення тематичної оцінки та за семестр. Результати контролю за якістю знань, умінь і навичок здобувачів освіти обговорюються на засіданні педагогічної ради школи, методичних об'єднань, оформляються наказом по школі.

Розділ 10.

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми.

Для виконання освітньої програми школи на 2022 – 2023 навчальний рік передбачено використання затверджених Міністерством освіти і науки України модельних навчальних програм та навчальних програм з усіх предметів інваріативної частини; курсів за вибором і факультативів варіативної складової, що забезпечує інтеграцію загальноосвітніх (основних і додаткових) програм

у єдину освітню програму, яка дозволяє одержати запланований результат освіти – «модель» випускника.

**Перелік навчальних програм для здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти
I рівня**

№ з/п	Назва навчальної програми	Нормативний документ, яким затверджена програма
1.	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б. 1-2 клас.	наказ МОН від 12.08.2022 №743-22
2	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б. 3-4 клас.	наказ МОН від 12.08.2022 №743-22

**Перелік навчальних програм
для здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти II рівня**

№ з/п	Назва навчальної програми	Нормативний документ, яким затверджена програма
1	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.).	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
2	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Архипова В. П., Січкач С. І., Шило С. Б.).	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
3	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ніколенко О., Ісаєва О., Клименко Ж., Мацевко-Бекерська Л., Юлдашева Л., Рудніцька Н., Туряниця В, Тіхоненко С., Вітко М., Джангобекова Т.).	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
4	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Зимомря І. М., Мойсюк В. А, Тріфан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.).	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898

5	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.)	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
6	Модельна навчальна програма «Математика. 5- 6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Істер О. С.).	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
7	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О.В., Мартинюк О.О.).	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
8	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Шиян О., Волощенко О., Гриньова М., Дяків В., Козак О., Овчарук О., Седоченко А., Сорока І., Страшко С.).	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
9	Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5- 6 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакоцько В. В.).	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
10	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Коршевнік Т. В.)	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
12	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Педан О.С., Коломоєць Г.А., Боляк А.А. та ін.)	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898
13	Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С., Приходько Ю.М.)	Наказ МОН України від 12.07.2021 р. № 795 в редакції наказу МОН України від 10.08.2021 р. № 898

**Перелік навчальних програм для учнів 6 – 9 класів закладів загальної середньої освіти
(затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 21.02.2019 № 236, зі змінами,
затвердженими наказом МОН України від 03.08.2022 р. № 698)**

№ з/п	Назва навчальної програми
1	Українська мова
2	Українська література
3	Інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України»
4	Всесвітня історія
5	Історія України
6	Зарубіжна література
7	Інформатика
8	Географія
9	Математика
10	Мистецтво
11	Основи здоров'я
12	Біологія
13	Фізика
14	Трудове навчання
15	Фізична культура
16	Іноземні мови (англійська мова)
17	Іноземні мови (німецька мова)
18	Хімія
19	Музичне мистецтво
20	Образотворче мистецтво
21	Основи правознавства

Перелік навчальних програм

для здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти III рівня для 10-11 класів
(затверджені наказами МОН від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 № 1539, зі змінами,
затвердженими наказом МОН України від 03.08.2022 р. № 698) (10, 11 клас)

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення
1	Українська мова	Рівень стандарту
2	Українська література	Рівень стандарту
3	Іноземна мова (англійська мова)	Профільний рівень
4	Іноземна мова (німецька мова)	Профільний рівень
5	Зарубіжна література	Рівень стандарту
6	Історія України	Рівень стандарту
7	Всесвітня історія	Рівень стандарту
8	Громадянська освіта	Рівень стандарту
9	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту
10	Біологія і екологія	Рівень стандарту
11	Географія	Рівень стандарту
12	Фізика і астрономія	Рівень стандарту
13	Хімія	Рівень стандарту
14	Мистецтво	Рівень стандарту
15	Фізична культура	Рівень стандарту
16	Інформатика	Рівень стандарту
17	Захист України	Рівень стандарту